

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE NIŽNÝ HRABOVEC

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2015 - 2024

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu PHRSR

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec na roky 2015 - 2024
Územné vymedzenie :	Prešovský kraj, okres Vranov n./T., obec Nižný Hrabovec – ŠÚJ 528901
Územný plán obce schválený:	áno
Dátum schválenia PHRSR:	
Dátum platnosti:	2015 - 2024
Verzia	1.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Nižný Hrabovec	
Erb	Vlajka
	
Základné údaje	
Kraj:	Prešovský
Okres:	Okres Vranov n. T.
Región:	Horný Zemplín
Poloha:	48°51'16"S 21°45'13"V
Nadmorská výška:	126 m n. m.
Rozloha:	11,29 km ² (1 129 ha)
Počet obyvateľov:	1 634 (31. 12. 2014)
Hustota obyvateľstva:	144,73 obyv./km ²
Nacionále	
PSC	094 21
ŠÚJ	528901
ECV	VT
Tel. predvoľba	+421-57
Oficiálne adresy	
Adresa:	Obecný úrad Nižný Hrabovec
	Nižný Hrabovec 407
	094 21 Nižný Hrabovec
Web:	www.niznyhrabovec.sk
E-mail:	ocu.niznyhrabovec@mail.t-com.sk
Telefón:	057 / 449 31 41

OBSAH

1 ÚVOD	5
ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE N. HRABOVEC	12
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE.....	13
2.1. HISTÓRIA OBCE	13
2.2. PRÍRODNÉ POMERY	15
2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	18
2.4. Doprava.....	22
2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	24
2.6. OBYVATEĽSTVO.....	28
2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	35
2.8. BÝVANIE	37
2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	39
2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE	42
2.11. SOCIÁLNA SFÉRA	43
2.12. ZDRAVOTNÍCTVO	45
2.13. ŠPORT	45
2.14. KULTÚRA.....	46
2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA	47
2.16. STRAVOVACIE A REŠTauračné SLUŽBY	47
2.17. CESTOVNÝ RUCH	47
2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2010 – 2014	48
2.19. SAMOSPRÁVA.....	48
2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	49
2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR.....	50
3 SWOT ANALÝZY	53
3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ.....	55
3.2 DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	55
3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	56
3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	57
3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	58
3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO	59
3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT.....	59
3.8 KULTÚRA	60
3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	61
3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	62
3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE	63
3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE NIŽNÝ HRABOVEC.....	64
STRATEGICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE N. HRABOVEC ..	71
4 VÍZIA A POSLANIE OBCE NIŽNÝ HRABOVEC.....	72
5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	75
PROGRAMOVÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE N. HRABOVEC..	81
5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	82
5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	82
5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	83
5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO.....	84
5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	84
5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO.....	85
5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	86
5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	87
5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	87
5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	88
5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	88
6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY	89
6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	89
6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	90
6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	91
6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO.....	91
6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	92
6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO.....	93
6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	94

6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	94
6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	95
6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	96
REALIZAČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE N. HRABOVEC	98
7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE NIŽNÝ HRABOVEC.....	99
7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR	100
7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN	102
8 AKČNÝ PLÁN	103
8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	103
8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	104
8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	106
8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	107
8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	109
8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	111
8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	112
8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	113
8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	115
8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	116
8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE.....	116
FINANČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE NIŽNÝ HRABOVEC	118
9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	119
9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	119
9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	121
9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	122
9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	123
9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	125
9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	126
9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	128
9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	129
9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	130
9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	131
9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE.....	132
10 ZÁVER	138
11 POUŽITÁ LITERATÚRA	139

1 ÚVOD

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec s výhľadom do roku 2024 (PHRSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Nižný Hrabovec, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHRSR

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu	- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec na roky 2015 - 2024
Forma spracovania	- pracovníkmi samosprávy, - s pomocou externých odborníkov (spolupráca),
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny boli zložené z vedenia obce, zamestnancov OcÚ, poslancov OZ a komisií, - spracovania PHRSR sa zúčastnili aj RO a PO organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, - súčasťou prieskumu boli aj mimovládne organizácie a podnikateľské subjekty v obci, - zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou: zapojenie prostredníctvom dotazníkového prieskumu, informovanie prebiehalo formou www stránky, prostredníctvom zasadnutí OZ.
Obdobie spracovania	- PHRSR bol spracovaný v priebehu roka 2015 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce KZ 41.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania PHRSR

Harmonogram spracovania PHRSR												
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 309/2014 Z.z., ktorý definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávaní, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov,	áno		
Internetové stránky	áno		

Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Nižný Hrabovec je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predvstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovni

- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce**, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.
- Program odpadového hospodárstva,
- **Viacročný rozpočet**
- **Územný plán obce**

Národnej úrovni

- **Partnerská dohoda** určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020. Ide teda o základný národný dokument, ktorý zastrešuje všetky operačné programy SR pre nové programové obdobie. Neformálne vyjednávania k príprave Partnerskej dohody a operačným programom Slovenskej republiky na roky 2014-2020 sa začali 25. januára 2013 stretnutím so zástupcami Európskej komisie. Následne sa uskutočnili aj ďalšie neformálne kolá rokovaní, o ktorých bližšie informácie je možné získať na stránkach Úradu vlády ako Centrálného koordinačného orgánu pre fondy EÚ v podmienkach SR.
- **Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020** - pozičný dokument identifikuje z pohľadu Európskej komisie hlavné rozvojové potreby s možnosťou financovania opatrení v rámci fondov Spoločného strategického rámca EÚ v podmienkach SR. Zároveň tento dokument predstavuje základ pre negociácie s Európskou komisiou k Partnerskej dohode a operačným programom SR na roky 2014-2020.
- **Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020**
- **Integrovaný regionálny operačný program „IROP“** - predstavuje programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorého globálnym cieľom je: prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.
- Sektorový operačný program, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný pre vopred určené sektory.
- **Regionálna integrovaná územná stratégia, 2014-2020**
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR POSK), ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
- Národný program reforiem, máj 2012,
- Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
- Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
- Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
- 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015
- Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania

Nadnárodnej úrovni

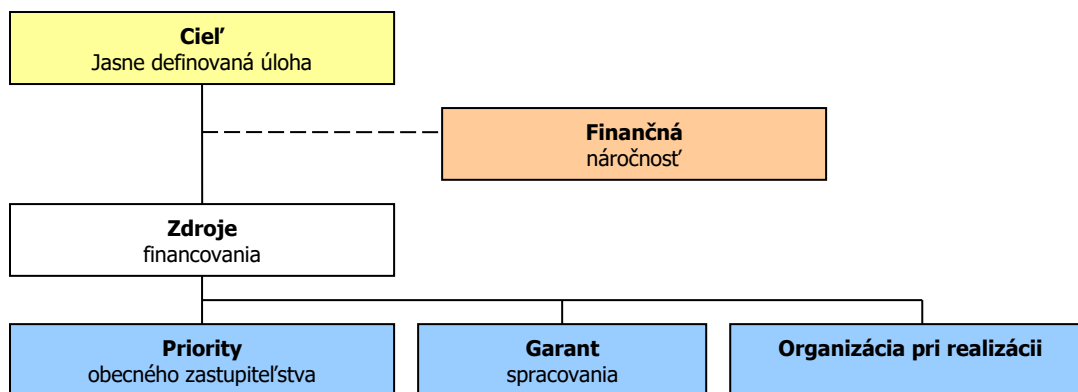
Programové dokumenty Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov tvoria:

- Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
- Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
- Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
- CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
- CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
- CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
- Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celošťátny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) – ROP odráža 1 usmernenie SUS t.j. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, a súčasne 3 usmernenie SUS t.j. „vytvorenie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest“

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia samosprávy obce Nižný Hrabovec. Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou samosprávneho úradu, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov sme použili procesnú analýzu, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

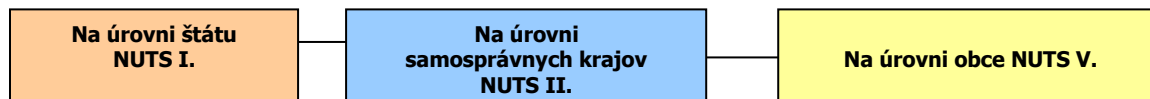
Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorit celého kraja zohráva významnú úlohu Prešovský samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaistovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich úloh má obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2014 - 2020.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec nasledovné strategické dokumenty:

Podporné materiály

Pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec boli použité aj prognostické údaje vypracované Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

Obec Nižný Hrabovec má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov stratégie Európa 2020 a prioritných oblastí Pozičného dokumentu:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“), ako obdoba súčasného Národného strategického referenčného rámca, obsahuje záväzky členského štátu, že pridelené alokácie pre politiku súdržnosti EÚ sa využijú na implementáciu stratégie Európa 2020. Partnerská dohoda obsahuje aj návrh operačných programov.

Operačné programy (ďalej len „OP“) sú hlavným riadiacim nástrojom pre využívanie fondov EÚ. Na zabezpečenie naplnenia cieľov stratégie Európa 2020 vypracovala EK tzv. „kondicionality“, t.j. podmienky, ktoré musia členské štáty splniť, jednak sú to podmienky ex ante, ktoré musia byť zavedené pred poskytnutím prostriedkov z fondov, ako aj podmienky ex post, podľa ktorých bude uvoľnenie dodatočných prostriedkov z fondov závisieť na výkonnosti a dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020.

Tematické ciele v súlade so stratégiou Európa 2020:

- 1) posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií;
- 2) zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality;
- 3) zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov a poľnohospodárskeho sektora (v prípade EPFRV) a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry (v prípade EFNRH);
- 4) podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch;
- 5) podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizík;
- 6) ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov;
- 7) podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach;
- 8) podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily;
- 9) podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe;
- 10) investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania;
- 11) zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy.

Pozičný dokument definuje nasledujúce prioritné oblasti:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov
- moderná a profesionálna verejná správa

Priority stanovené v Pozičnom dokumente boli použité ako podklad pre prípravu najdôležitejších strategických dokumentov SR pre čerpanie fondov EÚ: Partnerskej dohody a operačných programov.

Štruktúra operačných programov

P.č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom	Tematický cieľ / Investičná priorita	Fond EÚ
1	Výskum a inovácie (VaI)	MŠVVŠ SR		1a, 10	EFRR, ESF
			MH SR	1b, 3	
2	Integrovaná infraštruktúra (II)	MDVRR SR	MF SR	2 7a,b,c,d	KF, EFRR
3	Ľudské zdroje (ĽZ)	MPSVR SR	MV SR	9	EFRR, ESF
				8,9,10,	
			MZ SR	9a	
			MŠVVŠ SR	10	
4	Kvalita životného prostredia (KŽP)	MŽP SR	MDVRR SR	4c	KF, EFRR
			MH SR	4,7e	

			4,5,6,		
			MV SR	5b	
5	Integrovaný ROP (IROP)	MPaRV SR	MK SR	6c	ESF, EFRR
			VÚC	5,6,7,9,10	
				5,6,7,9,10,	
6	Efektívna verejná správa (EVS)	MV SR		11	EFRR, ESF
7	Technická pomoc (TP)	ÚV SR		11	EFRR
8	Rozvoj vidieka	MPaRV SR			EPFRV
9	Rybné hospodárstvo	MPaRV SR			EFNRH
10	Európska územná spolupráca	RO budú určené zo strany EK			EFRR
11	Interact, Urban	RO budú určené zo strany EK			EFRR

Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý v súčasnosti vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom stratégie Európa 2020.

rozmer – 2

PHRSR obce Nižný Hrabovec integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR obce Nižný Hrabovec 2015 – 2024 integruje a nadväzuje na predchádzajúce PHSR obce, viacročný rozpočet. PHRSR obce vychádza a integruje strategické dokumenty na národnej úrovni ako Partnerská dohoda, ktorá určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020, Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014-2020, Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020, Integrovaný regionálny operačný program „IROP“. Ďalej integruje a vychádza zo strategických dokumentov EÚ: Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast, Spoločný strategický rámec EK, marec 2012, Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom), CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012, CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT), CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu, CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu, CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+.

rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín ako sú obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené v rámci pôsobnosti obce, mimovládne organizácie, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, obec a jej jednotlivé orgány: poslanci OZ, starosta, komisie. Integrovaný prístup bol uplatnený v prípravnej fáze spracovania PHRSR, prostredníctvom dotazníkového prieskumu pri jednotlivých skupinách. Následne bol integrovaný prístup uplatnený v rámci schvaľovacej fázy PHRSR, kde bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

rozmer – 4

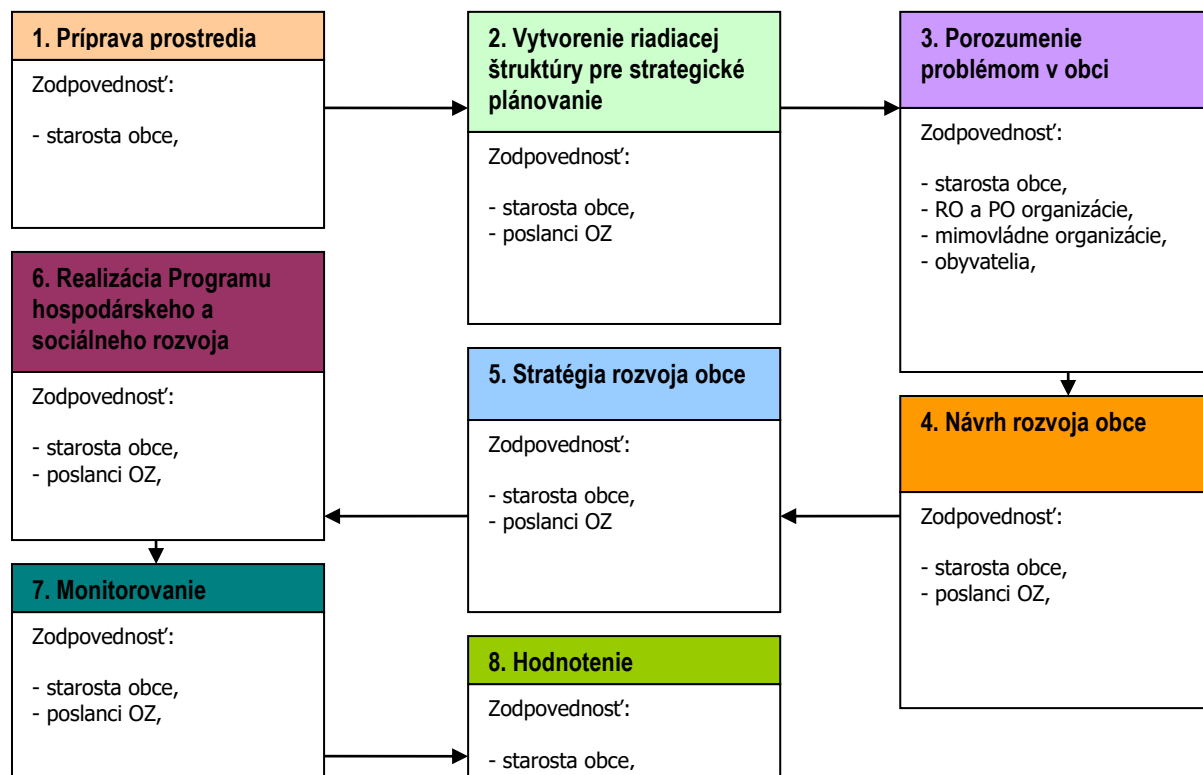
Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú

integrovateľný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

PHRSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti

1	Vyvolanie dopytu v obci Nižný Hrabovec. Sformovanie prvej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR zapojiť. Spôsob oslovenia a prizvania ďalších účastníkov – dotazníkový prieskum. Príprava informačnej stratégie. Zapojenie všetkých účastníkov procesu. Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry. Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov. Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok obce. Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj obce v jednotlivých oblastiach. hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určujú pri spracovaní PHRSR smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať, cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj. Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít. Systém sledovania realizácie PHRSR. Spracovanie konečnej verzie PHRSR. Predloženie textu PHRSR na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR zastupiteľstvom. Uskutočňovanie plánu. Ročné vyhodnocovanie plánu. Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR. Priebežné vyhládavanie a zapájanie nových partnerov. Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR.
2	
3	
4	
5	
6	

Zdroj: Woleková, Mežianová, 2004, s.14 – 17.

**Analytická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný
Hrabovec**

2015 - 2024

2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

Z hľadiska administratívneho členenia je obec sídlom okresu Vranov n. T. súčasťou Vyššieho územného celku Prešov.

Základná charakteristika obce Nižný Hrabovec (k 31.12.2014)

Kód obce	528901
Názov okresu	Vranov n. T.
Názov kraja	Prešovský
Štatút obce	obec
PSČ	094 21
Telefónne smerové číslo	+421-57
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1357
Nadmorská výška obce - mesta v m	126
Celková výmera územia obce [km ²]	11,29
Hustota obyvateľstva na km ²	144,73
Zdroj: ŠÚ SR	

V obci žije viac ako 1600 obyvateľov, k dispozícii je kompletná infraštruktúra, vrátane vodovodu a obecnej kanalizácie. Súčasťou obce je i rímska osada. Je tu dostupná tak cestná ako aj železničná doprava. Zriadili tu základnú školu s materskou školou. Priamo v budove základnej školy má svoje spoločenské priestory klub seniorov, súčasťou ktorého sú 3 pamätné izby miestnych ľudových tradícií. Miestni obyvatelia majú priamo v obci dostupné základné zdravotné služby aj lekáreň. Významným miestnym kultúrnym telesom je spevácky skupina Potoky a detská folklórna skupina Hrabovka. Je vybudovaný športový areál s veľkým futbalovým ihriskom a multifunkčným ihriskom s umelým povrchom. K obľúbeným športom patrí tradičný futbal. Nižný Hrabovec oplýva prírodným bohatstvom. Vyskytujú sa tu minerály bentonity a zeolity, ktoré sa tu i ťažia. Priamo v obci sa zachovali vzácne staré dreviny, zapísané do zoznamu prírodných pamiatok (20.10.2015, <http://www.zemplin.eu/niznyhrabovec/>).

2.1 HISTÓRIA OBCE

Územie zemplínsko-užskej nížiny malo v 8.-10. storočí silné slovanské osídlenie. Slovanské sídliská a pohrebiská sa koncentrovanejšie vyskytovali v oblasti Kráľovského Chlmca, Vranova a južne od Vihorlatu. Kontinuita tohto pôvodného obyvateľstva sa zachovala v strednom Zemplíne a na území Užhorodskej stolice až dodnes, čo súvisí s tým, že táto oblasť bola zaujatá Maďarmi až v tretej etape obsadzovania zemplínsko-užskej nížiny uhorským štátom.

I. etapa

Koncom 9.storočia prešli Maďari Vereckým priesmykom z Haliče cez Mukačevo k hornej Tise. V 10. storočí obsadili na území neskoršej Zemplínskej stolice oblasť južne od rieky Latorica so slovanským hradiskom Zemplín a kráľovochlmecskou oblasťou. Severne od Latorice už neprenikli. Táto situácia zostávala aj pri počiatkoch formovania uhorského štátu a za Štefana I. (997-1038).

II. etapa

Za kráľa Abu Samuela (1041-1044) po veľkých porážkach Maďarov na území Dolného Rakúska (1043-1044) venovali Maďari väčšie úsilie svojmu prenikaniu na sever v povodí rieky Tisa. Pohraničné obranné záseky (indagines) a stráže boli približne na línii Lastomír - Laškovce - Sečovce - Slanský priesmyk.

III. etapa

Druhý raz sa posunuli obranné hranice uhorského štátu na rozhraní 11. a 12. storočia. Hranice tvorila línia južné úpätie Vihorlatu - Strážske - Vranov a po starej ceste údolím Tople prenikli uhorské vojská až k Hanušovciam n. T. a ďalej na Prešov. V opisovanej oblasti hranice prechádzali pravdepodobne v oblasti Kučina. Hranica tu bola ešte pomene dlho, ďalej sa posunula až koncom 13. storočia, keďže ešte roku 1270 sa spomína, že Čičava (neskôr tu postavili hrad) leží in confinio Poloniae (na hranici s Poľskom). V tomto roku daroval kráľ Štefan V. (1270-1272) magistrovi Reynoldovi, ktorý je považovaný za predka rodiny Rozgonyiovcov, rozsiahle majetky v Abovskej, Sabolčskej a Zemplínskej stolici, medzi nimi i zem Čičavu (terra Chychva), ktoré predtým patrili kniežat'u Rastislavovi. Čičava je ešte r. 1309 terra (zem), hrad postavili medzi rokmi 1309 - 1316, kedy sa aj prvýkrát spomína. Územie terajšieho Nižného Hrabovca sa prvý raz spomína na listine z 27. decembra 1254 vydané Belom IV. Kráľ dal Gregorovi, synovi Natu, na výmenu za spustošený majetok hradu Thubul (kedysi sa nachádzal na území dnešných Kapušian pri Prešove) v Šarišskej stolici zeme Lesné (Lezna) a Pusté Čemerné (Chemerna) v Zemplínskej stolici, na ktorých kedysi bývali Mycuta a Naualyad, ale teraz boli prázdne a bez obyvateľstva. Pri opise hraníc sa spomína aj les Garboncha (starší autori čítajú Gozbontha alebo Gorboucha). Drvhykrát sa toto územie spomína r. 1357. Jagerská kapitula zapisuje hranice, vytýčené r. 1335, pri delení lesnianskočernianskeho panstva medzi Natových potomkov. Na území južne od Strážskeho pri opise chotárov dedín Stankovce (dnes len dvor Stankovce južne od Vole), Voľa a zaniknutých osád Vagyakoch a Chukahaza sa spomína na území medzi Laborcom a Ondavou veľký les (magna silva) nazývaný Garboucha (či Garboncha alebo Garbarcha) a tiež aj potok Garaboucha (resp. Garaboncha), ktorý sa vlieva zľava do Ondavy. Tieto názvy prešli do maďarčiny ešte s hláskou

g, teda ešte pred druhou polovicou 12. storočia, kým názov neskoršej dediny (Nižný Hrabovec), ktorá vznikla na západnom okraji tohto lesa niekedy po r. 1357, prešiel do maďarčiny s hláskou h ako Hrabóc. Vznik obce možno vymedziť rokmi 1357 (1360) - 1376, hoci sa domnievame, že už existovala v uvedenom r. 1254, kedy sa spomína veľký les (magna silva). Garboucha, ktorý tvoril hranicu darovaného majetku, takže nebol dôvod uvádzať dedinu ležiacu mimo darovaného územia na západnej strane lesa. Našu domnienku potvrdzuje názor prof. PhDr. Ferdinanda Uličného, že lat. termín silva = les, v spojení s miestnym názvom dokazuje existenciu dediny, ku ktorej les patril. To znamená, že obec Nižný Hrabovec je približne taká stará, ako obce (Pusté Černé, Lesné, Naciná Ves) ležiace na východnej strane lesa. Mnohí autori odvodzujú názov Hrabovec od stromu hrab. V literatúre sa mená lesa i potoka prekladajú do slovenčiny ako Hrabovec.

Názvy obce v ďalšom období boli tieto:

1413 Haraboch, 1436 Harabovecz, 1447 Harabócz, 1448 Harabocz, 1598 Hrabócz, 1666 Hrabócz, 1733 Hraboc, 1746 Hrabocz, 1749 Hrabocz, 1773 Hrabocz, Hrabócz, Nisny Hrabowecz, 1850 Unter-Hrabócz, 1867 Alsó Hrabócz, Nižni Hrabovec, 1869 Alsó-Hrabóc, 1873 Alsó Hrabócz, 5.11.1883 Alsó Hrabácz, 1892 Alsó-Hrabócz, 1900 Alsóhrabócz, 22.3.1905 Alsógyertyán, 1910 Alsógyertyán, 1921-30 Nižní Hrabovec, 1950 Nižný Hrabovec.

V listine z 9. apríla 1413, vydanjej leleským konventom, sa obec spomína ako Haraboch spolu s dvoma jej obyvateľmi, istým Benediktom a Žigmundom. Majetky tu mal rod Tussai z Tušíc. Ten istý rod Tussai Bod tu bol aj r. 1428. Tussaiovci, Hosszumezeiovci a Harabocziovci mali spoločných predkov z rodu Bod (Bótfi, Bodfi, Both) . R. 1434 sa na spravovaní majetkov v Nižnom Hrabovci spomínajú Csontosovci z Nacinej Vsi a Zbugyaiovci. Pri potvrdzovaní majetkov Čontošovcov z Nacinej Vsi (Csontos de Nathafalva) sa ako zákonitý svedok podľa listiny z 24. augusta 1436, vydanjej leleským prepoštom Mikulášom, v ktorej sa cituje listina kráľa Žigmunda zo 17. júla 1436 - uvádza Štefan, syn Botha z Nižného Hrabovca (Stephanus filius Both de Harabovecz), ktorý sa o niečo nižšie, v texte spísanom prepoštom a konventom, píše ako Stephanus Both de Harabocz. V susedstve mal majetky aj Osvald de Harabocz. Ten sa ako jeden z hodnoverných svedkov (Oswaldus de Harabocz) spomína pri úprave majetkových pomerov v Lesnom v listine vydanjej v Budíne Jánom Huňadym 19. júna 1448. Rodina Haraboczi vymrela. Išlo o rodinu, ktorá ako jediná mala pôvod a majetky v Nižnom Hrabovci, a užívala predikát de Harabócz. Jedným z posledných mužských potomkov bol Štefan, ktorý zomrel bezdetný, pravdepodobne v prvých mesiacoch r. 1588. Okrem Nižného Hrabovca mal majetok v Kladzanoch. Na tieto dediny (mali spolu nie viac ako 32 obyvateľov) si robil nárok Štefan de Báthor. Majetky však nedostal, lebo sa o ne prihlásili zákonití dedičia: vdova Katarína, rodená Haraboczi, po Šimonovi Balpathakym, s defmi Andrejom, Jánom, Annou, Eufrozínou a Dorotou. Z tohto obdobia poznáme aj mená ďalších vlastníkov obce: Žigmund a Ján Kórtvelyesiovci, Albert a Mikuláš Tussaiovci, Štefan Possai z Plehotíc, Štefan Deczy a Katarína, manželka Juraja Possaia, s dcérami Zuzanou a Sofiou. V r. 1598 majetky v obci vlastnili Žigmund Szent-Ivani, Juraj Possai, Andrej Soos, Štefan Possai, Michal Szent-Laszlai, Ján Balpataki, Štefan Bireszi a Gašpar Hraboczi.

Veľkosť Nižného Hrabovca v tom čase možno určiť aj podľa zdanenia sedliakov kráľovi od port. Porta ako daňová jednotka predstavovala celú sedliacku usadlosť, na ktorej v 14.- 15. stor. hospodárila jedna, avšak v 16. stor. jedna až štyri sedliacke domácnosti. Za osadu, resp. malú dedinu sa považovali sídliská, v ktorých bolo do 10 domov, pričom stredne veľké dediny mali 11-30 domov a veľké vyše 30 domov. Portálne súpisy z r. 1567, 1576, 1578, 1582, 1590, 1609 zaznamenávajú 2 1/2, 2 1/2, I, 1 1/2, 1/2 a 1 portu. Počty domov v r. 1601 a 1602 boli 8 a 9. Tieto súpisy najlepšie ilustrujú hospodársku situáciu Nižného Hrabovca.

V r. 1630 obec vlastní rodina Čontošova, r. 1663 obyvateľov zdecimoval mor. Po krátkom čase sa opäť zaľudnila. Z ďalších majiteľov obce sa spomínajú: Perényi, Bessenyei, Vass, Ujfaluassy, Malonyay, Mauks, Horváth, Kossuth, Szirmay, Nikléczy, Benitzky a Kriváczy. Manželskými zväzkami a ďalšími venami prechádzali majetky z rúk do rúk spomínaných šľachtických rodov. Najväčšie majetkové podiely v Nižnom Hrabovci mali Malonyayovci a ich dedičia až do uskutočnenia pozemkovej reformy. Po nich nasledovali Mauksovci, ktorí jediní zostali v obci až do vymretia rodu (20.10.2015, http://www.niznyhrabovec.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=7).

Vymedzenie územia

Obec sa nachádza na Východoslovenskej nížine. Jej územie patrí do povodia rieky Ondava. V obci je známy výskyt minerálov, z ktorých sú najrozšírenejšie bentonity a zeolity (20.11.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/Ni%C5%BEN%C3%BD_Hrabovec).

2.2 PRÍRODNÉ POMERY

Geomorfológia

Obec leží na rozhraní Východoslovenskej roviny a Východoslovenskej pahorkatiny, ktoré sú súčasťou Východoslovenskej nížiny. Východoslovenská nížina je súčasťou subprovincie Veľká dunajská kotlina, provincie Východopanónska panva, podsústavy Panónska panva. Morfológická tvárnosť hodnoteného územia je podmienená geologickou stavbou a litologickým zložením horninového podkladu. Hodnotený územie má v alúviu riek Ondavy a Laborca charakter roviny, ktorá smerom na sever prechádza do pahorkatiny Beskydského predhoria. Svahy pahorkatiny sú rozčlenené roklami a eróznymi ryhami. Ondavská rovina je rovina pretiahnutá v smere S-J 45 km dlhá, v severnej časti 3-6 km v južnej časti 6- 10 km široká. Predstavuje typickú poriečnu rovinu s deniveláciami reliéfu pod 10 m s nadmorskou výškou 100 – 105 m. Podložie tvoria neogénne sedimenty, pokryté mocnou vrstvou štvrtohorných riečnych nánosov. Laborecká rovina sa vyznačuje plochým, rovinným reliéfom, miestami členeným mŕtvymi ramenami, prípadne miernymi vyvýšeninami príbrežných valov. Pozdišovský chrbát vystupuje výrazne z Východoslovenskej roviny medzi Laborcom a Ondavou. Je to podcelok široký 3-5 km, s miernym sklonom k juhu doznieva pri Bánovciach nad Ondavou. Nadmorské výšky sa pohybujú od 130 m v doline Laborca do 230 m v severnej časti. Severnú časť buduje ílovcovo – pieskovcové súvrstvie centrálno-karpatského flyšu, smerom k juhu málo odolné neogénne sedimentárne súvrstvia s prevahou rôznych druhov ílov: pieskovce, tufity a piesky s polohami štrkov. Humenské podolie je pozdĺžna zníženina eróznou – tektonického pôvodu medzi Vihorlatom, Humenskými vrchmi a Nízkymi Beskydmi. Tiahne sa od Brekovskej brány pozdĺž Laborca a Cirochy po Sninu v dĺžke cca 28 km. Osou sú široké ploché nivy tokov, ku ktorým sa z juhu pripája úzky pruh pahorkatiny s náplavovými kužeľmi pod Vihorlatom, na severozápade sprašová pahorkatina. Mernická pahorkatina - podcelok budujú pieskovcové - ílovcové súvrstvia centrálno-karpatského flyšu. Na malej ploche pri obci Sedliska sa ako pokračovanie Humenských vrchov vynárajú karbonátové triasové útvary. Významné sú kvartérne riečne sedimenty v nive Ondavy a spraše. Reliéf má heterogénny ráz, v strednej časti sa nachádza široká niva Ondavy, po jej stranách pahorkatina a na ostatnom území hlbšie členitá podvrchovina. Humenské vrchy sú pohorie pretiahnuté v smere severozápad – juhovýchod, morfológicky vystupuje nad okolie 200 – 400 m. Prielomová brána Laborca rozdeľuje pohorie na dve časti (EIA, ŽSR, 2015, s.12).

Geologické pomery

Hodnotený územie z hľadiska regionálneho geologického členenia (D.Vass et al. 1988) je súčasťou rozsiahlej jednotky Východoslovenskej panvy.

Neogén

Neogénne sedimenty vyplňajú molasovú panvu, ktorej vznik sa kladie na začiatok egenburgu. Transgresívne na egenburgu leží karpát reprezentovaný teriakovským a kladzianským súvrstvím tvoreným ílmi, ílovcami, siltami a polohami pestrých pieskovcov. Bádén je zastúpený súvrstvím nižnohrabovským, vranovským, kladzianským a lastomírskym. Začiatkom sarmatu vplyvom tektonických poklesov dochádza k transgresii brakického mora do centrálnej časti panvy. Sarmat je zastúpený súvrstvím stretavským, kochanovským a ptrukšianskym. Panón je reprezentovaný sečovským a senianským súvrstvím. Súčasťou tohto súvrstvia sú pozdišovské štrky, vystupujúce na povrch medzi Pozdišovcami, Trhovišťom a Lesným. Najvrchnejšiu časť predstavujú sedimenty zaradované k pliocénu, ktoré sú zastúpené čečehovským súvrstvím. Súvrstvie tvoria íly a štrky, prípadne piesky a tufity. Neogénne sedimenty nevystupujú na povrch v záujmovom území, ale sú prekryté kvartérnymi sedimentmi (EIA, ŽSR, 2015, s.14).

Kvartér

Kvartér je zastúpený fluvialnými sedimentami, ktoré dosahujú hrúbku 15 - 20 m. Kryciu vrstvu hrubú 5 - 10 m tvoria náplavové hliny až íly. Neogén je zastúpený súvrstvím stredno až vrchno sarmatského veku. Sú to prevažne pelitické sedimenty s polohami štrkov a pieskov. Na Východoslovenskej nížine, ktorej súčasťou je aj riešené územie, neogénne sedimenty mocné niekoľko sto metrov predstavujú výplň pozdĺž vnútrohorskej panvy. V študovanom území sa predpokladá prítomnosť sedimentov karpátu. Vrtmi boli overené sedimenty a vulkanity badenu a sarmatu, ako i sedimenty panonu a rumanu. Prevládajú pestré íly a ílovce, slieň a pieskovce. Vulkanické horniny sú tu zväčša pokryté mladšími eolickými pieskami, na povrchu sa objavujú iba ojediniele. Kvartér zastupujú hlavne fluvialné a eolické sedimenty. Fluvialná činnosť sa prejavovala v poriečnych nivách tokov a v neotektonických kvartérnych depresiách, v ktorých sú zaplavované 15 – 30 m, max. 70 m mocné súvrstvia štrkov, pieskov, hlin a ílov. Povrchové časti poriečnych nív a mladých depresií pokrývajú piesčité, hlinité, ílovité povodňové kaly a preplavované spraše, sprašové hliny a naviate piesky (EIA, ŽSR, 2015, s.14).

Seizmicita

Geologicko – tektonická stavba a prejavy neotektonických pohybov v území majú veľký vplyv na seizmicitu územia. Záujmové územie je porušené početnými zlomovými systémami. Za potenciálne

seizmicky aktívne zlomy možno považovať Ondavský, Laborecký a Trebišovský zlom. Na niektoré z uvedených zlomov sú viazané aj ohniská zemetrasení, ktoré boli lokalizované v tomto regióne. Hĺbka ohnisk zemetrasení je 3 – 13 km, magnitúda 5,01 – 5,70. Seizmická aktivita sa v rajóne prejavuje hlavne v línii Sečovce – Vranov – Strážske – Humenné. Epicentrá zemetrasení sa vyskytujú aj v prilahlých oblastiach Maďarska a Ukrajiny. Prejavy pozorovaných zemetrasení v rajóne a jeho najbližšom okolí dosiahli makroseizmickú intenzitu 7° stupnice MSK- 64 Vranov – Humenné (1778; 1914; 1941) (EIA, ŽSR, 2015, s.14).

Nerastné suroviny

Obec Nižný Hrabovec o rozlohe 1120 ha leží v ondavskom výbežku Východoslovenskej nížiny na terasách Ondavy v nadmorskej výške 111-236 m. V strede obce bola nameraná n. v. 131 m. n. m. Západnú časť zväčša odlesneného chotára tvorí niva, ktorou smerom na východ prechádza do Pozdišovskej pahorkatiny pokrytej vo vyšších polohách listnatým lesom. Podhorský stupeň Nízkych Beskýd tvoria mladotretohorné uloženiny (vápnnité íly, tufity, pyroklastiká ryodacitov, sliene, zlepenice a flyšoidné vrstvy) na rovine prikrýté mocnou vrstvou štvrtohorných piesčito-kalových usadenín. Jedinečným bohatstvom tunejšej obce je početný výskyt minerálov, z ktorých sú najviac zastúpené bentonity a zeolity. Bentonity vznikli hypergénym rozkladom, zvetrávaním popolovitého sopečného materiálu a ukladaním zvetralín v badenskom morskom bazéne, kde sa mohli sformovať do konečnej podoby, vznikly premenou sopečného popola na morskom dne hneď po uložení a neskoršie účinkami cirkulujúcich podzemných vôd. Proces zeolitizácie, ktorý má regionálny charakter, prebieha v alkalickom, pomerne plytkovodnom morskom prostredí počas diagenézy tufitu, zámenou pôvodne vitrického materiálu, premenou základnej sklovitej hmoty tufitu. Tufit sa už od roku 1966 ťažil a používal na výrobu hydraulického cementu a vápna, ako plnivo do betónu a na výrobu porobetónu. Až neskoršie sa zistilo, že ide o horninu zloženú prevažne zo zeolitu. Najväčšia poloha má mocnosť okolo 100 m, 90. 120 m, sklon 45° na JZ a známu smernú dĺžku až 7 km, siaha do Kučina až po Pusté Čemerné je čiastočne odkrytá v miestnom lome na JZ okraji obce. Toto prvé známe ložisko zeolitov v Slovenskej republike patrí k tufogénno-sedimentárnemu genetickému typu, ktorý je z ekonomického hľadiska najvýznamnejší (20.10.2015, <http://www.zemplin.eu/niznyhrabovec/sk/sucasnost.html>).

Pôdne pomery

Priestorová diferenciácia pôd v území je výsledkom pôsobenia azonálnych činiteľov najmä geologického substrátu a mikoreliéfu vplyvom ktorých sa vyvinuli genetické pôdne typy v dnešnej podobe. V území, v ktorom sa nachádza predmetná železničná trať sa vyskytujú poľnohospodársky využívané pôdy s prevahou fluvizemí. Fluvizeme sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Druhým pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje v okolí stavby sú pseudogleje. Pseudogleje sú pôdy s tenkým humusovým horizontom, pod ktorým je vyluhovaný eluviálny horizont a hlboký B horizont s výrazným oglejením, ktoré sa vyskytuje aj v eluviálnom horizonte. Celý profil je sezónne výrazne prevlhčený v dôsledku nízkej priepustnosti B horizontu. Podľa Pôdneho portálu sa v okolí vyskytujú pôdy s BPEJ: 0351203, 0341002, 0348202, 0313004, 0312003, 0311002, 0311005, 0306002, 0398004, 0611002, 0615035, 0606005, 0606002, 0613004(EIA, ŽSR, 2015, s.16).

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v obci Nižný Hrabovec od roku 2004.

Výmera územia v ha.											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celk. výmera úz. obce	1128,9	1128,9	1128,9	1128,9	1128,9	1128,9	1128,9	1128,9	1128,9	1128,9	1128,9
Poľnohosp. pôda - spolu	592,3	592,3	592,3	591,8	592,5	591,9	591,8	591,8	591,7	591,7	591,7
- orná pôda	414,9	414,9	414,9	414,4	411,5	411,0	407,2	407,2	407,2	407,2	407,1
- záhrada	29,7	29,7	29,7	29,7	34,3	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5
- ovocný sad	3,5	3,5	3,5	3,5	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
- trvalý trávny porast	144,2	144,2	144,2	144,2	143,6	143,2	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9
Nepoľnoh. pôda - spolu	536,6	536,6	536,7	537,1	536,5	537,0	537,1	537,1	537,1	537,1	537,2
- lesný pozemok	294,8	294,8	293,3	293,3	293,3	293,3	293,3	292,3	292,3	292,3	292,2
- vodná plocha	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0
- zast. plocha a nádv.	145,8	145,8	145,8	146,1	144,5	144,8	144,9	145,0	145,0	145,0	145,1

- ostatná plocha 72,0 72,0 73,6 73,7 74,7 74,9 74,9 75,8 75,8 75,8 76,0
Zdroj: 20.1.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Z celkového hľadiska dochádza k redukcii poľnohospodárskej pôdy. K najväčším negatívnym zmenám došlo v sledovanom období v prípade ornej pôdy, ktorej výmera klesla do roku 2014 na 407,1 ha. K výraznému nárastu došlo v prípade záhrad. Trvalé trávnaté porasty vzrástli na 146,9 ha. Výmera nepoľnohospodárskej pôdy stúpila na 537,2 ha. Zastavané plochy a nádvorcia klesli na 145,1 ha. K nárastu došlo v prípade ostatných plôch, ktorých výmera vzrástla na 76 ha.

Hydrologické pomery

Hydrologicky spadá obec do povodia rieky Ondava. Prostredníctvom svojich prítokov (Topľa a iných) odvodňuje územie okresov Bardejov (väčšina územia), Svidník, Stropkov, Vranov nad Topľou, Medzilaborce (juhozápadná časť), Humenné (západná časť), Michalovce (najzápadnejší pás územia) a Trebišov (sever územia). Spoločne s ľavostrannou Latoricou vytvára rieku Bodrog, ich sútokom pri obci Zemplín v nadmorskej výške 94,5 m n. m.. Podľa dĺžky je 8. najdlhšou riekou Slovenska (20.10.2015, <https://sk.wikipedia.org/wiki/Ondava>).

Ľavostranným prítokom Ondavy v chotári obce je potok Hrabovec, ktorý z oboch strán priberá menšie potôčiky najmä v extraviláne obce bohatom na menšie vodné zdroje, od čoho vzniklo jeho pomenovanie (Potoky) (PHSR 2007-2013, 2007, s.6).

Klimatické pomery

Sledované územie patrí do európskej kontinentálnej klimatickej oblasti mierneho pásma s prevládajúcim oceánskym vzduchom. Kontinentálne prúdenie vzduchu so sebou prináša suchý vzduch, t.j. bez významnejších zrážok. Klimatické podmienky územia sú v značnej miere ovplyvňované rovinatým tvarom povrchu i vegetačným krytom. Celá nížinná časť je z juhu otvorenou krajinou. Vodné dielo Zemplínska Šírava čiastočne prispelo k zmene klimatických pomerov v rovinatej časti. Priemerný ročný úhrn zrážok v tomto území predstavuje 593 mm. Tieto zrážky sa z väčšej časti podieľajú na výpare, ktorý dosahuje hodnotu 70 – 80 % z celkového úhrnu zrážok. Nedostatok vody v pôde vo veterných mesiacoch október až marec spôsobuje v čase bez pokrytia pôdnu eróziu. Najnižšie priemerné relatívne vlhkosti sú v tejto oblasti v apríli a máji, najvyššie v novembri a decembri. Okolie Michaloviec patrí do oblasti teplej, podoblasti mierne suchej s chladnou zimou s teplotou v januári nad -3 až -5 °C, s počtom letných dní nad 50. Priemerná ročná teplota vzduchu je 8,8 až 9,1 °C. Počas celého roka prevládajú severné vetry. Vegetačné obdobie začína už v druhej polovici marca, končí v druhej polovici mesiaca október a trvá zhruba 200 až 220 dní v roku. Väčšina zrážok (cez 60 % z ročného úhrnu) pripadá na vegetačné obdobie, avšak zrážky majú prevažne búrkový charakter, takže sú pre rastliny menej využiteľné (EIA, ŽSR, 2015, s.14).

Rastlinstvo a živočíšstvo

Flóra

Záujmové územie podľa fytogeografického členenia flóry Slovenska (Futák, J., Atlas SSR, 1980) spadá do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (Eupannonicum), okresu Východoslovenská nížina. Základnú predstavu o vegetačnom kryte sledovaného územia poskytuje Geobotanická mapa ČSSR (Michalko 1986). Znázorňuje prirodzenú vegetáciu, teda taký vegetačný kryt, ktorý by sa vyvinul na území, keby do vývojového procesu nezasahoval človek svojou činnosťou. V širšom okolí záujmového územia nachádzajú nasledovné jednotky rekonštruovanej prirodzenej vegetácie (EIA, ŽSR, 2015, s.17-19):

Sx – vrbovo – topol'ové lužné lesy (pozdĺž rieky Laborec a Ondava)

Vyskytujú sa na brehoch riek, v medzihrádzových priestoroch, na vlhkých pri vysokých stavoch vody podzemnou vodou periodicky podmačkaných zníženinách, v blízkosti mŕtvych ramien alebo priamo v plytkých zazemnených ramenách. Pravidelne sú počas roka ovplyvňované povrchovými záplavami. Zo stromov sú zastúpené takmer všetky druhy mäkkých lužných drevín: vrba krehká (*Salix fragilis*), vrba biela (*Salix alba*), topol' biely (*Populus alba*), topol' čierny (*Populus nigra*), topol' sivý (*Populus canescens*), vrba trojčinková (*Salix triandra*). Z krovín vrba purpurová (*Salix purpurea*), svib krvavý (*Cornus sanguinea*), baza čierna (*Sambucus nigra*) a iné. Bohatšie je vyvinuté bylinné poschodie, v ktorom sa vyskytujú ostružina ožinová (*Rubus caesius*), chlastnica trstovitá (*Phalaris arundinacea*), žihľava dvojdomá (*Urtica dioica*), lipkavec močiarny (*Galium palustre*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), mäta vodná (*Mentha aquatica*), vrbica vrbolistá (*Lythrum salicaria*), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), ostrica pobrežná (*Carex riparia*) a iné.

U – lužné lesy nížinné

Nadväzujú na predchádzajúcu jednotku. Do tejto jednotky sú zahrnuté vlhkomilné a čiastočne mezohygrofilné lesy rastúce na aluviálnych naplaveninách pozdĺž vodných tokov, alebo v blízkosti prirodzených vodných nádrží. Zväčša sú to spoločenstvá jaseňovo – brestových a dubovo – brestových lesov rozšírené na aluviách väčších riek, avšak viažu sa na vyššie a relatívne suchšie polohy údolných nív, najmä v nížinách a teplejších oblastiach pahorkatín (do 300 m n.m.), kde ich zriedkavejšie a časovo kratšie ovplyvňujú periodicky sa opakujúce povrchové záplavy, alebo kolísajúca hladina podzemnej vody. Zvyšky týchto porastov okolo vodných tokov sú v súčasnej dobe pozmenené a ohrozované ľudskou činnosťou (regulácia vodných tokov, poľnohospodárstvo, meliorácie a pod.). Na ich vznik, vývoj a štruktúru vplyva veľa ekologických faktorov, z ktorých rozhodujúci význam má vodný režim úzko spojený s reliéfom a zloženie pôdotvorného materiálu. Z drevín sa uplatňujú najmä tvrdé lužné dreviny: jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*), dub letný (*Quercus robur*), brest hrabolitý (*Ulmus minor*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), javor poľný (*Acer campestre*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*), medzi ktoré bývajú hojne primiešané aj niektoré dreviny mäkkých lužných lesov, napríklad topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*). Z týchto drevín majú rozhodujúci edifikačný význam jaseň panónsky a dub letný, lokálne aj brest hrabolitý. Krovité poschodie je zväčša dobre vyvinuté a vyznačuje sa vysokou pokryvnosťou. Bežnými druhmi bývajú svib krvavý (*Cornus sanguinea*), vtáčí zob obyčajný (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), javor poľný (*Acer campestre*), rozličné druhy hlohu (*Crataegus* sp.), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), javor tatársky (*Acer tataricum*) a iné. Bylinný podrast je podstatne bohatší a druhovo pestrejší. Mnoho eutrofných a mezotrofných bylín tu má optimálne rastové podmienky, lebo pôda je dostatočne zásobená nielen vodou, ale aj základnými minerálnymi živinami.

Cr – dubovo – hrabové lesy panónske

Vyskytujú sa predovšetkým v kotlinách južného Slovenska, na rovinách (Podunajská a Východoslovenská) a na Záhorskej nížine. Podmieňujú ich piesočnaté a štrkovité terasy tret'ohorné alebo štvrt'ohorné pokryté sprašovými hlinami alebo náplavové kužele. Stromové poschodie tvoria najmä dominantný dub letný (*Quercus robur*), často sa vyskytuje dub sivastý (*Quercus pedunculiflora*) iba na prechode do chladnejších polôh pristupuje dub zimný (*Quercus petraea*). Hoj é sú ešte javory (*Acer campestre*, *Acer platanoides*, *Acer tataricum*). Tvoria najčastejšie nižšiu stromovú a krovinnú etáž. Bežné sú bresty (*Ulmus minor*, *Ulmus laevis*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), ďalej sú tu hrab (*Carpinus betulus*) a jasene (*Fraxinus excelsior* a *F. angustifolia*). Krovinné poschodie je bohaté, vyskytuje sa vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), siripútka (*Viburnum lantana*), baza čierna (*Sambucus nigra*). V sledovanom území by sa vyskytovali v okolí Bánoviec nad Ondavou, v okolí Michaloviec.

AQ – dubové xerotermofilné lesy ponticko - panónske

V dotknutom území by sa vyskytovali ostrovčekovito v sprievode predchádzajúcej jednotky. Na sprašových pahorkatinách juhozápadného Slovenska a na sprašových príkrovoch Podunajskej a Východoslovenskej nížiny, ktoré sú v súčasnosti odlesnené a vyskytujú sa tu najbohatšie poľnohospodárskej pôdy, sa zachovali zvyšky menších lesov a lesíkov, ktoré sú charakteristické pre juhovýchodnú Európu. Floristicky sú veľmi bohaté a pestré s druhmi lesostepného charakteru a submediteránnymi druhmi. Prevládajú dub sivozelený (*Quercus pedunculiflora*) a dub jadranský (*Q. virgiliana*) a ďalšie druhy dubov. Ďalšími drevinami sú brest menší (*Ulmus minor*), javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*), oskoruša domáca (*Sorbus domestica*). V krovinnom podraze sa vyskytujú ruže (*Rosa*), vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catartica*), drieň (*Cornus mas*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), kalina obyčajná (*Viburnum lantana*), a bohatý bylinný podrast.

C – dubovo – hrabové lesy karpatské

Sú to spoločenstvá dubovo – hrabových lesov v najteplejších oblastiach na Slovensku alebo v teplejších kotlinách a dolinách, kde má klíma zvýšenú kontinentalitu. Edaficky sú podmienené aj v oblastiach ponticko – panónskych dubových lesov, v sprašových pahorkatinách, v kotlinách južného Slovenska, na rovinách (Podunajská, Východoslovenská) a na Záhorskej nížine. Podmieňujú ich predovšetkým piesočnaté a štrkovité terasy (tret'ohorné alebo štvrt'ohorné) pokryté sprašovými hlinami alebo náplavové kužele. Na vápnitých aluviách rovin (Podunajská rovina) sú vzácnejšie, alebo vytvárajú prechodný typ fytocenóz a fytoecologicky sa radia k lužným lesom. Stromové poschodie tvoria najmä dominantný dub letný (*Quercus robur*), častý je dub sivastý (*Quercus pedunculifolia*), iba na prechode do chladnejších polôh pristupuje alebo dominuje dub zimný (*Quercus petraea*). Hojné sú ešte javory (*Acer campestre*, *Acer platanoides*). Tvoria najčastejšie nižšiu stromovú a krovinnú etáž. Bežné sú bresty (*Ulmus minor*, na vlhkejších miestach *Ulmus laevis*). Ďalej sa vyskytujú hrab (*Carpinus betulus*) a jasene (*Fraxinus excelsior*, *Fraxinus angustifolia*). Krovinné poschodie je takisto bohaté, prevláda najmä vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), trnka (*Prunus spinosa*), siripútka (*Viburnum lantana*) a baza čierna (*Sambucus nigra*).

Fs – bukové kvetnaté lesy podhorské

Kvetnaté bučiny podhorské zahŕňajú mezotrofné spoločenstvá s výraznou prevahou buka, rozšírené v nižších polohách prevažne na nevápencovom podloží. Bukové lesy na Slovensku zaberajú asi polovicu celkovej rozlohy súčasných lesov. Veľká časť plochy podhorských bučín susedí s dubovo-hrabovými a dubovými lesmi a leží na rozhraní vyššieho stupňa bučín. Dominantnou drevinou je buk lesný (*Fagus sylvatica*). V zapojených bukových porastoch sa svetlomilné dreviny ťažšie uplatňujú, najmä ak sú nevýmladné a pomaly rastú do výšky. Hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) sa tu udržuje iba vďaka svojej výmladnosti. Tam, kde došlo k splaveniu vrchných horizontov pôdy a k erózii, väčšie šance uplatnenia majú menej náročné dreviny na živiny, napr. topoľ osikový (*Populus tremula*), dočasne aj rakyta (*Salix caprea*), prípadne duby. Na kamenitejších plochách má buk zníženú vitalitu, čo využívali javor mliečny (*Acer platanoides*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), príp. aj čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Reálna vegetácia v území Rozšírenie nelesnej drevinovej vegetácie je kvôli intenzívnemu obhospodarovaniu krajiny značne obmedzené. Nelesná vegetácia sa vyskytuje v dotknutom území najmä v okolí železničnej trate, ako sprievodná vegetácia veľkých vodných tokov Laborca a Ondavy, miestnych vodných tokov a odvodňovacích kanálov, sprievodná vegetácia ciest, v malej miere na rozhraní poľnohospodárskych pozemkov. V území sa vyskytujú aj trvalé trávne porasty na pôdach s nižšou úrodnosťou, kde pôdny horizont je plytký prípadne zamokrený alebo s vysokou hladinou spodnej vody. Sú to prevažne aluviálne lúky a pasienky na vlhkých a podmáčaných stanovištiach. Súvislejšie lesné porasty sa v dotknutom území vyskytujú až v severnej časti v katastri Strážskeho.

Fauna

Z hľadiska zoogeografického členenia terestrického biocyklu (Jedlička, Kalivodová 2002) patrí väčšia časť sledovaného územia do provincie stepí, pri zmene charakteru územia z nížinatého na hornaté sa mení aj zoogeografické členenie na provinciu listnatých lesov. Z ekologického hľadiska nachádzame na tomto území rôzne typy biotopov a na ne viazané spoločenstvá živočíchov. Vzhľadom na charakter väčšiny sledovaného územia, ktoré je prevažne intenzívne poľnohospodársky využívané, nachádzame tu najmä biotopy kultúrnej krajiny (polia, lúky, záhrady, vinohrady, rozptýlenú zeleň a pod.), z vodných biotopov stredné toky riek so zvyškami mŕtvych ramien, sieť umelo vytvorených kanálov, ale aj lužné lesy, zachované pri niektorých vodných tokoch. V severnej časti dotknutého územia nastupujú listnaté lesy s prevahou dubov, vo vyšších častiach Slanských vrchov dominuje v porastoch buk. V oblasti Zemplína sa podľa charakteru územia vyskytuje zajac poľný, bažant poľovný, srnec lesný, jeleň lesný, diviak lesný. Zo vzácných a chránených druhov tu žije rys ostrovid, vlk dravý, mačka divá, medveď hnedý, zubor hôrny, výr skalný, sova dlhochvostá, orol krikľavý, kuna lesná a skalná, haja červená, vydra riečna, jazvec lesný, krkavec čierny, korytnačka močiarna, z vodného vtáctva hus divá, kačica divá, bocian biely, bocian čierny, rybár bahenný, sliepočka zelenooká, čajka smeživá, volavka popolavá, z motýľov: jasoň červenooký, rôzne druhy babôčok a perleťovcov. Dá sa tu nájsť aj najväčší motýľ žijúci na území Slovenska okáň hruškový. Drobný motýlik *Vespina slovaciella* je pozoruhodný hlavne tým, že je doposiaľ známy len z územia Zemplína. Z hmyzu sú vzácné druhy ako: fúzač alpský, modlivka zelená, bystruška lesklá a ploská, koník stepný. Z plazov je to mlok karpatský, salamandra škvrnitá, jašterica živorodá, vretenica obyčajná. Z rýb tu nachádzame sumce, štuky, zubáče, pstruhy, kapre, bolene, pleskáče a iné. Z hľadiska avifauny má veľký význam rieka Laborec, na údolie ktorej je viazaná migračná trasa európskeho významu. Významnými centrami migrujúcich druhov sú vodné biotopy so stálou vodnou plochou Zemplínska Šírava a Senné rybníky. Migrácia územím má celoročný charakter. Okrem jarneho a jesenného ťahu územím migrujú severské druhy aj v zimnom období. Charakter ťahu spočíva v dennom aj nočnom zosadení početných krdľov na plochy blízke vodným biotopom, ornú pôdu a trávne porasty. Podľa druhu migranta prelety sú nízko nad terénom – využívajú menší odpor vzduchu pre zem. Podľa poveternostných pomerov sa tieto tiahnuce spoločenstvá zdržiavajú na území rôzne dlho. Iným typom migrácie územím je premiestňovanie druhov avifauny i vyšších stavovcov líniovými koridormi so vzrastlým porastom stromovej a krovitej etáže. Migrácia prebieha spojitě. Na miestach prerušenia línie kopírujú druhy morfológické línie v teréne. Takýmito sú hrádze, kanálové i cestné priekopy a existujúce komunikácie (EIA, ŽSR, 2015, s.19).

2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Obec je elektrifikovaná. Rozvodná sieť plynu je v obci vybudovaná. Obyvatelia sú napojení na verejný vodovod. Obec má vybudovanú splaškovú kanalizáciu s ČOV. Dažďová kanalizačná sieť je riešená sporadicky prostredníctvom rigolov popri ceste. Pokrytie mobilných operátorov je nasledovné: T - mobile 80 %, Orange 90 % a O2 cca. 80 %. Občania majú v súčasnosti možnosť pripojenia na Internet prostredníctvom DSL, Wi-Fi, prípadne prostredníctvom mobilných operátorov.

Zásobovanie pitnou vodou

V obci je vybudovaný vodovod v správe Východoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a.s.. Objekty a zástavba rodinnými domami nachádzajúce sa na území obce sú zásobované aj vodou z vlastných vodných zdrojov - studní. Voda sa používa prevažne na technické účely a zavlažovanie. Rozvodná sieť v obci tvoria vodovodné potrubia DN 150 resp. DN 100 mm. Sieť je čiastočne zokruhovaná. Rozvojové zámery uvažujú so zásobovaním pitnou vodou z existujúcich rozvodov pitnej vody DN 100. Spôsob zásobovania jednotlivých rozvojových zámerov pitnou vodou bude upresnený v podrobnejších stupňoch projektovej dokumentácie. V rozvojových zámeroch sa navrhuje rozvod vody z rúr PVC DN 100. Na vodovodnej sieti budú osadené požiarne hydranty, ktoré budú slúžiť aj ako odkalovacie, alebo odvzdušňovacie. Trasy vodovodných potrubí sú navrhnuté vo verejných komunikáciách a ich výstavba by mala prebiehať súčasne so stavbami a v predstihu pre výstavbu jednotlivých objektov.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

V obci je vybudovaná splašková kanalizačná sieť. Na rozvod kanalizačnej siete je napojených 95 % domácností v obci a celá kanalizačná sieť je napojená na COV Bukocelu Holding. a.s. Hencovce.

Elektrická rozvodná sieť

Obec je v rámci okresu zásobovaná elektrickou energiou linkami 110 kV VVN elektrickej energie a to vedením Vranov n./T. - Strážske. Sieť pri súčasnom odbere pracuje spoľahlivo a dodáva potrebný výkon bez väčších úbytkov napätia. Vzdušné vedenie 22 kV, prechádzajúce do obce od obce Hencovce sa postupne dostáva do zastavaného územia obce. Severným okrajom obce prechádza 22 kV vedenie cez obec Kladzany. Z VN vedenia sú v smere do obce prevedené VN prípojky, na ktoré sú napojené vonkajšie 22/0,4 kV transformačné stanice, zabezpečujúce cez sekundárne rozvody Nn 380/220 V odber elektrickej energie. NN vzdušné vedenie je v dobrom stave. Vedenie je realizované na betónových a drevených podperných bodoch. Hlavné vetvy vzdušného vedenia sú vedené pozdĺž hlavných cestných ťahov, v súbehu s telefónnym vedením a vedením obecného rozhlasu. Rozvádzače NN umiestnené na stožiarových trafostaniciach vyhovujú požiadavkám pre zásobovanie elektrickou energiou.

Sekundárne rozvody - na úrovni 400 V - sú v drivej väčšine obce riešené vzdušnými vedeniami (cca 95%). Vzdušné vedenia sú situované pozdĺž miestnych komunikácií. Kábelové vedenia sú len v rámci objektov s murovanými "zabudovanými" TS, resp. krátke prechodné úseky vo výkopoch. Stav siete v obci – na základe vizuálneho posúdenia možno konštatovať relatívne dobrý stav – rozvodné siete elektrickej energie sú v prevádzkyschopnom stave, opotrebované skôr morálne, ako fyzicky. Niektoré časti vzdušných sietí 400V a niektoré transformátory sú však v stave, vyžadujúcom servis, alebo aj výmenu. Vedenia 22 kV sú v dobrom stave. Vedenia vvn sú vzdušné, vedené v energetických koridoroch sever - juh, spolu s vedeniami 22 kV. Vedenia sú situované mimo obce, prechádzajú však katastrom.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí:
 - od 1 kV do 35 kV vrátane: 1. pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m, 3. pre zavesené kábelové vedenie 1 m
 - od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m
 - od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m
- v ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
 - uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
 - vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
 - vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia
- vlastník pozemku je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na tento účel umožniť prevádzkovateľovi udržiavať voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia (táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej z vonkajšej strany nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podporného bodu)
- ochranné pásma zaveseného kábelového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m
- ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla:
 - 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky
 - 3 m pri napätí nad 110 kV
- v ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažné mechanizmy
 - vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu
- ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36:
 - s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice

- s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplatením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení
- v ochrannom pásme elektrickej stanice je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice (ÚPD M.,2008).

Zásobovanie plynom

Obec Nižný Hrabovec je zásobovaná plynom prostredníctvom VTL prípojky, ktorá je ukončená v distribučnej regulačnej stanici VTL/STL. Takmer celá obec je v súčasnosti plynofikovaná. V obci sa nachádza miestna sieť STL plynovodov z LPE o tlakovej úrovni 0,4 MPa. Trasy sú vedené prevažne okrajom miestnych komunikácií. Distribučný systém plošného zásobovania plynom pre obec je zrealizovaný ako jednotný stredotlaký rozvod plynu s prevádzkovým tlakom do 300 kPa. Miestny distribučný rozvod plynu so sieťou paprškového charakteru má dobré prenosové vlastnosti. Po kvalitatívnej stránke možno plynovodnú sieť považovať pre potreby bytovej výstavby a vybavenosti v obci Nižný Hrabovec za dobudovanú. Konfigurácia plynovodov umožňuje napojiť na odber plynu v podstate všetky objekty v uvedenom území. Západným okrajom obce prechádza hlavný distribučný plynovod DN 300 s prevádzkovým tlakom 64 bar. Obec je na tento plynovod napojená plynovodom DN 100 s prevádzkovým tlakom 40 bar.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 56 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
 - 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm
 - 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm
 - 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa
 - 8 m pre technologické objekty
- bezpečnostné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 57 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
 - 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území
 - 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm
 - 50 m pri regulačných stanicích, filtračných stanicích, armatúrnych uzloch určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľ distribučnej siete pri plynovodoch
- s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe (ÚPD M.,2008).

Zásobovanie teplom

Obec Nižný Hrabovec má pre svoje rozvojové aktivity vytvorené podmienky pre plynofikáciu. Je reálny predpoklad, že min. 90 % domácností, všetky objekty podnikateľských aktivít a občianskej vybavenosti budú ako zdroj tepla potrebného pre účely kúrenia, varenia a prípravu TUV, využívať zemný plyn. Tento predpoklad vychádza zo skutočnosti, že zemný plyn má vysoké úžitkové vlastnosti a poskytuje spotrebiteľovi vysoký stupeň komfortu (doprava primárneho zdroja energie až k spotrebiteľu potrubím, nevyžaduje sa manipulácia a uskladnenie tuhej zložky vyhoreného paliva) porovnateľného s elektrickou energiou, pričom predpokladáme, že cena plynu a elektrickej energie prepočítaná na energetický ekvivalent bude aj v budúcnosti priaznivejšia pre plyn. Elektrická energia bude využívaná len ako doplnkový zdroj tepla pri varení, prípadne pre prípravu TUV.

Najviac bytov v obci Nižný Hrabovec je v súčasnosti vykurovaných prostredníctvom ústredného lokálneho kúrenia (215). Tento typ vykurovania je využívaný pri rodinných domoch. Iný typ vykurovania využíva cca. 139 bytov.

Obývané byty podľa typu kúrenia

ústredné diaľkové	ústredné lokálne	iný	bez kúrenia
2	215	139	3

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

V súvislosti s využívaným zdrojom energie je najväčší počet bytov zastúpených plynom – 331 a pevným palivom – 36 bytov. Elektrickú energiu na vykurovanie využíval 1 byt.

Obývané byty podľa zdrojov energie

plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
331	1	0	36	1	4

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Miestny rozhlas

Rozhlasová ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu. Od budovy OU je rozvod vedený na kovových stĺpoch, na ktorých sú upevnené reproduktory. Vedenie miestneho rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súběžne s telefónnym vedením a vedením NN. Pôvodné rozvody sa ponechajú a pre nové zastavané časti sa vybuduje nové vedenie miestneho rozhlasu. Vedenie sa uloží v zemi a pre umiestnenie reproduktorov sa využijú osvetľovacie stožiare, alternatíva je bezdrôtový rozhlas.

Televízia

V obci je príjem televízneho signálu Slovenskej televízie zabezpečovaný televíznym prekryvačom DVB. Signál ku koncesionárom sa dostáva na kvalitnej digitálnej úrovni. Kvalitný príjem signálu je možný zriadením káblovej televízie s prijímacím zariadením.

Telekomunikácie

V obci je digitálna telefónna ústredňa poskytovateľa telekomunikačných služieb T-com, káblové rozvody sú vedené zemou, domové prípojky vzduchom.

Správcom nadradenej telekomunikačnej siete v obci Nižný Hrabovec je Okresná správa prenosovej techniky Vranov n. T.. Diaľkové telekomunikačné káble prechádzajú katastrálnym územím obce Nižný Hrabovec pozdĺž štátnej cesty I/18. Telefónna ústredňa sa nachádza v budove pošty. Slovenské telekomunikácie a. s. realizovali digitalizáciu miestneho telefónneho obvodu Nižný Hrabovec. V obci Nižný Hrabovec bola realizovaná výmena technológie analógovej telefónnej ústredne za digitálnu, ktorá zabezpečuje kvalitnejšie využívanie telekomunikačných služieb. Súčasný stav miestnych telekomunikačných rozvodov je riešený káblami vedenými po drevených stĺpoch s betónovými pätkami. Prívody telefónnych liniek do jednotlivých existujúcich objektov sú riešené vzdušnými prípojkami cez nástrešníky. V území sa nachádza základná stanica mobilného operátora T-com, preto väčšina územia obce je kvalitne pokrytá signálom siete T-mobile a O2 (ktorý využíva tie isté stanice). Sieť ORANGE má na území obce tiež dobrú kvalitu signálu. V obci je možnosť pripojenia DSL.

Ochranné pásma

1. ochranné pásma telekomunikačných vedení, zariadení a objektov verejnej telekomunikačnej siete v zmysle Zákona o elektronických komunikáciách č. 610/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ÚPD M.,2008).

Verejné osvetlenie

Osvetlenie ciest, komunikácií a verejných priestranstiev je vybudované výbojkovými svietidlami (125 W a 250 W), ktoré sú pomocou výložníkov uchytené na podperných bodoch vzdušnej sekundárnej siete NN. Rozvod medzi svietidlami je vodičom AlFe, ktorý slúži ako fáza VO vzdušnej sekundárnej siete nn. Ovládanie VO je centrálné prostredníctvom impulzných káblov z RVO pri transformátorových staniciach

Ochrana pred povodňami a správa povodí

Katastrálne územie Nižný Hrabovec z hydrologického hľadiska spadá do povodia Ondavy. V zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov je zaradený medzi vodohospodársky významné vodné toky. Obcou preteká rieka západným okrajom v smere S-J. Na tejto rieke sú čiastočne vybudované protipovodňové opatrenia.

Ochranné pásma

- obojstranné ochranné pásmo pobrežných pozemkov v zmysle ustanovení §49 zákona č. 364/2004 o vodách: **10 m** od vzdušnej päty, respektíve brehovej čiar miestnych tokov z dôvodov vykonávania činnosti správcu toku. Do tohto územia nie je možné umiestňovať technickú infraštruktúru, žiadame pevné stavby ani súvislú vzrastlú zeleň. Toto územie nie je možné poľnohospodársky obhospodarovat'. Musí byť zachovaný prístup mechanizácie správcu vodného toku a povodia k pobrežným pozemkom z dôvodu údržby a kontroly. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodným tokom musia byť riešené podľa STN 73 6822 – Križovanie a súbehy vedení s vodnými tokmi a akékoľvek stavebné aktivity v ochrannom pásme tokov musia byť prerokované so správcom toku a povodia.

Pri návrhu investícií je potrebné rešpektovať ustanovenia § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. vodách a vyhlášky č. 211/2005 Z. z.. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené podľa STN 73 6822 „Križovania a súbehy vedení s vodnými tokmi“. (ÚPD M.,2008).

Civilná ochrana obyvateľstva

V obci v súčasnosti nie sú vybudované nijaké väčšie špeciálne zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou. Ukrytie obyvateľov je riešené formou jednoduchých úkrytov budovaných svojpomocne. Väčšia časť objektov v obci je podpivničená, pivničné priestory slúžia pre ukrytie obyvateľstva. V rámci navrhovaných rozvojových plôch určených pre obytnú výstavbu sa ukrytie obyvateľstva bude riešiť v pivničných priestoroch obytných objektov, príp. zariadení občianskej vybavenosti.

Požiarna ochrana

V obci sa nachádza požiarna zbrojnica v správe obce Nižný Hrabovec. Obec má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Na hlavné potrubia sú napojené uličné rozvody. Priestorová štruktúra a dimenzie komunikácií zabezpečujú dobrú dostupnosť pre zásahové vozidlá požiarnej ochrany. Zásobovanie nových rozvojových plôch požiarou vodou sa navrhuje riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete. Príjazd pre požiarne vozidlá, v rozvojovom zámerech bude zabezpečený po spevnených komunikáciách šírky minimálne 3,5 m (čím sa dosiahne požadovaná minimálna šírka 3 m v zmysle § 82 vyhl. MV SR č. 94/2004 Z.z.). Obec v súčasnosti nemá vybudované požiarne hydranty. Na hlavné vodovodné potrubia môžu byť v budúcnosti napojené uličné rozvody s osadenými protipožiarňmi hydrantmi. Sídlo požiarnej stanice jednotky ZPO pre obec je situované v okresnom meste Vranov n./T.. V prípade väčšieho požiaru je najbližšia zásahová jednotka s dojazdom do 15-20 minút.

Odvádzanie dažďových vôd

V obci je čiastočne vybudovaná samostatná dažďová kanalizácia. Obec má vybudované aj provizórne ochranné technické zariadenie pre odvádzanie dažďových povrchových vôd a to otvorené rigoly pozdĺž miestnych komunikácií. Dažďové vody stekajúce z vyššie položených terénov širšieho okolia obce, i v samotnej obci sú zachytávané systémom týchto odvodňovacích rigolov a následne odvádzané do recipientu toku Ondava.

Vzhľadom na čiastočnú svahovitosť miestneho terénu a chýbajúce záchytné priekopy sú niektoré časti v zastavanom území obce vystavené nadmerným nepriaznivým účinkom prívalových vôd. Zvýšenú ochranu si vyžaduje najmä južná a juhovýchodná časť obce, vystavená vplyvu povrchových vôd z prívalových dažďov a nadmerného topenia sa snehu z nezastavaného územia nachádzajúceho sa nad obcou v smere k pohoriu na východe. V katastrálnom území obce Nižný Hrabovec sú vybudované odvodnenia – drenáže.

2.4. DOPRAVA

Modernizáciou a rozvojom dopravnej infraštruktúry v obci a jej okolí dochádza k vytváraniu vhodných podmienok na kvalitný život jej obyvateľov. Rovnako vzrastajú možnosti na príliv investícií, ktoré si nevyhnutne vyžadujú kvalitnú cestnú sieť. Z hľadiska environmentálneho dochádza prvotne k negatívnym účinkom (napr. záber pôdy), druhotne však, po jej uvedení do prevádzky, prispieva k znižovaniu negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie. Kvalitnejšie technické parametre ciest prispievajú k plynulosti dopravy, tie isté úseky sú prekonávané za kratší čas, čím sa skracuje jazdná doba.

Cestný dopravný systém sprostredkúva dopravné vzťahy, ktoré svojou úrovňou a dopravným významom presahujú sídelnú úroveň. Priemet týchto dopravných vzťahov do územia možno hodnotiť z pohľadu väzieb širšieho územia k sídlu.

Štátne cesty

Dopravnou osou regiónu sú cesty I/18 Michalovce – Strážske – Vranov nad Topľou – Prešov a cesta I/74 Strážske – Humenné – Ubl'a. V obci Nižný Hrabovec sa od cesty I/18 odkláňa cesta II/554 a prepája obec s mestom Michalovce, kde sa v obci Trhovište napája na cestu medzinárodného významu E50.

Obec Nižný Hrabovec je napojená na cestnú sieť prostredníctvom spomínanej cesty I. triedy v smere Vranov nad Topľou – Humenné – Michalovce a cestou druhej triedy v smere na Nižný Hrušov. Základnú kostru sídla tvorí cesta III. triedy a na ňu napojené spojovacie a obslužné komunikácie.

Miestne komunikácie - Komunikácie obslužné tr. C2, C3 a D1

Celková dĺžka miestnych komunikácií je cca. 5 km. Tieto dopĺňa sieť prístupových komunikácií. Odvodnenie týchto ciest je riešené do príľahlej zelene alebo priekop. Základný komunikačný systém miestnych komunikácií obce dopĺňajú komunikácie nižších funkčných tried. Šírkové parametre spevnených komunikácií sú hodnotené šírkou ich koruny. V bežnom profile tieto dosahujú šírku 6,5 - 7,5 m. Dopravný význam týchto komunikácií spočíva v prístupovej funkcii a pohybe výlučne zdrojovej a cieľovej dopravy. Potenciálne rozvojové smery sú orientované do nezastavaných prielok a jestvujúcich dopravných prepojení.

Hromadná doprava

Autobusová doprava je zabezpečovaná linkami SAD (Vranov n./T. – Prešov). V obci sa nachádza niekoľko autobusových zástaviek.

Železničná doprava

Riešeným územím prechádza železničná trať V.n.Topľou – Strážske č. 193. Trať je dlhodobou stabilizovaná, jednokoľajná s motorovou trakciou. S elektrifikáciou trate sa počíta. V k. ú. Nižný Hrabovec sa celkovo nachádza 1 stanica. Okrem služieb pre verejnosť plní železničná stanica funkciu nakládky a vykládky materiálu. Ochranné pásmo železnice je 60 m od osi koľaje, v priestore stanice resp. železničného zariadenia 30 m od obvodu dráhy.

Nemotoristická doprava

Pešia doprava v obci je riešená chodníkmi pozdĺž väčšiny štátnych komunikácií (cesta I/18 a cesta II. triedy). Chodníky sú dostatočne široké, ale pri krížení s komunikáciami na nich nie sú vybudované bezbariérové úpravy. Vo všetkých rozvojových lokalitách je potrebné vybudovať nové chodníky v súlade s STN. V nových lokalitách IBV je možné budovať chodníky jednostranne. Všetky chodníky a spevnené plochy vrátane ich križovania s trasami motorovej aj nemotorovej dopravy musia byť riešené tak, aby zabezpečovali bezpečný pohyb pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie. V zastavanom území tak ako to dovoľujú šírkové pomery v území, sú navrhované jednosmerné cestičky pre cyklistov pozdĺž existujúcich miestnych komunikácií smerujúcich zo stredu obce – obecný úrad, pokračujúc smerom k susedným obciam, prípadne cieľom v prírode, za obcou.

Parkovanie

Na území obce sú vybudované odstavné plochy v centre obce pred budovami Obecného úradu a námestím a pred kultúrnym domom. Pred obchodnými jednotkami je k dispozícii dostatok parkovacích miest a rovnako aj pred športovou infraštruktúrou. Tieto plochy súčasne slúžia aj pre peší pohyb, čo vyplýva z relatívne nízkej hustoty premávky motorových vozidiel. Odstavovanie motorových vozidiel sa uskutočňuje na okrajoch miestnych komunikácií a na spevnených viacúčelových plochách, najmä pred niektorými objektmi občianskej vybavenosti. Ďalšie odstavné plochy sú na súkromných pozemkoch pred rodinnými domami.

Cyklistická doprava.

Cyklistická doprava má v riešenom území potenciál plniť jednak funkciu lokálnej alternatívnej dopravy, ako aj z hľadiska rekreácie (cykloturistika, poznávacia turistika). Vymedzené cyklistické chodníky nie sú na území obce vybudované.

2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Katastrálne územie obce Nižný Hrabovec tvorí z hľadiska prírodných hodnôt a ekologickej stability krajiny tri zhruba homogénne pásma. Prvým je kompaktné pásmo poľnohospodárskej pôdy a pásmo obytnej zóny obce a z východu vstupujúce kompaktné pásmo lesov. Obec v hierarchii starostlivosti o životné prostredie predstavuje najnižší, ale základný prvok ochrany prírody. Potreba naplňovať environmentálne ciele vyplýva aj zo samotnej alokácie obce. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení n. predpisov legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Ochrana prírody a krajiny

Na území katastra obce Nižný Hrabovec sa nachádza niekoľko chránených území s ich ochrannými pásmami. Podmienky ochrany týchto území sú rešpektované pre akúkoľvek činnosť v území sú definované v príslušných právnych predpisoch, ktoré sú tu taktiež uvedené. Do katastrálneho územia obce nezasahuje lokalita Natura 2000.

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno – historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územno - plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán obce. Územný plán obce je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č.50/1976 Zb. (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov) a v zmysle vyhlášky č.84/1976 Zb. (o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) v znení neskorších predpisov. Obec má platnú územnoplánovaciu dokumentáciu.

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v meste pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov (platný v roku 2009, od 1.6.2010 účinný zákon č. 137/2010 Z.z o ovzduší). Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším.

Zdrojmi znečisťovania ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste I. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách,
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach,
- výrobné prevádzky v meste Vranov nad Topľou, obci Hencovce a meste Strážske,

Aj keď v obci nemá sídlo žiadna priemyselná prevádzka, činnosť ktorej by mala podstatný vplyv na kvalitu životného prostredia, blízkosť Chemka Strážske a Bukózy Holdingu a.s. v Hencovciach vplyva na kvalitu najmä ovzdušia nielen v obci ale aj v celom regióne (PHSR 2007-2013, 2007, s.20).

Produkcia v t na km ² podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Vranov n. T.	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tuhé emisie	0,38	0,60	1,27	1,16	0,98	0,52	0,55	0,60	0,52	0,55	0,68
Oxid siričitý	4,58	5,21	3,05	3,35	2,97	2,92	1,17	1,42	2,08	1,01	1,73
Oxid dusíka	0,93	1,11	0,98	1,23	1,02	0,85	0,79	1,24	1,21	0,78	1,25
Oxid uhoľnatý	3,16	3,42	2,79	2,29	2,20	1,51	1,51	1,42	1,16	1,15	1,24
<i>Tuhé emisie SR</i>	<i>0,85</i>	<i>0,85</i>	<i>1,02</i>	<i>0,88</i>	<i>0,71</i>	<i>0,70</i>	<i>0,69</i>	<i>0,67</i>	<i>0,71</i>	<i>0,72</i>	<i>0,75</i>
<i>Oxid siričitý SR</i>	<i>2,15</i>	<i>1,96</i>	<i>1,81</i>	<i>1,78</i>	<i>1,43</i>	<i>1,41</i>	<i>1,30</i>	<i>1,41</i>	<i>1,39</i>	<i>1,19</i>	<i>1,11</i>
<i>Oxid dusíka SR</i>	<i>1,19</i>	<i>1,16</i>	<i>1,14</i>	<i>1,06</i>	<i>0,96</i>	<i>0,94</i>	<i>0,87</i>	<i>0,88</i>	<i>0,88</i>	<i>0,81</i>	<i>0,79</i>
<i>Oxid uhoľnatý SR</i>	<i>3,76</i>	<i>3,87</i>	<i>3,70</i>	<i>3,94</i>	<i>3,74</i>	<i>3,64</i>	<i>3,00</i>	<i>3,38</i>	<i>3,65</i>	<i>3,56</i>	<i>3,71</i>

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NOX), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid siričitý (CO₂), ktorý narúša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popolčeky, ktoré zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popolčiek je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinnými spoločensťami sú jedným zo zdrojov alergických ochorení slizníc. Ako už ale bolo spomenuté, oproti ostatným regiónom Slovenska je okres Vranov n./T. jeden z viac znečistených regiónov. Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, k nárastu dochádza v prípade tuhých emisií, ako aj v prípade produkcie oxidu dusíka, ktoré sú pravdepodobne

produkované ako externé vplyvy dopravy a zásobovania teplom v zimnom období (prechod na pevné palivá v dôsledku vysokých cien elektrickej energie a plynu).

Produkcia podľa chemickej zlúčeniny v tonách na celkovom objeme

Okres Vranov n. T.	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tuhé emisie	292,0	460,6	977,0	891,0	760,3	398,2	420,0	464,9	399,1	420,2	520,9
Oxid siričitý	3 525,0	4 006,9	2 350,0	2 574,0	2 289,7	2 248,9	901,0	1 091,4	1 602,2	773,0	1 330,6
Oxid dusíka	715,0	851,5	757,0	948,0	787,4	650,1	610,0	950,5	929,6	601,1	960,3
Oxid uhoľnatý	2 430,0	2 633,3	2 150,0	1 760,0	1 695,6	1 162,0	1 165,0	1 089,5	889,4	885,4	950,6

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Kvalitu ovzdušia na území obce výrazne ovplyvňujú exhaláty z lokálnych vykurovacích zariadení a kotolní, ďalej znečisťujúce látky z priemyselných podnikov mesta a okolitých miest, hlavne Vranov nad Topľou, Hencovce, Humenné a Strážske. Nemenej dôležitý je negatívny dopad a vplyv exhalátov z dopravy, najmä v blízkosti frekventovaných ciest prepájajúcich mesto s krajským mestom Prešov.

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných mestských komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň LA eq,p = 60 dB a v noci LA eq,p = 50 dB. Hlavná dopravná záťaž v katastrálnom území je na ceste I. triedy č. 18, ktorá prechádza cez obec, ako aj železničná doprava. Hluk z automobilovej dopravy zrejme nepresahuje v obytnej zástavbe obce Nižný Hrabovec povolených 50 dB(A).

Zosuvy

V širšom okolí, v miestach s vyšším sklonom majú prevahu svahové deformácie, pričom najrozšírenejším typom deformácií sú zosuvy a zemné prúdy. Tieto sú viazané na súvrstvia ílov a ich delúviá. V prevahe sú zosuvy plošného tvaru, menej časté sú prúdové zosuvy. Erózne procesy majú podstatne menšie rozšírenie, postihujú predovšetkým jemnozrnné deluviálne sedimenty v nadloží sedimentov neogénu. Jedným z najvýraznejších geofaktorov ovplyvňujúcich životné prostredie územia sú antropogénne geodynamické procesy.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Obsah Programu odpadového hospodárstva obce na roky 2011 - 2015 je zostavený podľa požiadaviek § 2 až § 5 vyhlášky MŽP SR č. 310/2013 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch a zároveň zohľadňuje POH SR a POH Prešovského kraja. Ciele a opatrenia POH SR a POH Prešovského kraja 2011 - 2015, ktoré sa budú realizovať obcou, právnickými a fyzickými osobami sú preto rozpracované v záväznej časti POH obce Nižný Hrabovec na roky 2011 – 2015. Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Štatistické relatívne ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom prezentuje nasledujúca tabuľka.

Relatívne ukazovatele z oblasti nakladania s komunálnym odpadom

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mn. komun. odpadu (kg/obyv.)	283,49	221,98	257,35	248,37	247,88	271,72	261,70	270,83	267,69	274,92	260,83
Mn. zhodn. kom. odp. (kg/obyv.)	14,59	8,82	5,09	3,04	8,38	9,19	24,51	37,73	36,14	51,10	40,74
Mn. znešk. kom. odp. (kg/obyv.)	268,90	213,16	232,78	222,90	219,87	236,97	229,95	232,47	224,34	223,75	192,23
% zhodnoc. kom. odpadu	5,15	3,97	1,98	1,22	3,38	3,38	9,37	13,93	13,50	18,59	15,62

% zhodn. kom. odp. kompost. (%)	65,64	57,81	21,71	39,62	37,76	31,06	53,94	42,00	36,69	50,83	20,69
% zhodn. kom. odp. ako druhot. s.	25,20	32,48	28,74	52,98	53,67	65,84	39,37	44,58	48,53	47,41	53,92

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Likvidáciu komunálneho odpadu sa odporúča riešiť v súlade so širšími vzťahmi v kraji v návaznosti na zákon o odpadoch. V súčasnosti sa v riešenom území nenachádzajú rozsahom väčšie divoké skládky, je však nutné jednoduchou formou upozorňovať obyvateľov mesta na likvidáciu odpadu formou jeho triedenia. V prípade separácie rozšíri aktivity o viaceré komodity. Uvedené aktivity budú pôsobiť na znižovanie zaťaženia obecného rozpočtu, ako aj životné prostredie.

Na území obce funguje nakladanie s odpadmi nasledovne. Zber zmesového komunálneho odpadu vykonáva: Marius Pedersen. Na zber zmesového komunálneho odpadu používame nasledovné typy nádob: nádoby. Zber zmesového komunálneho odpadu sa vykonáva v intervale: 1x14 dní (t.j. raz za dva týždne) pre domácnosti. Zber papiera vykonáva: Marius Pedersen. Na zber papiera používame nasledovné typy nádob: Vrecia. Zber papiera sa vykonáva v intervale: 1x30 dní (t.j. raz za mesiac) pre domácnosti. Zber plastov vykonáva: Marius Pedersen. Na zber plastov používame nasledovné typy nádob: vrecia. Zber plastov sa vykonáva v intervale: 1x30 dní (t.j. raz za mesiac) pre domácnosti. Zber skla vykonáva: Marius Pedersen. Na zber skla používame nasledovné typy nádob: vrecia. Zber skla sa vykonáva v intervale: 1x30 dní (t.j. raz za mesiac) pre domácnosti. Zber elektroodpadov vykonáva: Marius Pedersen. Na zber elektroodpadov používame nasledovné systémy: mobilný zber po obci. Zber elektroodpadov sa vykonáva v intervale: 2x1 rok (t.j. dva krát za rok). Zber batérií vykonáva: Marius Pedersen. Na zber batérií používame nasledovné systémy: mobilný zber po obci. Zber batérií sa vykonáva v intervale: 2x1 rok (t.j. dva krát za rok). Zber veľkoobjemového odpadu vykonáva: Marius Pedersen. Na zber objemového odpadu používame nasledovné systémy: veľkoobjemové kontajnery. Zber objemového odpadu sa vykonáva v intervale: 2x1 rok (t.j. dva krát za rok). Zber stavebných odpadov vykonáva: Marius Pedersen. Na zber stavebných odpadov používame nasledovné typy nádob: veľkoobjemové kontajnery. Zber stavebných odpadov sa vykonáva v intervale: 2x1 rok (t.j. dva krát za rok). Zber nebezpečných odpadov vykonáva: Marius Pedersen. Na nebezpečných odpadov používame nasledovné systémy: mobilný zber po obci. Zber nebezpečných odpadov sa vykonáva v intervale: 2x1 rok (t.j. dva krát za rok). Iné odpady zbiera zväčša spoločnosť Marius Pedersen a.s. a odovzdáva na zhodnotenie, resp. zneškodnenie spoločnostiam, ktoré majú na dané nakladanie s odpadmi vydané platné súhlasy na nakladanie s odpadmi.

Pôda

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd.

Priamy vplyv na pôdy majú aj vertikálne inverzie s koncentráciou znečisťujúcich látok v prízemnej vrstve ovzdušia, ktoré vznikajú vo vlhkých ročných obdobiach. Aj poľnohospodárska výroba môže spôsobovať degradáciu pôd (používaním ťažkých mechanizmov, kultivácia pôd pri nevhodnej vlhkosti pôdy, orba po spádnici, nesprávne oševné postupy, nevhodná a neprimeraná aplikácia chemických prípravkov), ktoré môžu spôsobiť kompakciu a eróziu pôd, acidifikáciu, salinizáciu, sodifikáciu pôd alebo úbytok pôdnej organickej hmoty. Súčasťou monitoringu životného prostredia je aj celoslovenský monitoring pôd, ktorý koordinuje Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy v Bratislave. Na území j e problémom hlavne chemická degradácia spôsobená tunajšou intenzívnou priemyselnou výrobou hlavne v obci Hencovce a meste Strážske.

Podľa Atlasu krajiny (2002) je kontaminácia pôd rozdelená do 4 kategórií:

- relatívne čisté pôdy,
- nekontaminované pôdy resp. mierne kontaminované pôdy,
- pôdy s obsahom rizikových prvkov (As, Ba, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, V) nad limit B,
- pôdy s obsahom rizikových prvkov (As, Cu, Hg, Pb) nad limit C.

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení zákona č. 587/2004 Z. z. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Na kvalitu povrchových vôd rozhodujúcou mierou vplyvajú priemysel a poľnohospodárstvo. Napriek tomu, že sa v poslednom období zlepšila kvalita vody v Ondave, stále nie je v optimálnom stave. Problémom naďalej zostávajú sídla, ktoré nemajú vybudovanú kanalizáciu. K plošnému znečisteniu prispieva najmä poľnohospodárska výroba a priemysel trojuholníka Vranov n./T., Strážske, Humenné (Bukocel vypúšťa do rieky Ondavy odpadové vody z troch výpustov – dva z nich vypúšťajú necistené odpadové vody). Znečisťujúce látky sa do vodných tokov dostávajú nepriamo cez infiltráciu do podzemných vôd a tiež splachom kontaminovanej pôdy. K týmto zdrojom patria priemyselné a poľnohospodárske objekty. Menšími zdrojmi znečistenia, ale o to nebezpečnejšími sú skládky odpadov, ktoré nie sú zabezpečené proti úniku skládkových vôd do podlažia a následne do povrchových tokov. Typické sú smetiská domového odpadu na brehoch vodných tokov. Spolu s ostatnými tzv. starými záťažami sú skládky jedným z hlavných zdrojov nielen znečisťovania vôd, ale i pôd a horninového prostredia.

2.6. OBYVATEĽSTVO

Nasledujúca časť prezentuje štruktúru obyvateľstva podľa jednotlivých charakteristík, ako vek, vierovyznanie, vzdelanosť, pohlavie, atď.. Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v obci Nižný Hrabovec a jej jednotlivých častiach k roku sčítania obyvateľov.

Bývajúce obyvateľstvo v obci Nižný Hrabovec (rok 2011 – SODB 2011)						
	spolu	ženy	0-14	66+	15-65	
obec Nižný Hrabovec	1614	805	292	177		1145

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

V roku 2011 žilo v obci celkovo 1614 obyvateľov, pričom žien bolo 805. Ekonomicky činné obyvateľstvo tvorilo 1145 osôb. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry obyvateľstva obce Nižný Hrabovec podľa vierovyznania v roku 2011. Obec je podľa kritéria vierovyznania značne homogénna. Dominantná časť obyvateľov sa hlásila k rímskokatolíckemu vierovyznaniu (71,02 %). Gréckokatolícke vierovyznanie bolo zastúpené 17,88 %. Celkovo 0,98 % obyvateľov je bez vyznania.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania		
Ukazovateľ	SODB 2011	%
Rímskokatolícke	1164	71,02
Bez vyznania	16	0,98
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	22	1,34
Gréckokatolícke	293	17,88
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	3	0,18
Ostatné	1	0,06
Kresťanské zbory	1	0,06
Reformovaná kresťanská cirkev	5	0,31
Pravoslávna	5	0,31
Nezistené	101	6,16

Zdroj: www.statistics.sk

Pri 6,16 % obyvateľov nebolo zistené vierovyznanie. V malom zastúpení sú obyvatelia evanjelického vierovyznania.

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa prevažná časť obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 90,85 %. V malej miere je zastúpená česká národnosť (0,24 %), rusínska a moravská národnosť. Rómska národnosť bola oficiálne zastúpená 2,81 %. S nezistenou národnosťou je v obci 4,03 % obyvateľov.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti
--

Ukazovateľ	SODB 2011	%
Slovenská	1489	90,85
Nezistená	66	4,03
Rusínska	8	0,49
Česká	4	0,24
Rómska	46	2,81
Moravská	1	0,06

Zdroj: www.statistics.sk

Demografia

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. V prípade obce Nižný Hrabovec bol zaznamenaný nárast počtu obyvateľov.

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)

Obec N. Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
N. Hrabovec 1.1.	1616	1611	1609	1618	1625	1628	1630	1609	1623	1636	1639
N. Hrabovec 30.6.	1610	1607	1613	1627	1620	1636	1636	1616	1630	1638	1637
N. Hrabovec 31.12.	1611	1609	1618	1625	1628	1630	1628	1623	1636	1639	1634
muži	819	816	818	818	813	819	816	810	815	817,5	813
ženy	791	791	795	809	807	817	820	806	815	820	824
Index	-	0,999	1,006	1,004	1,002	1,001	0,999	0,997	1,008	1,002	0,997
Priemer Ix											1,001

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Za sledované 11 ročné obdobie v priemere počet obyvateľov vzrástol o 1,42 %. Priemerný index dosiahol hodnotu 1,008, čo predstavuje priemerný ročný nárast o 0,12 %. V priebehu sledovaného obdobia bol vývoj počtu obyvateľov značne nerovnomerný. V roku 2012 bol zaznamenaný nárast o 13 obyvateľov a nasledujúci rok 2013 bol zaznamenaný nárast len o 3 obyvateľov. K poklesu obyvateľov došlo v roku 2005, 2010, 2011 a 2014.

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese, ako aj prirodzený prírastok v obci Nižný Hrabovec.

Prirodzený prírastok

Obec Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Vranov n./T. HMPP	6,13	5,4	3,68	4,51	4,19	5,91	5,05	3,96	3,78	4,44	4,54
prirodzený prírastok	-5	4	7	9	4	4	5	7	8	5	0
hrubá miera pr. príř.	-3,11	2,49	4,34	5,53	2,47	2,44	3,06	4,33	4,91	3,05	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Vývoj ukazovateľa hrubej miery prirodzeného prírastku obyvateľstva v okrese v sledovanom období vykazuje pozitívny trend. Počet živonarodených prekračuje v obci počet zomrelých obyvateľov takmer v každom roku, okrem roku 2004. Najvyšší prirodzený prírastok bol zaznamenaný v roku 2007. K poklesu došlo len v spomínanom roku 2004.

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet živonarodených (hrubá miera) v okrese a vývoj počtu narodených za obec Nižný Hrabovec. V medzročnom porovnaní možno sledovať stabilný trend, aj napriek zlej ekonomickej situácii začínajúcich rodín a s tým súvisiacim problematickým zabezpečením základných životných potrieb – bývanie. Rastový trend v okrese bol evidovaný do roku 2010, kedy hrubá miera dosiahla 14,13. Do roku 2014 klesol tento počet na 12,9. V súčasnosti je v obci vyrovnaný trend, aj keď vývoj počtu narodených v obci ovplyvnila ekonomická kríza. V roku 2014 bolo v obci 15 živonarodených detí. Najvyšší počet bol evidovaný v roku 2007 a to 24 detí.

Počet živonarodených

Obec Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Vranov n. T. HM	14,04	13,63	12,53	12,94	13,03	13,93	14,13	12,95	12,37	12,58	12,9
narodení	12	15	19	24	17	21	17	20	23	20	15

živorodení	12	15	19	24	17	21	17	20	23	19	15
hrubá miera živorod.	7,45	9,33	11,78	14,75	10,49	12,84	10,39	12,38	14,11	11,6	9,17

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Štatistika počtu potratov v okrese vykazuje mierny pokles. V obci nie je možné identifikovať trend. Najviac potratov bolo evidovaných v roku 2009 a 2007.

Počet potratov											
Obec Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Vranov n. T. HM	3,91	3,64	3,56	3,66	3,46	3,54	2,97	2,98	2,84	2,94	3,06
potratovosť	8	4	3	9	6	10	3	7	6	4	7
hrubá miera potratovosti	4,97	2,49	1,86	5,53	3,7	6,11	1,83	4,33	3,68	2,44	4,28
index potratovosti	66,67	26,67	15,79	37,5	35,29	47,62	17,65	35	26,09	20	46,67
ukončené tehotenstvá	20	19	22	33	23	31	20	27	29	24	22
hrubá miera uk. tehot.	12,42	11,82	13,64	20,28	14,2	18,95	12,22	16,71	17,8	14,66	13,44

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Počet zomretých v okrese vykazuje stabilný trend. Počet kolíše okolo 8,49 osôb na 1000 obyvateľov. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2010. V prípade obce Nižný Hrabovec sa počet zomretých vyvíja náhodne. Kým v roku 2004 bolo evidovaných 10,56 zomretých na 1000 obyvateľov, do roku 2014 klesol ich počet na 9,17. Najviac zomretých bolo evidovaných v roku 2004 a 2009. Väčší počet obyvateľov umrelo aj v rokoch 2007, 2012 a 2014.

Počet zomretých											
Obec Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Vranov n. T. HM	7,9	8,23	8,85	8,44	8,84	8,02	9,08	8,99	8,59	8,14	8,36
zomretí	17	11	12	15	13	17	12	13	15	14	15
hrubá miera úmrtnosti	10,56	6,85	7,44	9,22	8,02	10,39	7,33	8,04	9,21	8,55	9,17

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prisťahovanými a vystáňovanými obyvateľmi vykazuje pozitívny aj negatívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v obci pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok v okrese negatívny trend. V obci bolo negatívne saldo zaznamenané takmer v každom roku sledovaného obdobia. Najvyššia pozitívna bilancia bola zaznamenaná v roku 2011 a to 7 obyvateľov.

Saldo sťahovania											
Obec Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Vranov n. T. HM	-1,03	-1,03	-0,68	-0,38	-1,83	-1,65	-1,21	-0,94	-1,84	-2,18	-1,05
migračné saldo	0	-6	2	-2	-1	-2	-7	7	5	-2	-5
hr. miera migr. salda	0	-3,73	1,24	-1,23	-0,62	-1,22	-4,28	4,33	3,07	-1,22	-3,06

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Najväčší migračný úbytok obyvateľstva bol zaznamenaný v roku 2010 a to - 7 osôb. Nasledujúca tabuľka prezentuje absolútne hodnoty migrujúcich za obec Nižný Hrabovec. Najvyšší počet obyvateľov migruje mimo územia. Malá časť obyvateľov sa vystáňovala mimo hraníc SR.

Migrácia obyvateľstva											
Obec Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
prisťahovaní	27	12	31	15	19	21	21	17	23	18	20
vystáňovaní	27	18	29	17	20	23	28	10	18	20	25

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

V sledovanom období postupne počet vystáňovaných narastá. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná hlavne v roku 2006 a v roku 2010. V roku 2014 počet vystáňovaných stúpol na hodnotu 25. Najväčší počet prisťahovaných bol zaznamenaný v roku 2004 kedy sa do obce prisťahovalo celkovo 27 obyvateľov.

Celkový prírastok

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku na 1000 obyvateľov v okrese, ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku a absolútne hodnoty za obec. Celkový prírastok vykázal v okrese v sledovanom období vždy kladnú hodnotu.

Celkový prírastok (- úbytok)											
Obec Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Vranov n. T. HM	5,1	4,37	3	4,12	2,35	4,26	3,84	3,02	1,94	2,26	3,5
celkový prírastok	-5	-2	9	7	3	2	-2	14	13	3	-5
hrubá miera celk. pr.	-3,11	-1,24	5,58	4,3	1,85	1,22	-1,22	8,66	7,98	1,83	-3,06

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Celkový prírastok v obci vykazuje nerovnomerný, ale pozitívny trend. K najvyššiemu prírastku došlo v roku 2011 a 2012, kedy počet obyvateľov dosiahol hodnotu 14 a 13. K úbytku došlo v roku 2004, 2005, 2010 a 2014, kedy klesol počet obyvateľov o 5.

Počet sobášov a rozvodov

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu sobášov a rozvodov v okrese a sobášnosť a rozvodovosť v obci Nižný Hrabovec. Rovnako, ako v prípade predchádzajúcich štatistík, je aj v tomto prípade problematické identifikovanie trendu. Na 1000 obyvateľov v okrese roku 2004 pripadalo 7,95. Do roku 2014 mierne klesol počet na 5,62.

Počet sobášov											
Obec Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Vranov n. T. HM	7,95	5,53	5,81	6,19	6,32	6,18	5,77	6,09	5,64	5,62	5,62
sobášnosť	13	5	13	9	6	9	12	13	11	8	11
hrubá miera sobášnosti	8,07	3,11	8,06	5,53	3,7	5,5	7,33	8,04	6,75	4,89	6,72

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

V porovnaní s regionálnou štatistikou je sobášnosť v obci vyššia aj nižšia ako v prípade okresu. Najväčší počet sobášov bol v obci evidovaný v roku 2004, 2006 a 2011. V prípade rozvodovosti boli hodnoty pod aj nad úrovňou okresu. K najvyššiemu počtu došlo v roku 2007. Vo všeobecnosti však možno povedať, že uvedené štatistiky sú počas väčšiny rokov sledovaného obdobia náhodné, bez identifikácie trendu.

Počet rozvodov											
Obec Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
okr. Vranov n. T. HM	1,24	1,31	1,43	1,28	1,59	1,66	1,77	1,52	1,55	1,31	1,54
rozvodovosť	1	5	4	9	0	2	5	2	4	2	3
hrubá miera roz.	0,62	3,11	2,48	5,53	0	1,22	3,06	1,24	2,45	1,22	1,83
index rozvodovosti	7,69	100	30,77	100	0	22,22	41,67	15,38	36,36	25	27,27

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Hustota obyvateľov

Nasledujúca tabuľka prezentuje hustotu obyvateľov na km². Hustota obyvateľstva v obci je pod úrovňou Slovenska. Z dlhodobého hľadiska dochádza v obci k nárastu hustoty obyvateľstva. V roku 2004 dosiahla hustota hodnotu 142,61 a do roku 2014 stúpla na hodnotu 144,97.

Hustota obyvateľov na km ² k 31.12. podľa územie a rok											
Obec Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SR	109,77	109,87	109,95	110,08	110,26	110,5	110,75	110,09	110,28	110,4	110,51
okr. Vranov n. T.	253,36	255,72	256,9	257,95	259,06	261,15	263,86	260,1	261,39	262,09	261,53
Obec Nižný Hrabovec	142,61	142,35	142,88	144,12	143,5	144,92	144,92	143,15	144,35	145,06	144,97

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Veková štruktúra obyvateľstva obce

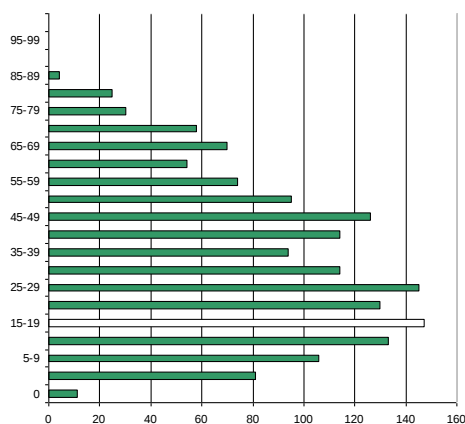

Nasledujúca tabuľka predstavuje vývoj počtu obyvateľov podľa 5 ročných vekových skupín.

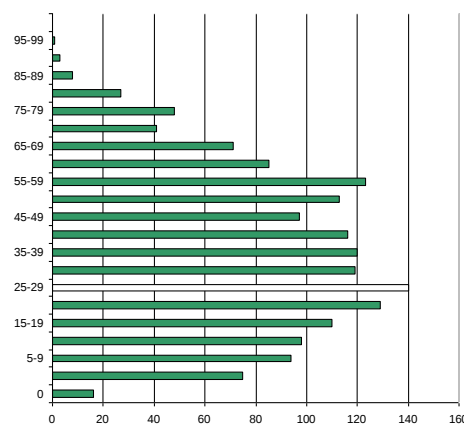
Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spolu	1611	1609	1618	1625	1628	1630	1628	1623	1636	1639	1634
0	11	14	20	23	17	21	15	20	22	18	16
1-4	81	66	56	60	68	70	76	69	70	74	75
5-9	106	112	112	105	101	92	82	89	88	95	94
10-14	133	116	106	110	104	106	118	109	110	104	98
15-19	147	150	159	151	144	137	117	104	111	103	110
20-24	130	136	139	133	141	148	151	158	153	146	129
25-29	145	146	139	147	139	130	136	135	126	136	140
30-34	114	108	111	113	127	131	139	127	130	125	119
35-39	94	106	105	105	101	113	102	108	117	121	120
40-44	114	105	102	102	110	96	109	105	103	102	116
45-49	126	125	128	120	110	113	104	103	102	108	97
50-54	95	104	109	112	123	125	125	127	121	111	113
55-59	74	74	80	90	84	93	100	105	107	119	123
60-64	54	57	59	64	75	72	71	77	86	80	85
65-69	70	66	61	52	48	46	52	58	62	73	71
70-74	58	63	70	73	69	64	55	44	43	41	41
75-79	30	32	34	36	35	45	50	60	58	51	48
80-84	25	21	15	16	18	13	15	16	19	21	27
85-89	4	6	10	10	12	13	8	4	4	6	8
90-94	0	2	2	2	2	2	2	4	3	4	3
95-99	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

2004

2014

K najvyššiemu nárastu došlo vo vekových skupinách od 50 až 64. Sledovanie jednotlivých vekových skupín je dôležité z hľadiska formovania ponuky služieb a formovania infraštruktúry v obci Nižný Hrabovec.

Prognózy

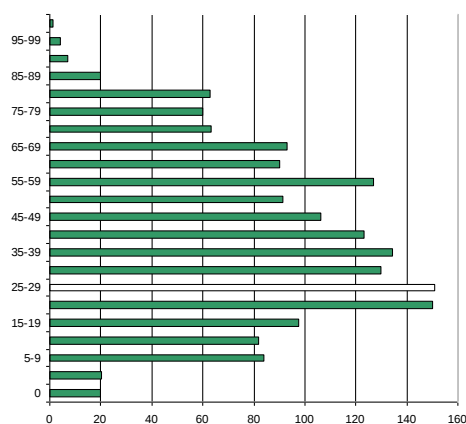
V prípade, že sa doterajší trend zachová, v nasledujúcich 11 rokoch by malo dôjsť k nárastu počtu obyvateľov. Do roku 2025 by mal počet obyvateľov stúpnuť na 1684.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Spolu	1641	1645	1651	1655	1660	1664	1669	1673	1676	1681	1684
0	20	20	21	21	21	22	22	23	23	23	24
1-4	73	74	75	75	76	77	77	78	78	79	80
5-9	84	82	80	77	75	73	70	68	66	64	61
10-14	100	98	96	94	92	90	89	87	85	83	81

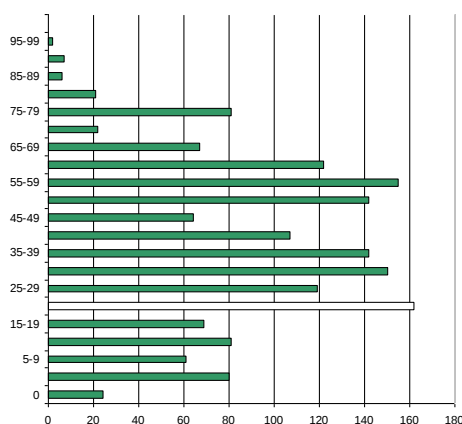

15-19	95	92	90	87	85	82	80	77	74	72	69
20-24	150	151	152	153	155	156	157	158	160	161	162
25-29	131	130	129	127	126	125	124	123	121	120	119
30-34	133	134	136	138	139	141	143	145	146	148	150
35-39	121	123	125	127	130	132	134	136	138	140	142
40-44	106	106	106	106	106	106	106	107	107	107	107
45-49	94	91	88	85	82	79	76	73	70	67	64
50-54	125	127	129	130	132	134	135	137	139	140	142
55-59	125	128	132	134	137	140	143	146	149	152	155
60-64	90	93	96	100	103	106	109	112	115	119	122
65-69	63	63	64	64	65	65	66	66	67	67	67
70-74	39	37	35	34	32	30	29	27	25	23	22
75-79	60	63	65	68	70	72	75	76	77	80	81
80-84	20	20	20	20	20	21	21	21	21	21	21
85-89	7	7	7	7	6	6	6	6	6	6	6
90-94	4	4	5	5	5	5	6	6	6	6	7
95-99	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

2015

2025

Ďalšie demografické charakteristiky

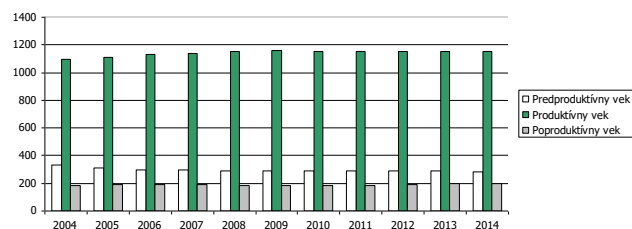
Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v poproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný nárast. Za 11 ročné obdobie vzrástol počet obyvateľov o 12 osôb. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný pokles (9 %). Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal nárast o 5,39 %.

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Predproduktívny vek	331	308	294	298	290	289	291	287	290	291	283
Produktívny vek	1093	1111	1131	1137	1154	1158	1154	1149	1156	1151	1152
Poproduktívny vek	187	190	193	190	184	183	183	187	190	197	199

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

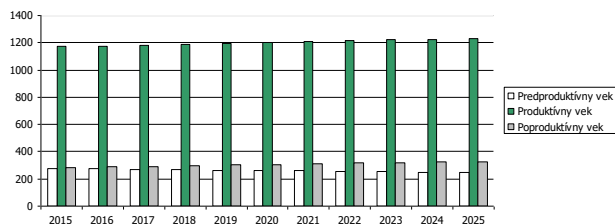
Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k nárastu vo vekovej skupine poproduktívneho aj produktívneho veku.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2025

Do roku 2025 sa predpokladá nárast obyvateľov v skupine poproduktívneho aj produktívneho veku. V predproduktívnom veku sa očakáva pokles na 246 detí.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2025

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Predproduktívny vek	277	274	271	268	265	262	258	255	252	249	246
Produktívny vek	1171	1176	1183	1188	1195	1201	1207	1214	1220	1226	1232
Poproduktívny vek	283	288	293	299	303	307	313	316	319	325	328

Za ekonomicky aktívne obyvateľstvo sa považujú osoby, ktoré sú v rozhodujúcom okamihu sčítania v pracovnom, členskom, služobnom alebo obdobnom pomere k nejakej organizácii, družstvu, súkromnej osobe alebo inému právnomu subjektu, zamestnávateľia, pomáhajúci, nezamestnaní, osoby samostatne činné, a to bez ohľadu na dĺžku pracovného úväzku. Za ekonomicky aktívnych sa považovali aj osoby na vojenskom cvičení, vo väzbe a vo výkone trestu odňatia slobody – pokiaľ trval ich pracovný pomer, ženy na materskej – rodičovskej dovolenke, ak trval ich pracovný pomer a nezamestnaní. Celkový rozsah ekonomickej aktivity obyvateľstva ovplyvňuje predovšetkým veková štruktúra obyvateľstva – predovšetkým zastúpenie obyvateľstva v produktívnom veku, ako aj zamestnanosť žien.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku k 2004 a 2014

Vek	2004	2014	rozdiel 2014 -2004
15-19	147	110	-37
20-24	130	129	-1
25-29	145	140	-5
30-34	114	119	5
35-39	94	120	26
40-44	114	116	2
45-49	126	97	-29
50-54	95	113	18
55-59	74	123	49
60-64	54	85	31

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

V porovnaní s údajmi za rok 2004, došlo k zníženiu počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva len vo vekovej skupine od 15 do 29 a 45 až 49 rokov. Možno predpokladať, že trend vo vývoji počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva bude pokračovať aj v súčasnom decéniu. Z hľadiska dochádzky za prácou bolo zamestnaných mimo obce až 504 obyvateľov. Z hľadiska sektorov bolo najviac obyvateľov zamestnaných v sekundárnom a terciárnom sektore. Sekundárny sektor bol zastúpený počtom 301 obyvateľov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

	spolu	odchádzajúci za prácou	prim. sektor	sekund. sektor	terc. sektor	hosp. domácnosti
obec Nižný Hrabovec	775	504	25	301	378	414

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa prevažná časť obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 90,85 %. V malej miere je zastúpená česká národnosť (0,24 %), rusínska a moravská národnosť. Rómska národnosť bola oficiálne zastúpená 2,81 %. S nezistenou národnosťou je v obci 4,03 % obyvateľov.

Bývajúcce obyvateľstvo podľa národnosti			
Ukazovateľ	SODB 2011	%	
Slovenská	1489	90,85	
Nezistená	66	4,03	
Rusínska	8	0,49	
Česká	4	0,24	
Rómska	46	2,81	
Moravská	1	0,06	

Zdroj: www.statistics.sk

2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

V obci Nižný Hrabovec majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania s úplným stredným odborným vzdelaním – 19,10 % a bez školského vzdelania (18,43 %). Obyvatelia bez vzdelania pripadali hlavne na školopovinné deti a deti predškolského veku. Obyvatelia so základným vzdelaním tvorili skupinu s počtom 17,27 osôb a obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa tvorili 5,86 %.

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce v roku 2012			
Vek	abs.	%	
úplné stredné odborné (s maturitou)	313	19,10	
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	96	5,86	
bez školského vzdelania	302	18,43	
učňovské (bez maturity)	272	16,60	
základné	283	17,27	
stredné odborné (bez maturity)	121	7,38	
úplné stredné všeobecné	73	4,45	
nezistené	39	2,38	
úplné stredné učňovské (s maturitou)	47	2,87	
vysokoškolské bakalárske	39	2,38	
vyššie odborné vzdelanie	20	1,22	
doktorandské	9	0,55	

Zdroj: statistics.sk, 10.9.2015

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra relatívne negatívny pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci ďalej zvyšovať počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním a úplným stredným vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa v sledovanom období vyvíjal smerom k znižovaniu počtu obyvateľov s nižším stredným vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry sa v sledovanom období vyvíjal smerom k zvyšovaniu počtu obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním a úplným stredným vzdelaním.

Vývoj nezamestnanosti

Od roku 1989 sa na vývoji zamestnanosti začalo výrazne prejavovať spomalenie dynamiky hospodárskeho rastu. Obnova tvorby pracovných miest a zrýchlenie dynamiky sa prejavilo koncom 90. tých rokov minulého storočia. V súčasnosti pre celú ekonomiku je charakteristická vysoká miera nezamestnanosti a nízka tvorba nových pracovných miest. Svetová hospodárska kríza ovplyvnila nezamestnanosť v celej SR. Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2008 klesajúci trend.

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet nezamestnaných v obci. V roku 2014 bolo v obci evidovaných 189 nezamestnaných. Miera nezamestnanosti v obci dosiahla hodnotu 16,4 %.

Nezamestnaní v obci

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nižný Hrabovec	182	186	152	128	146	204	192	216	223	182	189
z toho ženy	77	90	81	68	75	97	91	114	111	92	97
Produktívny vek	1093	1111	1131	1137	1154	1158	1154	1149	1156	1151	1152
Miera nezamestnanosti	16,7	16,7	13,4	11,3	12,7	17,6	16,6	18,8	19,3	15,8	16,4

Zdroj: ŠÚSR, 2004-2014, DataCubes

Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2008 klesajúci trend. Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v obci a regióne prezentuje nasledujúca tabuľka.

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územie, pohlavie a rok v %

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	13,07	11,36	9,40	7,99	8,39	12,66	12,46	13,59	14,44	13,50	12,29
Prešovský kraj	17,50	15,77	13,68	12,05	12,86	18,29	17,75	18,95	20,66	19,35	17,45
Okres Vranov n. T.	18,69	18,34	16,49	14,51	16,12	21,37	19,68	22,89	24,02	23,25	21,25
Muži	18,50	17,58	14,36	11,93	14,01	20,80	19,31	22,28	23,57	22,22	20,03
Ženy	18,96	19,34	19,30	17,93	18,91	22,13	20,19	23,71	24,61	24,63	22,87

Zdroj: ÚPSVaR, 2003-2013

Vyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola takmer počas celého obdobia v prípade ženskej populácie. V roku 2014 dosiahla úroveň 22,87 %. Najvyššia úroveň v prípade mužskej populácie sa dosiahla v roku 2012 (23,57 %). Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35-49 a skupinu od 25 do 34 rokov. V tejto skupine podiel mierne klesá. K znižovaniu podielu dochádza v prípade skupiny od 15 do 24 rokov, kedy do roku 2014 klesol podiel na 20,0 %.

Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v %

Okr. Vranov n./T.	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
15-24	22,6	23,1	23,3	23,1	21,4	19,8	20,0	19,7	22,6	21,2	20,0
25-34	26,2	25,3	25,6	26,2	26,7	27,0	27,4	27,1	25,9	25,7	25,6
35-49	36,1	36,4	35,7	34,3	34,2	34,3	33,4	33,5	33,3	33,2	33,8
50 a viac	15,1	15,2	15,4	16,5	17,7	18,9	19,2	19,7	18,2	19,8	20,6

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Významným ukazovateľom na trhu práce je doba evidencie nezamestnaných obyvateľov. Negatívom je zvyšovanie počtu obyvateľov práve dlhodobo nezamestnaných nad 24 mesiacov, ktorí strácajú pracovné návyky. Z hľadiska dosiahnutého vzdelania tvorili najväčšiu skupinu obyvatelia bez vzdelania a so základným vzdelaním.

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôbovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytvárania nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s ÚPSVaR vo Vranove nad Topľou, pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (AFTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov AFTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktivačných prác a malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

Štruktúra zamestnanosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva. Najväčšie zastúpenie majú v regióne priemyselné odvetvia, obchod, verejná správa a obchodné činnosti. Od roku 2009 sa podiel priemyslu na zamestnaní zvýšil (27,3 %). Najvýraznejší pokles nastal v prípade školstva a ubytovacích a stravovacích služieb.

Štruktúra zamestnanosti podľa odvetvovej klasifikácie v %					
	2009	2010	2011	2012	2013
Pol'nohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	7,2	8,4	4,8	7,7	7,9
Priemysel spolu	23,8	19,9	19,6	24,4	27,3
Ťažba a dobývanie	2,1	1,9	1,8	1,7	1,8
Priemyselná výroba	19,4	14,8	16,2	15,8	19,6
Dodávka elektriny, plynu, pary a stude...	1,3	1,0	1,1	1,3	1,5
Dodávka vody; čistenie a odvod odpad...	1,8	2,3	1,9	7,1	7,9
Stavebníctvo	5,5	2,5	5,8	1,2	3,8
Veľkoobchod a maloobchod; oprava mo...	6,5	8,0	11,5	12,5	12,9
Doprava a skladovanie	7,5	10,9	5,8	6,2	7,1
Ubytovacie a stravovacie služby	4,0	2,9	2,0	1,8	1,8
Informácie a komunikácia	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Finančné a poisťovacie činnosti	2,3	2,1	0,7	0,7	0,7
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0,8	0,8	0,7	0,7	0,8
Odborné, vedecké a technické činnosti	0,2	3,4	2,6	1,2	1,1
Administratívne a podporné služby	4,1	3,6	3,3	2,3	0,4
Verejná správa a obrana; povinné ...	14,3	19,0	19,0	23,7	16,0
Vzdelávanie	15,9	13,4	11,5	8,3	8,3
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	6,5	4,8	5,9	6,2	6,1
Umenie, zábava a rekreácia	4,4	2,6	6,0	2,3	4,2
Ostatné činnosti	1,1	0,8	0,7	0,7	0,9

Zdroj: 20.6.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V súčasnosti obyvateľstvo pracuje najmä v priemysle, v nevýrobných odvetviach (obchod, doprava, školstvo, verejná správa) a v stavebníctve.

V primárnom sektore sú zastúpené podnikateľské subjekty poľnohospodárskej výroby, kde okrem súkromne hospodáriacich roľníkov sa jej venujú poľnohospodárske organizácie. Ich štruktúru rastlinnej výroby tvorí produkcia obilnín, olejní, viacročných krmovín. Pracovné príležitosti v obci sú prevažne v poľnohospodárstve, priemyselnej výrobe, doprave a komerčných službách, ktoré sa po reštrukturalizácii budú rozmáhať.

Z hľadiska dochádzky za prácou bolo zamestnaných mimo obce až 504 obyvateľov. Z hľadiska sektorov bolo najviac obyvateľov zamestnaných v sekundárnom a terciárnom sektore. Sekundárny sektor bol zastúpený počtom 301 obyvateľov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo						
	spolu	odchádzajúci za prácou	prim. sektor	sekund. sektor	terc. sektor	hosp. domácnosti
obec Nižný Hrabovec	775	504	25	301	378	414

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

2.8. BÝVANIE

Obec má charakter plošného sídla uličného charakteru, v zásade s pravouhlým systémom ulíc. Priestorové pôsobenie obce je kompaktné, organicky zasadené do krajinného prostredia. V roku 2011 bolo v obci evidovaných 597 domov.

Obývané byty a domy (2011)			
	spolu	byty v rodinnom dome	domy
obec Nižný Hrabovec	382	358	362

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet neobývaných bytov podľa dôvodu neobývanosti. Najviac bytov bolo trvalo neobývaných z dôvodu zmeny vlastníctva (14) a z dôvodu nespôsobilosti na bývanie a to 10 bytov.

Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti (2011)

zmena vlastníctva	rekreácia	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	s nezistenou obývanosťou
14	1	10	8	2

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Z hľadiska vlastníctva boli najpočetnejšou skupinou byty v osobnom vlastníctve v rodinných domoch (314). Iná forma vlastníctva bola zastúpená 3 bytmi. V bytovom dome je evidovaných 45 bytov v osobnom vlastníctve.

Byty podľa formy vlastníctva (2011)

vlastné v obyt. domoch	byty vo vlast. v rodin. domoch	obecné byty	družstevné byty	iné
45	314	0	5	3

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Veľkostná kategorizácia bytov

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytov podľa podlahovej plochy. Najviac bytov v obci Nižný Hrabovec disponuje plochou od 81 do 122 m². Pomerne početne sú zastúpené aj byty s plochou viac ako 120 m² v počte 146.

Byty podľa celkovej podlahovej plochy

Byty spolu	- 40 m ²	40 - 80 m ²	81 - 120 m ²	120+ m ²
RD	2	51	157	146
BD	2	9	7	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Z hľadiska počtu obytných miestností sú v obci najviac zastúpené byty s 5+ obytnými miestnosťami. Druhou najväčšou skupinou sú 3 izbové byty. Byty so 4 obytnými miestnosťami sú zastúpené v počte 71.

Byty podľa počtu obytných miestností

1	2	3	4	5+
21	92	71	194	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Až 230 bytov RD a 18 BD v roku 2011 bolo napojených na spoločný zdroj pitnej vody. Vlastný zdroj pitnej vody malo 112 domácností. Bez vodovodu bolo 7 bytov.

Byty podľa zásobovania vodou RD

v byte - spoločný zdroj	v byte - vlastný zdroj	mimo bytu	bez vodovodu
230	112	0	7

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Byty podľa zásobovania vodou BD

v byte - spoločný zdroj	v byte - vlastný zdroj	mimo bytu	bez vodovodu
18	0	0	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Ďalšiu vybavenosť bytov/domácností, prezentuje nasledujúca tabuľka. Celkovo bolo v roku 2011 pripojených do siete internet 173 bytov RD a 7 BD, a pevnou linkou disponovalo 201 bytov. Mobilným telefónom bolo vybavených 309 domácností.

Vybavenosť bytov a domácností v obci RD

podľa vybavenosti domácností			podľa pripojenia	
mobilný telefón	PC/notebook	osobné auto	na pevnú tel. linku	na internet

296 190 203 196 173
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Vybavenosť bytov a domácností v obci BD

podľa vybavenosti domácností			podľa pripojenia		
mobilný telefón	PC/notebook	osobné auto	na pevnú tel. linku	na internet	
13	8	6	5	7	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Najviac bytov v obci Nižný Hrabovec je v súčasnosti vykurovaných prostredníctvom ústredného lokálneho kúrenia (215). Tento typ vykurovania je využívaný pri rodinných domoch. Iný typ vykurovania využíva cca. 139 bytov.

Obývané byty podľa typu kúrenia

ústredné diaľkové	ústredné lokálne	iný	bez kúrenia	
2	215	139	3	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

V súvislosti s využívaním zdrojom energie je najväčší počet bytov zastúpených plynom – 331 a pevným palivom – 36 bytov. Elektrickú energiu na vykurovanie využíval 1 byt.

Obývané byty podľa zdrojov energie

plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny	
331	1	0	36	1	4	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Základným zámerom obce v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladiení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov. Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE

V obci sa odporúča rozvíjať výroba a služby hlavne v týchto smeroch:

- rozvoj malých podnikov
- rozvoj cestovného ruchu a turizmu
- rozvoj terciárnej sféry (služby, obchod)

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru podnikateľských osôb – fyzické osoby podľa právnej formy. Najväčší počet je zastúpený živnostenskými podnikaniami. Do roku 2014 výrazne stúpol ich počet na 84 osôb.

Fyzické osoby - podnikatelia

o. Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fyz. osoby – podnik.	66	73	75	81	83	83	85	85	83	88	85
Živnostníci	61	69	72	78	80	80	82	83	81	87	84
Slobodné povolania	2	1	1	1	2	2	2	1	1	0	0
Samost. hosp. roľníci	3	3	2	2	1	1	1	1	1	1	1

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Celkovo je v obci činných 33 právnických osôb. Z celkového počtu bolo 20 ziskových a 13 neziskových subjektov.

Právnické osoby v obci											
o. Nižný Hrabovec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Právnické osoby spolu	17	19	20	23	23	24	27	24	26	27	33
Práv. osoby ziskové	10	11	11	14	14	15	16	14	14	15	20
Práv. osoby neziskové	7	8	9	9	9	9	11	10	12	12	13

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

V obidvoch skupinách došlo v sledovanom období k nárastu subjektov. Uvedené súvisí so samotným rozvojom obce a skvalitňovaním pokrytia občianskej vybavenosti.

Rozdelenie subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry živnostníkov podľa zamerania ekonomickej činnosti. Najviac subjektov je činných v oblasti priemyslu, stavebníctva a obchodu. Pomerne vysoké % je orientovaných na obchodné činnosti a nehnuteľnosti. V priebehu sledovaného obdobia narastá počet živnostníkov zameraných na stavebníctvo.

Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pol'nohospodárstvo, lesníctvo ...	4,1	3,9	3,5	3,5	3,8	3,8	3,9
Priemysel spolu	32,9	30,4	29,4	28,9	28,0	29,0	31,2
Ťažba a dobývanie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Priemyselná výroba	32,7	30,2	29,2	28,8	27,9	28,9	31,1
Dodávka vody; čistenie a odvod ...	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Stavebníctvo	22,6	24,2	26,4	26,7	27,0	27,1	26,1
Veľkoobchod a maloobchod; ...	19,8	19,1	17,8	17,5	17,3	16,7	16,6
Doprava a skladovanie	2,5	2,8	3,1	2,9	2,9	3,1	1,9
Ubytovacie a stravovacie služby	2,6	2,8	2,8	3,0	3,1	3,0	2,9
Informácie a komunikácia	1,2	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6
Finančné a poisťovacie činnosti	1,1	1,2	0,8	0,7	0,8	1,0	1,0
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3
Odborné, vedecké a technické ...	6,6	6,7	6,7	6,9	7,0	6,5	6,5
Administratívne a podporné ...	1,5	2,0	2,3	2,5	2,5	2,6	2,7
Vzdelávanie	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Umenie, zábava a rekreácia	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
Ostatné činnosti	3,8	4,4	4,7	4,8	5,0	4,7	4,6

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Z pohľadu právnických osôb je najviac subjektov v okrese činných v obchode, stavebníctve, odborných činnosti a priemysle. Postupne narastá podiel podnikov v poľnohospodárstve.

Podniky podľa ekonomických činností podľa SK NACE Rev.2							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pol'nohospodárstvo, lesníctvo a ...	10,3	10,4	10,0	9,7	8,7	8,9	11,6
Priemysel spolu	19,8	18,7	17,4	15,3	15,1	14,4	13,7
Ťažba a dobývanie	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Priemyselná výroba	18,1	17,3	16,0	14,0	13,8	13,1	12,6
Dodávka elektriny, plynu, pary ...	0,3	0,3	0,4	0,2	0,1	0,1	0,2
Dodávka vody; čistenie a odvod ...	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,1	1,0
Stavebníctvo	10,7	10,8	11,3	12,8	13,6	13,4	13,1
Veľkoobchod a maloobchod; ...	31,7	30,5	30,1	28,3	28,2	27,1	24,2
Doprava a skladovanie	3,0	3,5	2,8	3,7	3,7	4,1	5,7
Ubytovacie a stravovacie služby	3,3	3,2	3,6	4,1	4,0	4,2	4,6
Informácie a komunikácia	1,2	1,2	1,4	1,6	2,1	2,2	2,6
Finančné a poisťovacie činnosti	0,3	0,3	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3
Činnosti v oblasti nehnuteľností	3,2	3,5	4,1	4,2	3,7	3,8	3,7
Odborné, vedecké a technické ...	7,7	8,1	8,7	9,0	8,7	9,1	9,0

Administratívne a podporné ...	2,7	3,3	4,2	4,9	5,5	5,4	4,9
Vzdelávanie	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	4,4	5,0	4,8	4,7	4,8	5,3	4,7
Umenie, zábava a rekreácia	1,0	1,1	1,0	0,8	0,9	0,7	0,7
Ostatné činnosti	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7	0,9	1,0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Poľnohospodárska výroba

Z hľadiska poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby patrí riešené územie do administratívnej jednotky Nižný Hrabovec, ktorá je začlenená do okresu Vranov n./T., kraj Prešovský. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy je 591,7 ha, z čoho orná pôda zaberá 407,1 ha. Najväčšie zastúpenie má orná pôda. Celkový podiel poľnohospodárskej pôdy na celkovej výmere sa mierne znižuje. Podiel na celkovej výmere má poľnohospodárska pôda 52,41 %.

Výmera poľnohospodárskej pôdy v obci Nižný Hrabovec											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
% z celkovej výmery	52,47	52,46	52,46	52,43	52,48	52,43	52,42	52,42	52,42	52,42	52,41
Poľnohosp. pôda - spolu	592,3	592,3	592,3	591,8	592,5	591,9	591,8	591,8	591,7	591,7	591,7
- orná pôda	414,9	414,9	414,9	414,4	411,5	411,0	407,2	407,2	407,2	407,2	407,1
- záhrada	29,7	29,7	29,7	29,7	34,3	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5
- ovocný sad	3,5	3,5	3,5	3,5	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
- trvalý trávny porast	144,2	144,2	144,2	144,2	143,6	143,2	146,9	146,9	146,9	146,9	146,9
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015											

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Rastlinná výroba

Rastlinná výroba je zameraná na produkciu obilnín, zrnín a zemiakov. Produkcia zemiakov v priebehu časového obdobia ostáva prakticky nezmenená. V roku 2013 činila produkcia 12,68 ton.

Hektárová úroda											
Okres Vranov n./T.	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zrniny spolu	2,73	3,46	2,74	2,99	3,22	4,17	3,74	2,26	3,86	4,19	3,88
Obilniny	2,76	3,50	3,17	3,06	3,31	4,27	3,78	2,30	3,88	4,20	3,89
Olejniny	1,47	2,32	1,96	1,68	2,06	2,23	2,05	1,48	2,00	2,33	1,72
Zemiaky	14,65	8,99	7,57	8,00	16,22	6,66	16,05	4,15	17,33	12,95	12,68
Cukrová repa	45,06	0,00	0,00	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	20,00	0,00	0,00
Viacročné krmoviny	2,46	3,43	4,18	2,90	2,48	3,26	2,66	2,82	2,26	2,21	2,44

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V sledovanom období došlo k nárastu produkcie obilnín a olejnin. Do roku 2014 vzrástla produkcia na 3,89 a 3,89 ton na hektár. K poklesu naopak došlo v prípade produkcie cukrovej repy.

Živočišná výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje intenzitu chovu hospodárskych zvierat v okrese Vranov nad Topľou. Z hľadiska živočišnej výroby sa okres zameriava hlavne na chov hydiny a oviec.

Intenzita chovu hospodárskych zvierat											
Okres Vranov n. T.	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
A	25,1	23,3	21,4	21,3	20,5	19,2	18,6	20,2	20,0	21,1	21,1
B	11,0	10,3	9,5	9,3	8,9	8,3	8,1	9,1	9,1	9,8	9,8
C	9,1	10,3	14,5	16,0	20,9	27,9	29,3	30,8	31,9	33,2	33,2
D	65,0	64,8	67,2	47,7	37,8	37,3	27,8	23,0	24,3	24,9	24,9
E	1 358,3	1 398,2	1 446,1	1 380,8	1 405,7	343,0	344,2	364,0	365,6	360,8	360,8
F	316,9	330,1	338,1	330,0	309,1	298,6	299,8	317,0	318,8	314,5	314,5

Hovädzí dobytok (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy)

Kravy (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy)

Ovce (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy)

Ošipané (na 100 ha ornej pôdy)

Hydina (na 100 ha ornej pôdy)

Sliepky (na 100 ha ornej pôdy)

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Od roku 2004 došlo v regióne k poklesu počtu kusov hovädzieho dobytku (21,1). K výraznému poklesu intenzity chovu došlo aj v prípade hydiny – 360,8 na 100 ha ornej pôdy. K výraznému poklesu došlo aj v prípade ošípaných.

Finančníctvo

Finančné služby v obci zabezpečuje poštový úrad cez Poštovú banku a. s.. Ostatné finančné služby v iných bankách sú dostupné v okresnom meste Vranov n./T.. Poist'ovacie služby nie sú v obci zabezpečené. Tieto služby zabezpečujú pobočky viacerých poisťovní v okresnom meste Vranov n./T..

2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odzrkadlili aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení. Boli zredukované počty zariadení i v centre regiónu a záujmovom území. V obci sa nachádza materská škola a základná škola.

Prvá písomná zmienka o učiteľovi v obci je z roku 1866. Na základe zákonného článku č. 38/1868 bola v Nižnom Hrabovci postavená prvá budova štátnej ľudovej školy. V roku 1947 bola v obci zriadená štátna meštianska škola. V nasledujúcom roku sa ľudové školy premenili na národné (ročníky 1 – 5) a meštianske školy na školy stredné (so 4 ročníkmi). V roku 1953 boli národné, a stredné školy zlúčené a vznikli osemročné školy. 1. septembra 1948 bola v obci založená aj materská škola (20.10.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/Ni%C5%BEn%C3%BD_Hrabovec).

Od 1958 do konca školského roku 1959/60 bola v obci aj poľnohospodárska učňovská škola.[28] Následne bola presťahovaná do Vranova nad Topľou, kde bolo zriadené poľnohospodárske učilište.

Materská škola

Výchovu a vzdelávanie pre najmenšie deti v obci zabezpečuje Materská škola Nižný Hrabovec. Materská škola v Nižnom Hrabovci bola založená v roku 1948. Budova, kde materská škola sídli, sa užíva od roku 1953 až dodnes. Zriaďovateľom MŠ od 1.7.2002 je Obec Nižný Hrabovec. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie deťom od dvoch do šesť rokov a deťom s odloženou povinnou školskou dochádzkou. V prípade záujmu rodičov, deti majú možnosť aj poldennej výchovy a vzdelávania v materskej škole. Cieľom predprimárneho vzdelávania je dosiahnuť optimálnu perceptuálnu – motorickú, poznávaciu a citovo – sociálnu úroveň, ako základ pripravenosti na školské vzdelávanie a život v spoločnosti. Materská škola je materskou školou rodinného typu, je zameraná na rozvíjanie spolupráce s rodinou a smeruje k všestrannému rozvoju osobnosti dieťaťa. Deti sú vychovávané prostredníctvom zdravého životného štýlu k zodpovednejším vzťahom k ochrane zdravia. MŠ úzko spolupracuje s rodičmi detí. Materská škola je rozdelená do 2 tried v ktorých vyučujú 3 učiteľky. V roku 2014 bolo evidovaných v materskej škole 35 detí.

Následujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu detí v materskej škole od roku 2004 do roku 2014.

Materská škola											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
MŠ spolu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
MŠ spolu - deti	44	46	46	39	39	32	38	42	39	35	35
MŠ - štátne - triedy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
MŠ - štátne - učiteľia	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Základné školstvo

Základná škola sa v obci Nižný Hrabovec nachádza. Ide o plnoorganizovanú základnú školu. Škola disponuje vlastnou budovou, telocvičňou a školským areálom. Stavebno-technický stav budovy školy je nevyhovujúci. V školskom roku 2014 bolo v škole evidovaných 209 žiakov v 12 triedach. V škole pracovalo 12 pedagogických zamestnancov. Základná škola má kapacitu 700 žiakov a navštevujú ju aj žiaci z okolitých obcí (Kučín, Poša, atď.).

Základná škola											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ZŠ spolu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ZŠ spolu - deti	361	323	304	265	274	200	165	167	188	227	209
ZŠ - štátne - triedy	15	13	13	12	15	9	9	10	11	10	10
ZŠ - štátne - učitelia	21	24	22	19	23	19	19	14	16	14	12

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Špeciálna základná škola											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ŠZŠ spolu - deti	0	0	0	21	40	48	49	40	48	51	60
ŠZŠ - štátne - učitelia	0	0	0	4	9	7	8	12	9	12	9

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Vývoj ukazovateľov školskej jedálne prezentuje nasledujúca tabuľka. V roku 2014 bolo evidovaných 279 stravníkov pri kapacite 120 stoličiek.

Jedálne											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
spolu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
miesta pri stoloch	120	120	120	120	120	100	120	120	120	120	120
stravníci	168	117	216	176	208	153	212	283	279	219	279

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

V obci je zriadené Centrum voľného času.

Trendy

Transformácia základného školstva si vyžaduje zmenu filozofie vzdelávania z direktívneho na tvorivo-humánne, musí sa zamerať na osobnosť žiaka a na celkový rozvoj jeho osobnosti. Preto je tak dôležitá kurikulárna transformácia, to znamená konštruktívna zmena v učebných plánoch a osnovách. Treba sa zamerať sa na to, čo je pre žiaka dôležité, netrvať na encyklopedických vedomostiach a memorizácii, ale sústrediť sa na to, aby žiak pracoval tvorivo, aby si vedel hľadať a dokázal nájsť informácie, ktoré potrebuje a nezaťažoval sa tým, čo nie je dôležité a čo si môže kedykoľvek nájsť na Internete, alebo v knižnici. Diverzifikácia ciest, spôsobov a metód vzdelávania. Je nevyhnutná diverzifikácia ciest, spôsobov a metód vzdelávania. Rodičia musia mať možnosť vybrať si školu, ktorá vyhovuje ich deťom či už je to škola štátna, súkromná, alebo alternatívna, to znamená, že tu musí existovať prostredie slobodnej voľby a právo na výber vzdelávacej cesty, musí existovať konkurenčné prostredie, ktoré bude hnacou silou pokroku.

2.11. SOCIÁLNA SFÉRA

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálne služby v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 o sociálnych službách z. z. v znení neskorších predpisov. Sociálna starostlivosť je občanom poskytovaná poskytovaním rôznych sociálnych dávok, ktoré vypláca ÚPSVar v Vranove nad Topľou, opatrovateľskú službu občanom na to odkázaným zabezpečuje zo zákona obec.

V obci Nižný Hrabovec nie sú vybudované ústavné zariadenia sociálnej starostlivosti. Podľa požiadaviek a potrieb občanov sa uvažuje výhládovo riešiť služby sociálnej starostlivosti formou neústavných zariadení (DSS – domov sociálnych služieb, prípadne domov dôchodcov): dennej opatrovateľskej služby (denný stacionár), opatrovateľskej služby v byte občana, rehabilitačných služieb (s pravidelnou dochádzkou odborníka - maséra), príp. fitness centra, spoločenského kontaktu a služieb, najmä stravovacích. Pre spomínané účely sa navrhuje využiť priestory existujúcich objektov vo vlastníctve obce, príp. riešiť výstavbu takéhoto zariadenia v rámci navrhovaných obytných území. S vybudovaním ústavného zariadenia sociálnej starostlivosti pre starých občanov – domova dôchodcov alebo iných zariadení sociálnej starostlivosti sa v obci Nižný Hrabovec zatiaľ neuvažuje. V prípade potreby výstavby takéhoto zariadenia v obci doporučuje jeho umiestnenie v rámci navrhovaných obytných území - formou charitného domova dôchodcov alebo privátneho penziónu pre dôchodcov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje kapacitu a dostupnosť sociálnych služieb v okrese Vranov n./T..

Sociálne zariadenia podľa typ ukazovateľa, rok a územie

Okres Vranov n. T.	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet zariadení	10	10	11	10	13	13	14	15	18	16	15
Počet miest k 31.12 spolu	395	387	408	416	429	437	441	454	480	492	553
P.m. v. DD	168	173	176	171	173	0	0	0	0	0	0
P.m. v penziónoch	42	37	33	29	27	0	0	0	0	0	0
P.m. v DSS pre postih dosp.	60	60	76	85	90	105	135	125	139	217	257
P.m. v DSS pre postih deti	20	20	20	25	25	23	23	23	20	20	20
P.m. v dets. domovoch	50	49	55	58	59	53	57	60	63	61	60
P.m. v zariad. pre seniorov	0	0	0	0	0	200	120	120	106	106	121

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

Trendy

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebujú, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobé udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znížovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti (11.6.2012, http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261). Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znížovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
- podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom,
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovanie podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitného plánu a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v obci (14.6.2012, <http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>).

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní zmysluplné podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb, s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta a primerane 13 jeho individuálnych schopnostiam a možnostiam aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálno technickej vybavenosti, najneskôr do 31. 12. 2013.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným zo základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie.

2.12. ZDRAVOTNÍCTVO

V obci Nižný Hrabovec sú vybudované tieto zariadenia: Zdravotné stredisko s nasledujúcimi ambulanciami - detský lekár a zubný lekár. Lekáreň bola zrušená v roku 2011 z dôvodu nízkej rentability a znovuo tvorená v roku 2015. Pohotovostná služba ako aj rýchla záchranná služba sa nachádza vo Vranovskej nemocnici, ktorá je od obce Nižný Hrabovec vzdialená 8 km. Ambulancia všeobecného lekára pre dospelých sa v obci tiež nachádza. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu a štruktúry zdravotníckych zariadení v obci.

Samostatné ambulancie praktického lekára a lekáreň v obci Nižný Hrabovec											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Lekárne a výdajne liekov	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
SAPL pre dospelých	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
SAPL pre deti	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
SAPL stomatológa	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1
SAPL špecialistu	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2015

2.13. ŠPORT

Obec a jej okolie poskytuje široké možnosti športového, rekreačného a kultúrneho využívania nielen pre vlastných obyvateľov. Priamo v obci je pomerne dostatočne vybudovaná športová infraštruktúra. Pre neorganizovanú telesnú výchovu obyvateľstvu obce slúži športový areál, kde sa nachádza futbalový štadión.

V blízkosti areálu školy sa nachádza aj futbalové ihrisko. Z iných športových akcií organizovaných obcou treba spomenúť turnaj v minifutbale, memoriál Vincenta Valca vo futbale a obecný stolnotenisový turnaj. V obci pôsobí aj futbalový oddiel, ktorý hráva okresné súťaže v kategóriách žiakov, dorastencov aj dospelých (PHSR 2007 - 2013, 2007, s.19). V obci je vybudované aj multifunkčné ihrisko.

Štatistiky

Najpopulárnejším športom dospelých Európanov je cyklistika, ktorú uprednostňujú Maďari, Slováci, Chorváti, Estónci, Lotyš a Litovčania. Ďalšou obľúbenou športovou disciplínou je beh (Slovensko - 45 %). Najobľúbenejším tímovým športom je futbal. Na Slovensku patrí medzi najrozšírenejšie športy rýchla chôdza - 47 % a bicyklovanie 22 %. Spomedzi športov detí najviac obľubujú futbal - 16 - 25 %), po ňom nasledujú basketbal, tanec a plávanie - 16 - 19 %). Ak športujú s deťmi aj rodičia, európske deti zvyčajne trávia voľný čas cyklistikou (47 % - Slovensko) a hraním hier, ako je naháňka a schovávačka, ale aj tímovými hrami, napríklad futbalom alebo volejbalom (Slovensko - 47 %) a plávaním (Slovensko - 34 %) (12.6.2012, <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>). Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru pravidelne športujúcich podľa pohlavia. Podporu športu je potrebné cielene smerovať podľa vývoja jednotlivých vekových skupín obyvateľov.

Veková štruktúra pravidelne športujúcich				
	ženy	muži	priemer	
15-24		52	45	49
25-39		36	43	40
40-54		39	39	39
55-69		38	36	37

Zdroj: 10.6.2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_fact_sk_en.pdf

Ako prezentuje predchádzajúca tabuľka, najsilenejšie skupiny pravidelne športujúcich sú od 15 do 24 a 25 do 39 rokov. Špeciálnu skupinu tvoria muži nad 70 rokov, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

2.14. KULTÚRA

V obci je dostatočne budovaná kultúrna infraštruktúra. Mimo športového života obec žije aj čulým kultúrnym životom. Pri CVČ pôsobí detská folklórna skupina „Hrabovka“, ktorá sa každoročne zúčastňuje na folklórnych festivaloch po celom regióne a vystupuje na akciách organizovaných obcou a rôznymi dobrovoľnými organizáciami pôsobiace v obci (Deň matiek, mesiac úcty k starším a pod.). Obec organizuje folklórnu prehliadku speváckych skupín seniorov „Špívanočki moja“. V budove obecného úradu sa nachádza aj kultúrne spoločenská miestnosť, ktorej kapacita je 200 miest. Súčasťou týchto priestorov je aj vybavená kuchyňa, ktorá sa využíva pri rôznych kultúrno - spoločenských akciách organizovaných obcou ako aj združeniami a občanmi obce (PHSR 2007 - 2013, 2007, s.18). V obci je zriadená izba ľudových tradícií.

Verejná knižnica

Obecná knižnica je verejná knižnica, ktorá poskytuje služby širokej verejnosti. Jej hlavnou úlohou je: utvárať a sprístupňovať univerzálny knižničný fond, poskytovať základné knižnično-informačné služby. Knižný fond tvorí viac ako 5368 knižných jednotiek, ktoré sú rozdelené na: odbornú literatúru pre dospelých, krásnu literatúru pre dospelých, odbornú literatúru pre deti, krásnu literatúru pre deti. Pri Obecnej knižnici je zriadená čítareň, v ktorej si čitatelia počas výpožičných hodín knižnice môžu čítať knihy a časopisy a diskutovať o nich s ostatnými čitateľmi.

Verejná knižnica

obec Nižný Hrabovec	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet zariadení	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Počet knižných jednotiek	5 414	5 424	5 446	5 471	5 471	5 471	5 423	5 389	5 389	5 378	5 368
Počet užívateľov	66	115	61	41	41	25	36	21	17	10	16

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Kultúrne pamiatky

Obec Nižný Hrabovec sa rozprestiera v ondavskom výbežku Východoslovenskej nížiny, na terasách Ondavy. Táto oblasť bola v 9. a 10. storočí významne osídľovaná Slovanmi. Aj Nižný Hrabovec sa vyvinul z pôvodne slovanského sídliska. Prvá písomná zmienka o ňom pochádza z roku 1357. V období feudalizmu bola dŕžavou viacerých zemianskych rodín. Zemianska história zanechala v obci svoje stopy vo forme viacerých, historicky významných pamiatok. Renesančná kúria pochádza z roku 1666, začiatkom 20. storočia bola prestavaná, no zachovali sa pôvodné klenby. V dedine sa nachádza i barokový kaštieľ z roku 1784, klasicistický upravený v roku 1840. Sakrálnymi dominantami obce sú v roku 1996 postavený rímskokatolícky kostol zasvätený Nanebovzatíu Panny Márie a gréckokatolícka cerkev z roku 1825. Pôvodný rímskokatolícky chrám zo začiatku 16. storočia niekoľkokrát prestavovaný, v súčasnosti slúži občanom ako dom smútku (20.10.2015, http://www.niznyhrabovec.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=13).

Cirkvi

Dejiny rímskokatolíckej cirkvi v obci sú spojené s farnosťou Nižný Hrušov, ktorej bol Nižný Hrabovec filiou. Podľa vizitácie z roku 1866 bola v Nižnom Hrabovci evanjelická fara. V roku 1735 prevzali kostol v obci katolíci a bol zasvätený Nanebovstúpeniu Pána. V rokoch 1764 – 69 postavili nový kostol sv. apoštolov Petra a Pavla. V 19. storočí bol kostol opravený a bola k nemu pristavená sakristia. Novým patronom kostola sa stal sv. Štefan, uhorský kráľ a vyznávač. Tento kostol sa prestal používať 1. septembra 1996. V roku 1992 bola začatá výstavba nového kostola, ktorý bol konsekrovaný 1. septembra 1996. Druhou najväčšou náboženskou skupinou sú gréckokatolíci, ktorí podľa archívnych materiálov oblasť kolonizovali koncom posledného desaťročia 17. storočia. Čoskoro potom, okolo roku 1700 si postavili drevenú cerkev Zosnutia presvätej Bohorodičky, pri ktorej bol aj cintorín a fara. Farárom bol Ján Stephanovsky. V roku 1814 bola zriadená gréckokatolícka farnosť v Poši a Nižný Hrabovec sa stal jej filiou. V roku 1825 bola v obci dokončená cerkev Zostúpenia Svätého Ducha. Z

obce pochádza významný gréckokatolícky kňaz ThDr. Ján Mastiliak, CSsR (1911 – 89). Kanonická vizitácia z roku 1773 zachytáva prvý priamy údaj o židoch v obci – na území celej farnosti ich bolo 38. V roku 1837 ich bolo 86. Židia si pravdepodobne v prvej polovici 19. storočia v obci postavili modlitebňu, ale tá zanikla čoskoro po 2. svetovej vojne. V obci sa zachoval židovský cintorín (20.10.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/Ni%C5%BEn%C3%BD_Hrabovec). 1.6.2012 vznikla Gréckokatolícka farnosť.

Štatistiky

Celkové využívanie klasických kultúrnych statkov monitoring meria frekvenciami návštev a nákupov počas roka. Z hľadiska využívania kultúrnych hodnôt sú na prvých dvoch miestach literatúra a film. Knihu si raz za mesiac kúpilo vo všetkých sledovaných rokoch 7,8 % obyvateľov, raz za pol roka temer 30 % obyvateľov a raz za rok viac ako 40 % obyvateľov. Návštevnosť filmových predstavení býva vyrovnaná; mierne vzrastá. Výsledky monitorovania poukazujú aj na dlhodobu vyrovnanú záujem o divadelné predstavenia. Počet pravidelných návštevníkov, ktorí navštevujú divadlo raz za mesiac, ale aj počet tých, ktorí navštívili divadlo raz za pol roka, je dlhodobu stabilný. Systematicky rastie návštevnosť koncertov vážnej a populárnej hudby. Existuje aj málopočetná skupina pravidelných návštevníkov (3 - 4 % respondentov), ktorí navštevujú koncerty každý mesiac. Pritom sa dlhodobu zvyšuje počet tých, ktorí navštívili koncert raz za pol roka alebo jedenkrát za rok. Je to zrejme vyvolané rastúcim záujmom o koncerty populárnej a alternatívnej hudby. Segment prezentovania zbierok a ochrany kultúrneho dedičstva v monitoringoch reprezentujú výtvarné a iné umenia, ľudové a tradičné umenie a múzejníctvo. V tomto segmente u nás prevažujú príležitostné a sezónne formy spotreby, ktoré možno v monitoringu posudzovať len množstvom návštev za rok. Návšteva folklórnych podujatí a múzeí je okrem toho pre väčšinu našich občanov charakteristickou dovolenkou kultúrnou aktivitou, ktorá priamo súvisí s dynamikou cestovného ruchu (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Trendy

Komplex opatrení na podporu súkromnej voľby domácností by mal v budúcnosti:

- stimulovať lepšie „previazanie“ súkromných výdavkov domácností s verejnými zdrojmi podpory kultúry. Určitá časť tejto podpory kultúrnych zariadení ponúkajúca svoje aktivity pre verejnosť musí byť variabilná, závislá od toho, či vyvolala odozvu, ktorá sa prejavuje vo veľkosti návštevnosti ap. Akými metódami to prepočítať je iná otázka: či u divadiel napr. podľa počtu obsadenosti ponúkaných miest, počtu repríz ap. Pokračovať by sa malo sofistikovanejšie s experimentom „kultúrnych poukazov“
- zefektívniť systém dlhodobiejšieho viazania subjektu stimulovaného trhového dopytu (cieľových skupín súčasných i budúcich „spotrebiteľov“ kultúry so stimulovanou trhovou ponukou kultúrnych inštitúcií
- rozšíriť systém permanentiek
- rozšíriť systém kultúrnych poukazov aj pre zamestnancov súkromných a verejných inštitúcií (a dotáciami ich kryť zo sociálneho fondu a u firiem aj z iných zdrojov)
- uplatňovať bonusové body na cenu vstupenky, za ktoré návštevník po určitom počte dostane bezplatnú (alebo výrazne zľavnenú) vstupenku
- last minute zľavy na očakávanú nevyužitú ponuku
- zaviesť výrazne diferencované ceny na dopoludňajšie a popoludňajšie predstavenia (s prioritou pre dôchodcov a deti aj so sprievodom)
- zlepšiť využívanie stykov s podnikovým svetom ekonomiky pri podpore ich firemnej identity aj návštevou kultúrnych zariadení
- podporiť „umelecké školenie“ detí mimo školy ako budúcich aktívnych subjektov trhového dopytu zavedením odpočítateľnej položky z daňového základu domácnosti za tieto výdavky
- radikálne zlepšiť celý systém marketingu verejných kultúrnych inštitúcií (vo väzbe na odporúčanie č. 1 a č. 3)
- radikálne zlepšiť strategický manažment kultúrnych inštitúcií (v prepojení na prognózovanie ich vývoja, na manažment rizika podmienok ich ekonomického vývoja atď.)
- významne zlepšiť systém školskej a mimoškolskej výchovy mládeže ku kultúre (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA

V obci Nižný Hrabovec sa nenachádza ubytovacie zariadenie.

2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

Stravovacie a reštauračné služby sú poskytované v reštauráciách a miestnych pohostinstvách.

2.17. CESTOVNÝ RUCH

Obec nie je predurčená na rozvoj cestovného ruchu. Hlavnou funkciou obce je bývanie. Ako cieľ krátkodobej poznávacej turistiky môžu slúžiť tunajšie kultúrne – historické pamiatky. Zemianska história zanechala v obci svoje stopy vo forme viacerých, historicky významných pamiatok. Renesančná kúria pochádza z roku 1666, začiatkom 20. storočia bola prestavaná, no zachovali sa pôvodné klenby. V dedine sa nachádza i barokový kaštieľ z roku 1784, klasicistický upravený v roku

1840. Sakrálnymi dominantami obce sú v roku 1996 postavený rímskokatolícky kostol zasvätený Nanebovzatiu Panny Márie a gréckokatolícka cerkev z roku 1825 (20.10.2015, http://www.niznyhrabovec.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=13).

Trendy v cestovnom ruchu

Európska komisia cestovného ruchu (ETC) v roku 2004 označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejší rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v CR, ich sebaistota, požiadavky a znalosť vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou, a najmä vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízkotarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu – rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a bezpečie, – záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyty v kúpeľoch, – dopyt po produktoch pre jednu osobu, – rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí, – individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu), – potreba ponuky cenovo dostupných produktov, – spokojnosť zákazníkov sa prejavuje v ich opätovnom návrate, – rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky), – úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu, – trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane), – nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb prostredníctvom internetu (12.6.2012, <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>).

2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2010 – 2014

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru príjmov a výdavkov obce.

Hospodárenie obce celkom					
	2 010	2011	2 012	2013	2014
Bežné príjmy	946 069,24	1 554 582,43	839 075,53	928 746,95	1 051 340,22
Bežné výdavky	791 321,13	849 561,84	841 996,35	856 875,37	987 364,43
Prebytok/schodok	154 748,11	705 020,59	- 2 920,82	71 871,58	63 975,79
Kapitálové príjmy	98,5	1	92 588,56	31 715,96	0
Kapitálové výdavky	223 956,88	857 362,67	11 038,32	34 715,96	42 729,60
Prebytok/schodok	- 223 858,38	- 857 361,67	81 550,24	- 3 000,00	- 42 729,60
Prebytok/schodok bež. a kap. rozp.	- 69 110,27	- 152 341,08	78 629,42	68 871,58	21 246,19
Príjmy finančných operácií	87 552,77	209 550,73	21 068,67	0	45 629,61
Výdavky finančných operácií	0	35 400,00	88 735,72	14 760,00	14 760,00
Rozdiel finančných operácií	87 552,77	174 150,73	- 67 667,05	- 14 760,00	30 869,61
Rozdiel celkového rozpočtu	18 442,50	21 809,65	10 962,37	54 111,58	52 115,80

Zdroj: OcÚ Nižný Hrabovec, 2015

2.19. SAMOSPRÁVA

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientského prístupu riešiaci ako, vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom obce.

Obec Nižný Hrabovec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky, ktorý svoje samosprávne kompetencie vykonáva samostatne (zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení).

Manažment a správa obce

Súčasná zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Nižný Hrabovec. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 8 poslancov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy.

Príslušnosť k obyvateľov k úradom ŠŠS

Sídlo matričného úradu	Nižný Hrabovec
Sídlo pracoviska daňového úradu	Vranov n./T.
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Vranov n./T.
Sídlo Okresného súdu	Vranov n./T.
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Vranov n./T.
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Vranov n./T.
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Vranov n./T.
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Vranov n./T.
ŠÚ SR	

2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Obec Nižný Hrabovec je súčasťou Prešovského kraja. Prešovský kraj je prevažne vidiecky, pomaly rastúci región SR, s dlhodobou nadpriemernou nezamestnanosťou, nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a konkurencieschopný, rozvíjajúci sa mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Poľskou republikou a Ukrajinou. Analýza hospodárskej a sociálnej situácie a hodnotenie vnútorného potenciálu regiónu Rozlohou je Prešovský kraj (PK) druhým najväčším krajom SR (18,3 % územia) s prevládajúcimi malými obcami, členitým reliéfom a bohatým nerastným bohatstvom. Kraj sa počtom obyvateľov (14,9 % z celkového počtu obyvateľstva SR) radí tiež na popredné miesta, ale hustotou zaľudnenia 89,6 obyvateľov na km² patrí k najredšie obývaným krajom, do kategórie prevažne vidiecky región (49,2 % mestského obyvateľstva). Aj v tomto kraji sa začína prejavovať proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky klesol, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Kraj vykazoval v posledných rokoch kladné hodnoty všetkých prírastkov okrem migračného. Kraj dlhodobo stráca sťahovaním obyvateľstva najmä s vyššou vzdelanosťou úrovňou (najvyššia hodnota v SR, takmer 6 000 obyvateľov ročne). Na počte pracujúcich sa vysokoškolsky vzdelaní podieľajú 14 %, čo je viac ako napríklad v TTK alebo NK. Najviac zamestnaných v kraji je v sektore služieb, v priemysle a stavebníctve, vysoký podiel na zamestnanosti predstavujú pracovníci v školstve, ale aj v oblasti zdravotníctva a sociálnych službách. PK je jedným z najbohatších krajov na kultúrne a historické pamiatky na Slovensku. Zastúpenie kultúrnych zariadení je porovnateľné s BBK. PK vykazuje spolu so ŽK najvyšší počet registrovaných užívateľov verejných knižníc a najvyšší počet verejných knižníc s pripojením na Internet. Sieť kultúrnych zariadení v kraji je tvorená 5 divadelnými scénami, 13 múzeami, 4 galériami a 3 astronomickými zariadeniami.

PK je dlhodobo ekonomicky najslabším krajom SR, a to aj vďaka svojmu prevažne vidieckemu charakteru. PK má nízky vnútorný investičný potenciál, preto priemysel nie je dostatočne rozvinutý. Z hľadiska štruktúry priemyslu patria v PK k najvýznamnejším priemyselným odvetviám chemický, drevospracujúci, strojársky, odevný, textilný, elektrotechnický priemysel a najmä potravinársky priemysel. V minulosti zohrával významnú úlohu v regióne aj elektrotechnický priemysel (Stropkov) a jeho podiel bol nad celoštátnym priemerom. Táto skutočnosť sa po príchode významných zahraničných investícií do iných krajov SR (TTK) zmenila a ostali len dva významnejšie podniky na výrobu telefonických prístrojov a elektronických spotrebičov. Na tvorbe exportu a produkcie PK sa v najväčšej miere podieľajú potravinársky, chemický, strojársky a textilný priemysel. Najväčším bohatstvom kraja je príroda. Najmä Národný park Vysoké Tatry je významným turistickým strediskom. Pre turizmus kraja sú rovnako dôležité aj rezervoáre minerálnych vôd vo viacerých kúpeľoch. Z prírodných zdrojov ešte dosahujú celoslovenský význam ložiská kamennej soli pri Prešove. PK má veľmi významné postavenie v oblasti turizmu v SR a patrí medzi najnavštevovanejšie kraje SR.

Celkom možno očakávať, že PK by mal šancu si aj vďaka novým PZI udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu a síce sa bude pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27, má dostatočný rozvojový potenciál prihraničného regiónu. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať chemický a strojársky priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať elektrotechnický priemysel. Výdavky na vedu a výskum v posledných rokoch rástli veľmi pomaly, ale aj

napriek tomu sú nízke a PK obsadil posledné miesto za BBK. Má najmenej pracovníkov v oblasti vedy a výskumu.

PK má silný inovačný potenciál najmä v oblasti turizmu, chemickom priemysle a ekologických službách. Identita/špecifickosť sídiel a subregiónov je zachovaná a dobre využívaná v prospech kvalitných miestnych produktov. Telekomunikačné služby sú zabezpečované v rozsahu bežne dostupných existujúcich moderných technológií, cenovo sú veľmi diferencované, pokrytie je z dôvodu členitosti územia zložitejšie. Cestný a železničný systém PK je dobre rozvinutý. V Poprade sa nachádza medzinárodné letisko využívané najmä pre charterovú dopravu

Kostra železničnej siete regiónu je tvorená dvoma hlavnými traťami v smere západ - východ (Žilina – Košice - Ukrajina) a sever - juh (Poľsko – Prešov – Košice – Maďarsko). PK má druhú najväčšiu celkovú dĺžku ciest 3 107 km po BBK, so sieťou diaľnic (40,4 km), najvyšším podielom ciest I. triedy (826 km).

PK vykazuje pomerne nízke hodnoty v produkcii tuhých emisií, v produkcii oxidu siričitého nastalo najvýraznejšie zlepšenie, vysoké hodnoty nedosahuje v produkcii oxidu dusíka, ani v produkcii oxidu uhoľnatého. Územie PK je chudobné na surovinové zdroje, resp. zásoby rudných surovín. Predstavuje však významnú surovinovú základňu nerudných surovín a stavebných materiálov, zásoby, ktoré umožňujú rozvoj hlavne stavebného priemyslu. Nachádzajú sa tu najmä ložiska bentonitu a zeolitu, cementárske suroviny, stavebné suroviny. Významné sú ložiská kamennej soli v lokalitách Solivar – Prešov.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

V porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že PK využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni využívania inovačného potenciálu najmä v turizme a vybraných odvetviach priemyslu. Dôsledkom tohto vývoja môže byť ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu a spomaleniu jeho ekonomického rastu. V porovnaní so svetovými trendmi zvyšovania kvality verejných služieb cestou informatizácie a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie PK nízka. Za najväčší nevyužitý rozvojový potenciál PK sa považuje:

- bohaté prírodné a kultúrohistorické dedičstvo s vysokým podielom chránených území a kvalitným životným prostredím najmä pre rozvoj turizmu,
- strategická poloha (prihraničný región, vonkajšia hranica EÚ),
- mladá pracovná sila (rast vzdelanosti najmä na úrovni stredného odborného vzdelania),
- priaznivé klimatické podmienky a pôdne pomery (pestovanie pre využitie biomasy),

Konkurenčná výhoda

Konkurenčná výhoda PK je tvorená priaznivou demografickou štruktúrou, kvalitným životným prostredím, strategickou polohou na hranici troch krajín a hraničiacom pásme EÚ, prírodným a kultúrohistorickým bohatstvom a predpokladmi pre rozvoj novej zelenej ekonomiky vo vzťahu k rozvoju vidieka a kľúčových tradičných odvetví.

Strategické ciele:

1. posilnenie produktivity a konkurencieschopnosti v kľúčových a perspektívnych odvetviach priemyslu a služieb,
2. zhodnotenie a posilnenie vnútorného potenciálu turizmu s prepojením na ochranu a tvorbu životného prostredia,
3. komplexný rozvoj a posilnenie vidieka na hospodárstve regiónu,
4. zvýšenie kvality ľudského potenciálu – riešenie rómskej otázky a podpora mladých ľudí, rozvoj všetkých foriem celoživotného vzdelávania (CŽV) a celoživotného poradenstva (CŽP).

Očakávané dopady:

- zvýšenie využitia domácich, regionálnych zdrojov,
- zvýšenie regionálnej zamestnanosti, exportnej výkonnosti na nových trhoch a konkurencieschopnosti,
- vytvorenie nových pracovných miest na vidieku a rozvoj vidieka, zvýšenie podielu ekologického poľnohospodárstva,
- posilňovanie vnútroregionálnych kooperačných a obchodných väzieb,
- vznik nových väzieb medzi vedou, výskumom, inováciami - podnikateľskou sférou a vzdelávacími inštitúciami,
- zvýšenie kvality ľudských zdrojov a zlepšenie sociálnej súdržnosti.

2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR

Ciele	Plnenie
-------	---------

2 Rozvojová stratégia	
2.1 Ciele a priority	
2.1.1. Ciele a priority v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie	
Podpora podnikateľského prostredia v obci, zvyšovanie podpory MSP	0
Podpora rastu zamestnanosti	0
2.1.2. Ciele a priority v oblasti vzdelávania, kultúry a športu	
Zabezpečiť vhodné podmienky pre vzdelávanie, rozvíjať činnosť mimoškolských, kultúrnych a	+
2.1.3. Ciele a priority v oblasti občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb	
Podpora komplexnej infraštruktúry v obci	+
Podpora sociálnej inklúzie	+
Podpora rozvoja zdravotníckych služieb	0
2.1.4. Ciele a priority v oblasti životného prostredia ciele priority	
Ochrana zložiek životného prostredia	+
Ochrana prírody a tvorba krajiny	+
Odstraňovanie rizikových faktorov vplyvujúcich na životné prostredie	0
Využívanie obnoviteľných zdrojov energie	0
2.1.5. Ciele a priority v oblasti cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu	
Podpora cestovného ruchu v obci	0
Rozvoj vidieckeho turizmu a agroturizmu	0
2.2 Opatrenia a aktivity	
2.2.1. Opatrenia a aktivity v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie opatrenia aktivity	0
2.2.1.1. Poskytnutie podpory MSP	0
2.2.1.1.1. Získanie vhodných pozemkov a objektov do dlhodobého prenájmu	0
2.2.1.1.2. Výstavba, rekonštrukcia a prenájom priestorov a nehnuteľností vhodných na podnikateľské účely	0
2.2.1.1.3. Administratívno – organizačná podpora prichádzajúcim investorom a podnikateľským subjektom	0
2.2.1.1.4. Nadviazanie spolupráce so strednými a veľkými podnikateľskými subjektami v obci a regióne	0
2.2.2. Opatrenia a aktivity v oblasti vzdelávania, kultúry a športu opatrenia aktivity	
2.2.2.1. Zabezpečiť vhodné podmienky na vzdelávanie detí a mládeže obce	+
2.2.2.2. Zachovanie a rozvoj ľudových a kultúrnych tradícií v obci	+
2.2.2.3. Rozvíjať športové aktivity v obci	+
2.2.2.1.1. Využitie školských zariadení na vzdelávacie aktivity	+
2.2.2.1.2. Podpora rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie plno organizovanej školy a predškolského	+
2.2.2.1.3. Podpora spoločných mimoškolských aktivít a cezhraničnej spolupráce	-
2.2.2.1.4. Využitie školských zariadení na spoločné celoživotné vzdelávanie	-
2.2.2.2.1. Podpora rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie pamäťových a fondových inštitúcií v obci	-
2.2.2.2.2. Revitalizácia a hospodárske využitie pamiatkových objektov v obci	-
2.2.2.2.3. Rekonštrukcia, rozširovanie, modernizácia a vybavenie kultúrneho domu	0
2.2.2.2.4. Podpora kultúrnych aktivít a cezhraničnej spolupráce	-
2.2.2.2.5. Podpora rozvoja miestnej a regionálnej architektúry a historického dedičstva	0
2.2.2.2.6. Rekonštrukcia barokového kaštieľa	-
2.2.2.2.7. Podpora detského folklórneho súboru	+
2.2.2.2.8. Organizovanie poľovníckych súťaží a výstav	+
2.2.2.3.1. Rozšírenie a dovybavenie viacúčelového športového ihriska pre ľahkú atletiku a loptové hry	0
2.2.2.3.2. Výstavba, rekonštrukcia a vybavenie telocvične pri základnej škole	0
2.2.2.3.3. Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu, spolupráce s občianskymi	0
2.2.3. Opatrenia a aktivity v oblasti občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb opatrenia aktivity	0
2.2.3.1. Podpora dopravnej infraštruktúry	0

2.2.3.2. Podpora environmentálnej infraštruktúry	0
2.2.3.3. Podpora občianskej infraštruktúry	0
2.2.3.4. Podpora informačno – komunikačnej infraštruktúry	0
2.2.3.5. Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity	0
2.2.3.6. Podpora zvýšenia kvality a dostupnosti zdravotníckych služieb	0
2.2.3.7. Obnova obecného cintorína	0
2.2.3.1.1. Rekonštrukcia ciest II. a III. triedy, miestnych komunikácií, chodníkov a mostov	0
2.2.3.1.2. Rekonštrukcia a výstavba autobusových zastávok, čakární	0
2.2.3.2.1. výstavba environmentálnej siete pre novú IBV (vodovodná, kanalizačná sieť COV)	0
2.2.3.3.1. Výstavba, dostavba a rekonštrukcia občianskej infraštruktúry v obci pre novú IBV (elektrická	0
2.2.3.4.1. Vybudovanie vysokorychlostného internetu bezdrôtovým a optickým káblom v rámci obce a celého regiónu	-
2.2.3.4.2. Zavedenie káblovej televízie v obci a regióne	-
2.2.3.4.3. Zavedenie elektronickej ochrany objektov v obci a regióne	-
2.2.3.5.1. Podpora zvyšovania dostupnosti sociálnych služieb pre všetky ohrozené a marginalizované ...	0
2.2.3.5.2. Podpora komunitnej práce a terénnej sociálnej práce v znevýhodnených skupinách a marginalizovanej rómskej komunite	0
2.2.3.6.1. Podpora rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a dovybavenia zdravotníckych služieb a zariadenia v obci	0
2.2.3.7.1. Výkup pozemkov na rozšírenie plochy obecného cintorína	-
2.2.3.7.2. Rekonštrukcia chodníkov	0
2.2.3.7.3. Rekonštrukcia osvetlenia a plotu	0
2.2.4. Opatrenia a aktivity v oblasti životného prostredia opatrenia aktivity	
2.2.4.1. Ochrana ovzdušia	0
2.2.4.2. Ochrana vody	0
2.2.4.3. Ochrana pôdy	0
2.2.4.4. Ochrana flóry a fauny	0
2.2.4.5. Ochrana prírodného dedičstva	0
2.2.4.6. Zamedzenie a eliminácia hluku	0
2.2.4.7. Riešenie problematiky odpadov a starých ekologických záťaží	0
2.2.4.8. Zavedenie účinných protipovodňových opatrení	-
2.2.4.9. Stavba COV	-
2.2.4.1.1. Podpora zavedenia nových technológií k ochrane ovzdušia	-
2.2.4.2.1. Čistenie okolia vodných zdrojov a ich ochrana	-
2.2.4.2.2. Úprava koryta a spevňovanie brehov vodných tokov a vodných plôch	-
2.2.4.2.3. Podpora zavedenia nových technológií k ochrane vôd	-
2.2.4.3.1. Odstraňovanie a likvidácia existujúcich divokých skládok	-
2.2.4.3.2. Preventívne opatrenia pred vznikom divokých skládok a znečisťovania plôch obce	-
2.2.4.3.3. Protierózne opatrenia a pozemkové úpravy	-
2.2.4.4.1. Ochrana biotopov, vzácnych a ohrozených druhov rastlín a živočíchov	-
2.2.4.5.1. Ochrana chránených stromov	-
2.2.4.6.1. Podpora zavedenia nových technológií k ochrane proti hluku	-
2.2.4.7.1. Odstraňovanie starých rizikových ekologických záťaží	-
2.2.4.7.2. Zriadenie kompostovísk v obci	-
2.2.4.7.3. Zriadenie zberného miesta na nebezpečný odpad a elektroodpad	-
2.2.4.8.1. Vypracovanie obecného protipovodňového plánu	+
2.2.4.8.2. Realizácia protipovodňových opatrení	-
2.2.4.9.1. Výstavba COV	-
2.2.5. Opatrenia a aktivity v oblasti rozvoja cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu opatrenia aktivity	
2.2.5.1. Výstavba, podpora obnovy a rekonštrukcie kultúrno-náučných chodníkov a podobných aktivít ...	-
2.2.5.2. Podpora a využitie daností obce a regiónu na rozvoj agroturizmu a vidieckeho turizmu	-
2.2.5.1.1. Výstavba oddychových zón pri rieke Ondava	
2.2.5.1.2. Výstavba chodníka pre peších turistov	-
2.2.5.1.3. Výstavba cyklistických trás	-
2.2.5.1.4. Výstavba náučno – poznávacích chodníkov	-
2.2.5.1.5. Zlepšenie propagácie obce – informačno marketingová podpora: spracovanie komplexného ...	+
2.2.5.2.1. Aktívne využívanie kultúrneho dedičstva – kultúrnych pamiatok a pamätihodností	-
2.2.5.2.2. Výstavba nízkopodlažných ubytovacích zariadení	-
+ splnené, - nesplnené, 0 čiastočne splnené	

3 SWOT ANALÝZY

Nasledujúca SWOT analýza sa zameriava na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre obec Nižný Hrabovec nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom obce, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci obce. Na jej základe môže obec prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
O - príležitosti	1. 2. ... 10. Stratégia SO	1. 2. ... 10. Stratégia WO
T - hrozby	1. 2. ... 10. Stratégia ST	1. 2. ... 10. Stratégia WT

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody

WO – prekonať slabiny využitím príležitostí

SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám

WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v obci, ktorá skrýva potenciál územia a ktoré môžu obci priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, s ktorými bude obec riešiť v rámci Integrovannej stratégie.

Znamená to teda, že obec musí sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické, technologické, politické, legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prospech (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť).

Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že obec dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia.

V rámci analýzy SWOT sa obec koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu..

Kvadrant 1 pozostáva z príležitosti ponúkajúcich najvyšší úžitok pre obec, preto by sa mal manažment obce sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich obec

nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

		Matica príležitostí Pravdepodobnosť úspechu				Matica rizík Pravdepodobnosť nastatia	
		vysoká	nízka			vysoká	nízka
Atraktívnosť	vysoká	1	2	Vážnosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby. Riziká z 1. kvadrantu môžu obec vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventuálnych alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj obce, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu. Existujú štyri možnosti:

- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami.
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami.
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami.
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany podniku ohrozí jeho trhovú pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele obce, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie obec stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily obce sa považuje – kvalitné ľudské zdroje, rozvinuté podnikateľské prostredie, dobrý prírodný potenciál, výhodná poloha a dopravná dostupnosť, a iné.. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry atď. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrály faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky). Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

		Matica výkonu a dôležitosti Výkon	
		vysoký	nízky
Dôležitosť	vysoká	1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
	nízka	3 Nízka priorita	4 Možné nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých obec momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. *Kvadrant 2* pozostáva z oblastí, v ktorých je síce mesto úspešné, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. *Kvadrant 3* tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V *kvadrante 4* nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody obce. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest obce je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v regióne. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má obec najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne

vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj. Nasledujúce grafy prezentujú pohľad obyvateľov a poslancov na silné a slabé stránky obce Nižný Hrabovec a kvalitu života v obci.

3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Silné stránky	Slabé stránky
- poľnohospodárska pôda zaberajúca cca. 52,41 % katastra obce, - celkovo 20 podnikateľských subjektov – právnické osoby, - 1 samostatne hospodáriaci roľník, - celkový počet fyzických osôb podnikateľov – 85 v roku 2014, - narastajúci počet podnikateľských subjektov, - fungujúce poľnohospodárske podniky, - existencia plôch pre rozšírenie maloobchodných predajní, - rozvinutá sieť maloobchodu, - rozvinutá sieť ostatných komerčných služieb, - rýchla dostupnosť okresného mesta Vranov n./T. po ceste I/18, - existencia prevádzok predajní zmiešaného tovaru, - existencia servisných prevádzok a opravovní, - v obci zastúpené finančné inštitúcie – Poštová banka, a.s., - rozvinutá priemyselná výroba v obci Hencovce, Vranov nad Topľou a Strážske,	- nevybudovaná obecná tržnica, - upadajúci pracovný trh v obci a v celej lokalite Vranov n./T., - nedostatok nových výrobných zariadení v obci má vplyv na ponuku pracovných príležitostí, - nízke možnosti zamestnania v obci, - nízke priemerné mzdy v regióne, - útlm stavebnej výroby, - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MaSP, - nezáujem mladých ľudí o podnikanie, - nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce, - vysoká miera nezamestnanosti žien, mladých a obyvateľov po 50 roku života, - nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve,
Príležitosti	Ohrozenia
- podpora malých podnikateľov v oblasti služieb, - využitie polohového potenciálu obce Nižný Hrabovec s výhodnou polohou vo vzťahu dostupnosť okresného mesta Vranov n./T. po ceste I. triedy, - orientovanie sa na služby bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie existujúcich plôch a areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím existujúceho objektového fondu, - preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby, - skvalitnenie prostredia obslužných a prevádzkových areálov (prípadne nové prevádzky) - vytváranie podmienok pre šport, turistiku a oddych, rozvoj infraštruktúry a podmienok pre ďalšie bývanie, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU, - rozvoj environmentálne vhodných technológií, - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom podnikaní a službách,	- zvýšená regionálna konkurencia a recesia v oblasti profilových odvetví vhodných pre Nižný Hrabovec (poľnohospodárstvo, výroba), - tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie), - pomalá a nákladná výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry, - administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu, - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU, - nedostatok investičného kapitálu, - neochota investorov o regiónu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 14 5 4	Stratégia WO 11 9
T hrozby	Stratégia ST 7	Stratégia WT

V oblasti hospodárstva dochádza k prevahe silných stránok. Je nevyhnutné zabezpečiť využitie silných stránok na elimináciu slabých stránok. Riešenie môže byť využitím potenciálu existujúcej infraštruktúry a plôch pre možný rozvoj priemyselných zón.

3. 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Silné stránky	Slabé stránky

- prechádzajúca cesta I. triedy č. 18, - prechádzajúca cesta II./554, - dostupná cesta I/47 – Strážske – Ubl'a, - dostupná cesta medzinárodného významu E50, - dostatočne vybudovaná cestná sieť v zastavanom území obce cca. 5 km, - dostatočné pokrytie zastávkami SAD, - vybudovaná sieť poľných ciest, - čiastočne zrekonštruované povrchy miestnych komunikácií, - severným okrajom obce prechádza železničná trať č. 193, - v k. ú. Nižný Hrabovec sa celkovo nachádza 1 železničná stanica, - vybudované chodníky pozdĺž väčšiny štátnych komunikácií (cesta I/18 a cesta II. triedy), - vybudované odstavňové plochy v centre obce pred budovami OcÚ, kultúry a športovou infraštruktúrou,	- nedostatok spojov do okresného mesta Vranov n./T. v ranných hodinách, - absencia prechodov pre chodcov na frekventovaných miestach, - nevyhovujúci stav chodníkov pre peších, - potrebná rekonštrukcia cesty II. triedy, - nedostatok parkovacích miest, - potrebné rozšírenie a rekonštrukcia chodníkov pre peších,
Príležitosti	Ohrozenia
- revitalizácia verejných komunikačných priestorov, - vybudovanie chodníkov pozdĺž miestnych komunikácií a štátnej cesty I. a II. tr., - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - vybudovanie spevnených komunikácií na základe pozemkových úprav,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry, - oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete, - zhoršenie dopravnej obsluhy, - trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 12	6 Stratégia WO 5
T hrozby	7 Stratégia ST 8	2 Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia ST - kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- vybudovaná sieť miestneho rozhlasu, - existencia prevádzky Slovenskej pošty, a.s., - vybudovaný verejný vodovod v správe – Východoslovenskej vodárenskej prechádzkovej spoločnosti, a.s., - obec Nižný Hrabovec je napojená na el. energiu zo vzdušných VN linky 22 kV, - dostatok vybudovaných transformátorových staníc, - možnosť dostavy plôch IBV, - vybudovaný cintorín s dostatočnou kapacitou, - hasičská zbrojnica dostupná v centre obce, - fungujúci hasičský zbor, - hlavným zdrojom plynu pre obec je VTL - plynovod DN300 PN40,	- zlý technický stav vodovodného potrubia, - chýbajúce osvetlenie popri niektorých komunikáciách obce, - nedostatočné osvetlenie v bočných častiach obce, - zlý technický stav obecného rozhlasu, - nevybudovaný bezbariérový prístup do OcÚ, - nedobudovaná rozvodná sieť plynu, - nevyhovujúci stav priestoru obecného cintorína, - v obci nie sú toho času žiadne energetické výrobné zariadenia na báze obnoviteľných zdrojov energie, - zastaralosť a opotrebovanosť infraštruktúry, - prevaha nadzemných vedení nad podzemnými- obmedzenia ochranných pásiem,
Príležitosti	Ohrozenia
- rekonštrukcia verejného osvetlenia, zníženie energetickej náročnosti a jeho rozšírenie na neosvetlené časti obce, - kompletná rekonštrukcia vzdušnej elektrickej rozvodnej siete, - rekonštrukcia vodovodnej siete,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov

- zavedenie elektrických, plynových, vodovodných a kanalizačných prípojek do nových častí IBV, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - rozvoj ďalších telekomunikačných a dátových služieb v konkurenčnom prostredí,	- z komerčných bánk, - stavebné a legislatívne prekážky a nevysporiadanosť pozemkov v intraviláne,
--	---

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 10 3	Stratégia WO 10 5 7
T hrozby	Stratégia ST 5	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - spracovaný POH obce Nižný Hrabovec na roky 2011-2015, - zabezpečený odvoz TKO, - v obci je vybudovaný systém separovaného zberu odpadu základných druhov, - čiastočne vybudovaná splašková kanalizačná sieť s ČOV, - čiastočne budovaná samostatná dažďová kanalizačná sieť, - kanalizačná sieť je napojená na COV Bukocelu Holding. a.s. Hencovce,	- neukončená výstavba splaškovej kanalizačnej siete, - nedoriešená likvidácia a využitie rastlinného odpadu, - nedostatok odpadových nádob na zmiešaný komunálny odpad a separovaný zber, - existencia čiernych skládok, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - obci sa nenachádza kompostáreň na biologicky rozložiteľných odpadov, - potrebné doriešenie technicko-organizačné zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľných odpadov z domácností, - čierne skládky ako finančné bremeno obce,
Príležitosti	Ohrozenia
- dostavba kanalizačnej siete, - výstavba obecného kompostoviska, - obstaranie potrebných mechanizmov, - zabezpečiť efektívny separovaný zber v celej obci, - možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov, - dôsledné plnenie kvalitatívne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle,	- ohrozená kvalita povrchových vôd potoka, - znečistenie korýt odpadom, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia alokovaných v obci Hencovce a Vranov n./T., - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - nárast množstva vyvázaných odpadov, pretrvávajúce vykurovanie hlavne tuhými palivami, - nárast množstva vyvázaných odpadov, - nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi, - neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 7	Stratégia WO 8 4 11

T hrozby	Stratégia ST	2 10	Stratégia WT

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd. Odporúča sa využitie stratégie WT – čeliť hrozbám využitím silných stránok a príležitostí.

3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - zabezpečený odvoz TKO, - relatívne stabilný objem produkovaného odpadu, - plynofikácia obce, - prechádzajúci vodný tok – hydrokoridor – Ondava, - vybudovaná splašková kanalizačná sieť s ČOV, - čiastočne budovaná samostatná dažďová kanalizačná sieť,	- vysoké zaťaženie životného prostredia priemyselnými a chemickými podnikmi v blízkosti obce (Hencovce, Vranov n./T., Strážske, Humesnné), - nedoriešené protizáplavové opatrenia, - znečistenie vodného toku Ondava, - nevyhovujúci technický stav tepelného hospodárstva, - čistotu ovzdušia nepriaznivo ovplyvňuje dosah produkcie exhalátov z výroby v obci Hencovce, - malé zdroje znečistenia ovzdušia - bodové zdroje z lokálnych kúrenísk, - nepriaznivé podmienky pre rozptyl exhalátov, - náchylnosť na vodnú eróziu v celom rozsahu veľkoplošne obrábanej pôdy, - prejazd poľnohospodárskych strojov po miestnych komunikáciách, - spaľovanie rastlinného odpadu na vlastných pozemkoch obyvateľov, - zdrojom negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie územia obce je zdrojová a cieľová doprava, - lesy postihnuté exhalátmi – vysoké imisné zaťaženie a nesprávne hospodárske postupy,
Príležitosti	Ohrozenia
- ekologizácia energetickej výroby, - znižovanie emisií chemickej výroby, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje vody, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia,	- zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku hospodárskej činnosti v regióne Zemplína, - ohrozená kvalita podzemných a povrchových vôd, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - hrozba zníženia kvality životného prostredia v dôsledku výstavby z hľadiska kvantity a kvality - nadmerná zástavba výšková, plošná, nevhodná funkčná skladba plôch - tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny, - radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO	Stratégia WO
	7	6
T hrozby	Stratégia ST	Stratégia WT
	10	12

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd a existenciou záťažových prevádzok v Prešovskom kraji. Odporúča sa využitie stratégie SO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami.

3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- zabezpečená opatrovateľská služba, - stavebno-technický stav bytového fondu je prevažne dobrý a vyhovujúci, - funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok, - stretnutia dôchodcov, intenzívna klubová činnosť - uvítanie do života novorodencov obce, príspevok obce - pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....), - existencia ambulancie praktického lekára pre deti a dospelých, - existencia stomatologickej ambulancie a dentálnej hygieny,	- absencia gynekologickej ambulancie, - nedostatočne riešená základná zdravotná starostlivosť, - v súčasnosti stagnujúca bytová výstavba, - nedostatok bytov pre mladé rodiny s deťmi, - nedostatočná podpora osobnej starostlivosti o deti pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, - nedostatok a opotrebovanosť priestorov pre mládež a dorast, na voľnočasové aktivity - nedoriešená sociálna sieť, - zastaralosť a opotrebovanosť bytového fondu, - nedostatok zdrojov na skvalitňovanie sociálneho zázemia,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva, - zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, - zlepšujúca sa infraštruktúra a lepšie prepojenie trhov práce na susediace trhy práce, - rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky, - podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, - zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku, - rast počtu srdcovo-cievnych chorôb, - rast nádorových ochorení tráviaceho traktu, - vysoký výskyt alergických ochorení, - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť, - pretrvávajúce stereotypy v mobilítom správaní sa pracovnej sily, - nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta, - nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest, - prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, - zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 9 2	Stratégia WO 6
T hrozby	8 Stratégia ST 4 13	Stratégia WT

V tomto prípade prevládajú slabé stránky a ohrozenia nad silnými stránkami a príležitosťami. Odporúča sa využiť stratégiu ST – kde sa obec môže zamerať len na minimalizovanie nákladov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb a čeliť hrozbám, ktoré sú s týmito službami spojené. Odporúča sa obci zabezpečovať nevyhnutné sociálne služby pre obyvateľov a ostatné služby ponechať poskytovateľom v meste Vranov n./T..

3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT

Silné stránky	Slabé stránky
- fungujúca materská škola, - rekonštruovaná budova materskej školy,	- potrebné dovybavenie materskej školy, - nevyhovujúci technický stav budovy základnej školy,

- existencia plnoorganizovanej základnej školy, - vysoká odbornosť vyučovania, - kvalifikovanosť pedagogických pracovníkov, - postupné využívanie inovačných prvkov do vyučovania, - individuálna integrácia žiakov ŠVVP, - možnosť pripojenia na internet v celej budove školy a ŠJ, - veľký výber záujmovej činnosti, - možnosť stravovania žiakov, dospelých aj cudzích strávníkov, - areál školy poskytujúci dostatočné športové a oddychové využitie pre žiakov i verejnosť, - účasť a úspešnosť žiakov v súťažiach, - ochota pedagógov i nepedagogických pracovníkov ďalej sa vzdelávať, - orientácia pedagogických a nepedagogických pracovníkov na zlepšovanie pracovného prostredia, - dôraz na rýchly kontakt s rodičmi pri riešení vzdelávacích i výchovných problémov, - existujúci futbalový areál, - vybudované príslušenstvo k futbalovému areálu. - činné športové kluby – futbalový, stolnotenisový, - vybudované viacúčelové ihrisko, - vybudované detské ihrisko, - existujúci poľovnícky revír, - existujúci rybársky revír,	- klesajúci počet detí v materskej a základnej škole, - nevyhnutná revitalizácia vonkajších priestorov materskej školy, - nedostatočné priestorové podmienky školy, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu budov školy, - potrebná rekonštrukcia školskej kuchyne, časti budovy telocvične, - nedostatok učebníc, - nedostatočný záujem detí a mládeže o šport a pohyb, - nedobudované cyklistické cestičky,
Príležitosti	Ohrozenia
- dovybavenie materskej školy, - rekonštrukcia základnej školy, - postupné zlepšovanie podmienok na kvalitnú výučbu žiakov, - získavanie finančných zdrojov cez projekty, - využívanie priestorov školy nielen na výchovno-vyučovaciu činnosť, - aplikácia nových poznatkov do vyučovania prostredníctvom vzdelávania, - budovanie partnerských vzťahov vo väzbe: učiteľ - žiak – rodič, - spolupráca s médiami, - dobudovanie a vybavenie športových, športovo-rekreačných a oddychových plôch v obci Nižný Hrabovec, - skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov obce, najmä so zameraním na deti a mládež, - vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít, - zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov, - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov, - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže, - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov, - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 22	10 4 Stratégia WO 13
T hrozby	9 Stratégia ST	6 Stratégia WT

V oblasti vzdelávania je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie **SO** – využiť silné stránky na prekonanie slabých a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti športu podporovať rekonštrukciu starej a výstavbu športovej infraštruktúry v obci. Je potrebné podporovať organizovanú športovú činnosť.

3.8 KULTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
----------------------	----------------------

- kultúrne spoločenská miestnosť, ktorej kapacita je 200 miest, dlhoročná história obce, tradície, - pravidelné organizované kultúrne podujatia - deň matiek, deň dôchodcov, - prítomnosť kultúrnych pamiatok (renesančná kúria pochádzajúca z roku 1666, barokový kaštieľ z roku 1784), - rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru, - dobré kultúrne povedomie obyvateľov, - existencia obecnej knižnice s viac ako 5368 knižnými jednotkami, - usporadúvané akcie - Deň matiek, mesiac úcty k starším a pod. - detská folklórna skupina „Hrabovka“, - obec každoročne organizuje festival európskych národov a národností FEMAN, - zriadená izba ľudových remesiel, - rímskokatolícky kostol zasvätený Nanebovzatiu Panny Márie a gréckokatolícka cerkev z roku 1825,	- nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj, - chýbajúce tradičné, každoročne organizované kultúrne podujatia, - nerozvinutá kultúrna turistika, - absencia združenia, záujmového krúžku v oblasti kultúry, - negatívny stav kultúrneho domu, - potrebná rekonštrukcia sociálnych zariadení v priestoroch kultúrneho domu, - slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít obce, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, - chátrajúci stav kultúrnych pamiatok, - neexistencia zariadenie propagujúceho tradičné remeslá z okolia obce,
Príležitosti	Ohrozenia
- lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce, - rekonštrukcia budovy domu kultúry a vybavenie interiérov, - rekonštrukcia kultúrnych pamiatok, - rozvoj sponzorovania kultúry, - obnova zanikajúcich tradícií, - vydanie multimediálnych propagačných materiálov o obci, jej kultúrnom dedičstve a tradícií, - zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície) - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC, - posun priorit mládeže ku konzumnej kultúre, - nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia obce,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 10 6 12 4	Stratégia WO 8
T hrozby	Stratégia ST 4	Stratégia WT

V oblasti kultúry je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie SO – využiť príležitosti na prekonanie ohrození a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti kultúry podporovať výstavbu kultúrnej infraštruktúry a organizovanú kultúrnu činnosť.

3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky	Slabé stránky
- možnosti využitia ponuky pre cykloturistiku, - priľahlé lesy Východoslovenskej pahorkatiny, - bohatá história obce, - existencia kultúrne – historických pamiatok - renesančná kúria pochádzajúca z roku 1666, barokový kaštieľ z roku 1784, - rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru, - obec každoročne organizuje festival európskych národov a národností FEMAN, - zriadená izba ľudových remesiel,	- nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, - nedostatočné využitie tradície, - intenzívna priemyselná činnosť v okolí obce, - znečistené životné prostredie, - nedostatočne využité prírodných hodnôt pre potreby cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia obce z hľadiska cestovného ruchu, - chýbajúce rekreačné trasy v poľnohospodárskej krajine, - nevyužitý potenciál poľnohospodárskej krajiny vo vzťahu ku cestovnému ruchu, turizmu, - nedostatočne využité potenciál pre rozvoj kultúrnopoznávacieho cestovného ruchu, - problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby na obec, - málo ubytovacích kapacít,
Príležitosti	Ohrozenia

- dobré možnosti (existencia poľných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás, - dobrá poloha Nižný Hrabovec v rámci regionálnych štruktúr, - dobrá poloha Nižný Hrabovec vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality, - zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou, - iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových,... organizácií, - spolupráca na regionálnej úrovni v rozvoji turizmu,	- pokračujúci postupný úpadok rekreačných lokalít v Prievidzskom okrese, - zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície), - nevypočítateľné správanie neprispôsobivých skupín obyvateľov, - negatívne dopady na životné prostredie v prípade zásadného zvýšenia cestovného ruchu, - zvýšené náklady na likvidáciu odpadu, - tlak na parkovacie plochy, - negatívne dôsledky v oblasti verejného poriadku,
--	--

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 11 4 1	Stratégia WO 6
T hrozby	7 Stratégia ST 7	Stratégia WT

Obec disponuje veľkým rozvojovým potenciálom v oblasti cestovného ruchu. V súčasnosti však nie je plne využívaný. Odporúča sa využiť stratégiu **SO** a využiť silné stránky, ako kultúrno-historický potenciál, prírodný potenciál na získanie konkurenčnej výhody.

3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Silné stránky	Slabé stránky
- existencia verejného rozhlasu, - dostatok priestorov pre administratívu, - budova obecného úradu v dostupného v centre obce,	- negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nevybudovaný bezbariérový prístup do obecného úradu, - nevyhovujúci technický stav budovy obecného úradu, - nedobudovaný kamerový systém, - zvyšujúca sa drobná kriminalita – krádeže, vandalizmus, - v obci ani v súčasnosti nie sú vybudované nijaké zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy, - nedostupný kvalitný digitálny systém prenosu dát, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy, - zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností verejnej správy vo vzťahu k externému, ako aj internému prostrediu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 13	Stratégia WO 8 1 4
T hrozby	Stratégia ST 3	Stratégia WT 5

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia **WO** – kde musí obec využiť silné stránky a príležitosti.

3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE

Silné stránky	Slabé stránky
- postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy - dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, - relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia, - obecný rozhlas, - vlastná webová stránka obce,	- vypádanie signálu na niektorých uliciach, - nedostatočná kvalita internetového pripojenia prostredníctvom Slovak Telekom, - nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť k domom,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zvýšenie počítačovej gramotnosti, - zníženie cien využívania Internetu, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, - vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení, - rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,	- nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT, - nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách, - rozvoj digitálnej kriminality, narušenie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov, - legislatívne a stavebné prekážky pri budovaní informačných technológií,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 11 5 4 9	Stratégia WO
T hrozby	Stratégia ST 5	Stratégia WT 6

--	--	--

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaradovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V tomto zmysle ide hlavne o nerovnováhu medzi obcou Nižný Hrabovec a ostatnými obcami v okolí.

Naopak medzi slabé stránky obce Nižný Hrabovec patrí nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, nedobudovaný vzdelávací systém zahŕňajúci možnosti vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania, vzhľadom na alokáciu obce, nesúlad vzdelanostnej štruktúry s potrebami trhu práce. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave.

Ohrozenia obce Nižný Hrabovec vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže manažment obce ovplyvniť.

3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE NIŽNÝ HRABOVEC.

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadáním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov obce Nižný Hrabovec. Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou obce Nižný Hrabovec a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely, sú vybrané strategické a koncepcné dokumenty spracované na národnej (Partnerská dohoda), regionálnej (PHSR POSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim obec Nižný Hrabovec poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozeráť ako na nerovnosti, neoddôvodnené rozdiely, či nezhody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok obce Nižný Hrabovec je oslabované negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité.

Nasledujúci prehľad je usporiadaný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam obce sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viacmenej možné predpokladať aspoň dielčie riešenie.

Obec Nižný Hrabovec je súčasťou vyššieho územného celku Prešov. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR obce Nižný Hrabovec:

Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR obce Nižný Hrabovec:

Hlavné disparity PK:
v pôdohospodárstve

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve;
- nízka konkurencieschopnosť poľnohospodárstva v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry;

v priemysle

- inovačné a technologické zaostávanie spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby;
- nedostatočná reštrukturalizácia priemyslu a ďalších rozhodujúcich odvetví v niektorých okresoch v regióne;
- nevyhovujúca štruktúra/koncentrácia priemyslu;
- zaostávajúce miestne hospodárstvo;
- nízka produktivita práce v sektore priemyslu;

v službách

- nízka konkurencieschopnosť malého a stredného podnikania v oblasti služieb;
- nedobudovanie siete inštitúcií poskytujúcich služby podnikateľom;
- nedostatočné využívanie e-služieb, chýbajúca koordinácia využitia súčasných prenosových služieb a nerozvinuté e-služby (nielen verejné);
- nedostatočný koncepčný prístup k využívaniu potenciálu pre turizmus;
- nízka produktivita práce v sektore služieb;

v technickej infraštruktúre

- nedostatočné kapacity a telekomunikačná infraštruktúra, členitosť územia ako bariéra budovania internetového pripojenia, nedostatočná a nejednotná rozvinutosť, medzinárodnej a regionálnej informačnej siete;
- nedostatočne vybudovaná infraštruktúra rýchlostných komunikácií;
- relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany prírody a krajiny;
- pomalý rozvoj dopravnej infraštruktúry;
- vysoká energetická náročnosť kľúčových odvetví regionálnej ekonomiky;
- nedostatočné investície do tvorby krajiny a protipovodňovej ochrany;
- nedostatočná pozornosť ekologickým záťažiam;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra, vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, významné vnútroregionálne rozdiely;
- nedostatočná kvalita (dostupnosť, efektívnosť) všetkých typov vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania;
- nízka miera využívania nových, inovatívnych programov na podporu zamestnanosti, vrátane financovania týchto aktivít;
- nízka miera využívania pracovných síl;
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných;
- značný odlev pracovných síl do zahraničia z titulu blízkosti hraníc, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- pretrvávajúci trend vysokého podielu dlhodobo nezamestnaných vo vybraných sociálnych skupinách;
- pretrvávajúca nízka adaptabilita pracovnej sily;
- problematické vytváranie medzirezortnej spolupráce na komplexnom riešení situácie a potrieb občanov rómskej populácie.

Hlavné faktory rozvoja PK:

v pôdohospodárstve

- vhodné podmienky pre rozvoj ekologického poľnohospodárstva a lesného hospodárstva v rámci SR;

v priemysle

- rozvoj eko-priemyslu a čistých technológií najmä v MSP;
- podpora domácich investorov najmä v perspektívnych odvetviach;
- možnosť rozvoja e-podnikania smerovaného do rozvoja optimalizácie spolupráce v priemyselnej výrobe;
- využitie cezhraničnej spolupráce pre rozvoj podnikateľských aktivít;
- budovanie RIC so zameraním na transfer inovácií, zelenú ekonomiku a ekologické technológie;

v službách

- atraktívny potenciál a zvyšujúci sa záujem o turizmus;
- začlenenie sa do medzinárodnej spolupráce a transfer know-how;
- rozširovanie e-služieb, podpora najmä v horských oblastiach;
- zakladanie rodinných firiem v oblasti služieb a rozvoj telepráce na zvýšenie zamestnanosti;
- existujúca sieť poradenských a podporných inštitúcií pre malých a stredných podnikateľov;
- rozvíjajúci sa systém podpory MSP (inkubátory, informačné a poradenské služby);

v technickej infraštruktúre

- dostatočný potenciál pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie;
- vysoký dopravný potenciál, výhodná geografická poloha pre tok tovarov a služieb do nových členských krajín EÚ, polohový potenciál kraja, logistické väzby, prepojenie na nové trhy;
- vysoký podiel chránených území k celkovej rozlohe – atraktívne prírodné prostredie,

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- dobrá demografická situácia, dostatok voľnej pracovnej sily;
- vysoký podiel stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva/možnosť profesijnej mobility;
- vysoká vzdelanostná úroveň v regionálnych centrách;
- vytvorenie metropolitného centra Košice – Prešov;
- schopnosť obojstrannej komunikácie obyvateľstva v prihraničných oblastiach, cezhraničná spolupráca.

Nasledujúce tabuľky prezentujú hlavné faktory rozvoja a hlavné disparity rozvoja obce Jesenské v jednotlivých politikách.

Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ poľnohospodárska pôda zaberajúca cca. 52,41 % katastra obce, + celkovo 20 podnikateľských subjektov – právnické osoby, + 1 samostatne hospodáriaci roľník, + celkový počet fyzických osôb podnikateľov – 85 v roku 2014, + narastajúci počet podnikateľských subjektov, + fungujúce poľnohospodárske podniky, + existencia plôch pre rozšírenie maloobchodných predajní, + rozvinutá sieť maloobchodu, + rozvinutá sieť ostatných komerčných služieb, + rýchla dostupnosť okresného mesta Vranov n./T. po ceste I/18, + existencia prevádzok predajní zmiešaného tovaru, + existencia servisných prevádzok a opravovní, + v obci zastúpené finančné inštitúcie – Poštová banka, a.s., + rozvinutá priemyselná výroba v obci Hencovce, Vranov nad Topľou a Strážske,	- nevybudovaná obecná tržnica, - upadajúci pracovný trh v obci a v celej lokalite Vranov n./T., - nedostatok nových výrobných zariadení v obci má vplyv na ponuku pracovných príležitostí, - nízke možnosti zamestnania v obci, - nízke priemerné mzdy v regióne, - útlm stavebnej výroby, - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MaSP, - nezáujem mladých ľudí o podnikanie, - nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce, - vysoká miera nezamestnanosti žien, mladých a obyvateľov po 50 roku života, - nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve,

Doprava a komunikácie

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ prechádzajúca cesta I. triedy č. 18, + prechádzajúca cesta II./554, + dostupná cesta I/47 – Strážske – Humenné – Ubľa, + dostupná cesta medzinárodného významu E50, + dostatočne vybudovaná cestná sieť v zastavanom území obce cca. 5 km, + dostatočné pokrytie zastávkami SAD, + vybudovaná sieť poľných ciest, + čiastočne zrekonštruované povrchy miestnych komunikácií, + severným okrajom obce prechádza železničná trať č. 193, + v k. ú. Nižný Hrabovec sa celkovo nachádza 1 železničná stanica, + vybudované chodníky pozdĺž väčšiny štátnych komunikácií (cesta I/18 a cesta II. triedy), + vybudované odstavňové plochy v centre obce pred budovami OčÚ, kultúry a športovou infraštruktúrou,	- nedostatok spojov do okresného mesta Vranov n./T. v ranných hodinách, - absencia prechodov pre chodcov na frekventovaných miestach, - nevyhovujúci stav chodníkov pre peších, - potrebná rekonštrukcia cesty II. triedy, - nedostatok parkovacích miest, - potrebné rozšírenie a rekonštrukcia chodníkov pre peších,

Technická infraštruktúra

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ vybudovaná sieť miestneho rozhlasu, + existencia prevádzky Slovenskej pošty, a.s., + vybudovaný verejný vodovod v správe – Východoslovenskej vodárenskej prechádzkovej spoločnosti, a.s., + obec Nižný Hrabovec je napojená na el. energiu zo vzdušných VN linky 22 kV, + dostatok vybudovaných transformátorových staníc, + možnosť stavby plôch IBV, + vybudovaný cintorín s dostatočnou kapacitou, + hasičská zbrojnica dostupná v centre obce, + fungujúci hasičský zbor, + hlavným zdrojom plynu pre obec je VTL - plynovod DN300 PN40,	- zlý technický stav vodovodného potrubia, - chýbajúce osvetlenie popri niektorých komunikáciách obce, - nedostatočné osvetlenie v bočných častiach obce, - zlý technický stav obecného rozhlasu, - nevybudovaný bezbariérový prístup do OčÚ, - nedobudovaná rozvodná sieť plynu, - nevyhovujúci stav priestoru obecného cintorína, - v obci nie sú toho času žiadne energetické výrobné zariadenia na báze obnoviteľných zdrojov energie, - zastaralosť a opotrebovanosť infraštruktúry, - prevaha nadzemných vedení nad podzemnými- obmedzenia ochranných pásiem,

Odpadové hospodárstvo

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, + spracovaný POH obce Nižný Hrabovec na roky 2011-2015, + zabezpečený odvoz TKO, + v obci je vybudovaný systém separovaného zberu odpadu základných druhov, + čiastočne vybudovaná splašková kanalizačná sieť s ČOV, + čiastočne budovaná samostatná dažďová kanalizačná sieť, + kanalizačná sieť je napojená na COV Bukocelu Holding. a.s. Hencovce,	- neukončená výstavba splaškovej kanalizačnej siete, - nedoriešená likvidácia a využitie rastlinného odpadu, - nedostatok odpadových nádob na zmiešaný komunálny odpad a separovaný zber, - existencia čiernych skládok, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - obci sa nenachádza kompostáreň na biologicky rozložiteľných odpadov, - potrebné doriešenie technicko-organizačné zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľných odpadov z domácností, - čierne skládky ako finančné bremeno obce,

Životné prostredie

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, + zabezpečený odvoz TKO, + relatívne stabilný objem produkovaného odpadu, + plynofikácia obce, + prechádzajúci vodný tok – hydrokoridor – Ondava, + vybudovaná splašková kanalizačná sieť s ČOV, + čiastočne budovaná samostatná dažďová kanalizačná sieť,	- vysoké zaťaženie životného prostredia priemyselnými a chemickými podnikmi v blízkosti obce (Hencovce, Vranov n./T., Strážske, Humesnné), - nedoriešené protizáplavové opatrenia, - znečistenie vodného toku Ondava, - nevyhovujúci technický stav tepelného hospodárstva, - čistotu ovzdušia nepriaznivo ovplyvňuje dosah produkcie exhalátov z výroby v obci Hencovce, - malé zdroje znečistenia ovzdušia - bodové zdroje z lokálnych kúrenísk, - nepriaznivé podmienky pre rozptyl exhalátov, - náchylnosť na vodnú eróziu v celom rozsahu veľkoplošne obrábanej pôdy, - prejazd poľnohospodárskych strojov po miestnych komunikáciách, - spaľovanie rastlinného odpadu na vlastných pozemkoch obyvateľov, - zdrojom negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie územia obce je zdrojová a cieľová doprava, - lesy postihnuté exhalátmi – vysoké imisné zaťaženie a nesprávne hospodárske postupy,

Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ zabezpečená opatrovateľská služba, + stavebno-technický stav bytového fondu je prevažne dobrý a vyhovujúci, + funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok, + stretnutia dôchodcov, intenzívna klubová činnosť + uvítanie do života novorodencov obce, príspevok obce + pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....), + existencia ambulancie praktického lekára pre deti a dospelých, + existencia stomatologickej ambulancie a dentálnej hygieny,	- absencia gynekologickej ambulancie, - nedostatočne riešená základná zdravotná starostlivosť, - v súčasnosti stagnujúca bytová výstavba, - nedostatok bytov pre mladé rodiny s deťmi, - nedostatočná podpora osobnej starostlivosti o deti pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, - nedostatok a opotrebovanosť priestorov pre mládež a dorast, na voľnočasové aktivity - nedoriešená sociálna sieť, - zastaralosť a opotrebovanosť bytového fondu, - nedostatok zdrojov na skvalitňovanie sociálneho zázemia,

Školstvo a šport

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ fungujúca materská škola, + rekonštruovaná budova materskej školy, + existencia plnoorganizovanej základnej školy, + vysoká odbornosť vyučovania, + kvalifikovanosť pedagogických pracovníkov, + postupné využívanie inovačných prvkov do vyučovania, + individuálna integrácia žiakov ŠVVP, + možnosť pripojenia na internet v celej budove školy a ŠJ, + veľký výber záujmovej činnosti, + možnosť stravovania žiakov, dospelých aj cudzích strávníkov, + areál školy poskytujúci dostatočné športové a oddychové využitie pre žiakov i verejnosť, + účasť a úspešnosť žiakov v súťažiach, + ochota pedagógov i nepedagogických pracovníkov ďalej sa vzdelávať, + orientácia pedagogických a nepedagogických pracovníkov na zlepšovanie pracovného prostredia, + dôraz na rýchly kontakt s rodičmi pri riešení vzdelávacích i výchovných problémov, + existujúci futbalový areál, + vybudované príslušenstvo k futbalovému areálu. + činné športové kluby – futbalový, stolnotenisový, + vybudované viacúčelové ihrisko, + vybudované detské ihrisko, + existujúci poľovnícky revír, + existujúci rybársky revír,	- potrebné dovybavenie materskej školy, - nevyhovujúci technický stav budovy základnej školy, - klesajúci počet detí v materskej a základnej škole, - nevyhnutná revitalizácia vonkajších priestorov materskej školy, - nedostatočné priestorové podmienky školy, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu budov školy, - potrebná rekonštrukcia školskej kuchyne, časti budovy telocvične, - nedostatok učebníc, - nedostatočný záujem detí a mládeže o šport a pohyb, - nedobudované cyklistické cestičky,

Kultúra

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ kultúrne spoločenská miestnosť, ktorej kapacita je 200 miest, + dlhoročná história obce, tradície, + pravidelné organizované kultúrne podujatia - deň matiek, deň dôchodcov, + prítomnosť kultúrnych pamiatok (renesančná kúria pochádzajúca z roku 1666, barokový kaštieľ z roku 1784), + rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru, + dobré kultúrne povedomie obyvateľov, + existencia obecnej knižnice s viac ako 5368 knižnými jednotkami, + usporadúvané akcie - Deň matiek, mesiac úcty k starším a pod. + detská folklórna skupina „Hrabovka“, + obec každoročne organizuje festival európskych národov a národností FEMAN, + zriadená izba ľudových remesiel, + rímskokatolícky kostol zasvätený Nanebovzatiu Panny Márie a gréckokatolícka cerkev z roku 1825,	- nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj, - chýbajúce tradičné, každoročne organizované kultúrne podujatia, - nerozvinutá kultúrna turistika, - absencia združenia, záujmového krúžku v oblasti kultúry, - negatívny stav kultúrneho domu, - potrebná rekonštrukcia sociálnych zariadení v priestoroch kultúrneho domu, - slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít obce, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, - chátrajúci stav kultúrnych pamiatok, - neexistencia zariadenie propagujúceho tradičné remeslá z okolia obce,

Propagácia a cestovný ruch

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ možnosti využitia ponuky pre cykloturistiku, + príľahlé lesy Východoslovenskej pahorkatiny, + bohatá história obce, + existencia kultúrno – historických pamiatok - renesančná kúria pochádzajúca z roku 1666, barokový kaštieľ z roku 1784, + rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru, + obec každoročne organizuje festival európskych národov a národností FEMAN, + zriadená izba ľudových remesiel,	- nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, - nedostatočné využitie tradície, - intenzívna priemyselná činnosť v okolí obce, - znečistené životné prostredie, - nedostatočne využité prírodných hodnôt pre potreby cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia obce z hľadiska cestovného ruchu, - chýbajúce rekreačné trasy v poľnohospodárskej krajine, - nevyužitý potenciál poľnohospodárskej krajiny vo vzťahu ku cestovnému ruchu, turizmu, - nedostatočne využité potenciál pre rozvoj kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu, - problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby na obec, - málo ubytovacích kapacít,

Administratíva a bezpečnosť

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ existencia verejného rozhlasu, + dostatok priestorov pre administratívu, + budova obecného úradu v dostupného v centre obce,	- negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nevybudovaný bezbariérový prístup do obecného úradu, - nevyhovujúci technický stav budovy obecného úradu, - nedobudovaný kamerový systém, - zvyšujúca sa drobná kriminalita – krádeže, vandalizmus, - v obci ani v súčasnosti nie sú vybudované nijaké zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy, - nedostupný kvalitný digitálny systém prenosu dát, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,

Informatizácia obce

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
-----------------	------------------

+ postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy + dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, + relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia, + obecný občasník a rozhlas, + vlastná webová stránka obce,	- vypadávanie signálu na niektorých uliciach, - nedostatočná kvalita internetového pripojenia prostredníctvom Slovak Telekom, - nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť k domom,
--	---

Vo vyššie uvedenom kontexte je potrebné sledovať i potenciálne rozvojové príležitosti a hrozby, indukované hierarchicky vyššími faktormi sociálno - ekonomického rozvoja. Na základe uskutočnených analýz je možné za najväčšie hrozby pokladať hlavne:

1. Znižovanie konkurencieschopnosti obce v dôsledku trvalej stagnácie v rozvoji spolupráce podnikateľskej sféry s orgánmi miestnej samosprávy – Public Private Partnership.
2. Rozhodnutie kľúčového investora o zmene alokácie investície.
3. Nedostatok externých finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie kvalitných verejných služieb.
4. Podcenenie významu kvalitatívneho rozvoja ľudských zdrojov ako pre ekonomický, tak aj pre sociálny rozvoj obce Nižný Hrabovec.
5. Podcenenie významu informačných technológií ako základného prvku ekonomického rozvoja a rozvoja ľudských zdrojov v obci.

Jedným z nutných predpokladov úspešnej implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je náväznosť na existujúcu sústavu strategických a rozvojových dokumentov. Tento fakt sa premietol z časti aj do výberu opatrení a cieľových skupín, na ktoré sa má zamerať podpora z verejných zdrojov, hlavne z dôvodu efektívneho vynakladania finančných prostriedkov, odstránenia duplicit, možných protichodných účinkov opatrení atď.. Z tohto dôvodu je prirodzeným rámcom Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, ako aj Partnerskej dohody, ale aj platná legislatíva v oblasti zabezpečovania verejných služieb. Komparáciou výsledkov vyššie uvedenej selekcie odvetvových disparít a PHSR POSK je možné zistiť, že niektoré opatrenia v rámci tohto dokumentu pokrývajú kritické oblasti zistené v problémovej analýze. Preto je nutné v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami zamerať sa na odstránenie týchto disparít v relevantných cieľových oblastiach a relevantných skupín.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj
Cieľová skupina
podnikateľské subjekty v priemysle, obchode a výrobných službách obec investori
2. Technická infraštruktúra
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty, mimovládne subjekty,
3. Životné prostredie
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty,
4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo
Cieľová skupina
nezamestnaní, sociálne odkázaní, zdravotne a duševne postihnutí, obyvatelia v dôchodkovom veku, mladí ľudia, rizikové skupiny obyvateľstva,
5. Školstvo a šport
Cieľová skupina

deti predškolského veku, žiaci v rámci povinnej školskej dochádzky, nezamestnaní, obyvatelia v dôchodkovom veku, športovci organizovaní v rámci športových hnutí, pasívna športová verejnosť, obyvatelia v produktívnom veku,	
6. Kultúra	
Cieľová skupina	
obyvateľstvo podnikateľské subjekty návštevníci obce,	
7. Cestovný ruch a public relation	
Cieľová skupina	
obec, VÚC, obyvatelia obce, návštevníci obce, súkromný podnikateľský sektor,	
9. Administratíva a bezpečnosť	
Cieľová skupina	
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,	
10. Informatizácia obce	
Cieľová skupina	
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,	

**Strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný
Hrabovec**
2015 - 2024

4 VÍZIA A POSLANIE OBCE NIŽNÝ HRABOVEC

Vízia

Obec bude vyvážené a ohľaduplne využívať svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zveľaďovania. V súvislosti s rozvojom sa bude snažiť propagovať existujúce prírodné hodnoty. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa bude snažiť aj o čo najlepšie prezentovanie svojich kultúrnych tradícií a zvyklostí v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen v regióne Zemplína, ale aj za hranicami Slovenskej republiky. Vytvorí podmienky na vybudovanie rekreačného priestoru. Do šírenia kultúrnych hodnôt sa budú zapájať hlavne kultúrne spolky orientujúce sa na prezentáciu tradičných remesiel a zvyklostí. Z hospodárskeho hľadiska obec vytvorí priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má obec najväčší potenciál – poľnohospodárska produkcia a drobné výrobné prevádzky, ktoré neovplyvňujú kvalitu bývania. V oblasti propagácie sa obec zameria na prezentáciu vlastných kultúrno – historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť Slovenska. Obec sa stane príjemným sídlom zabezpečujúcim komplexné sociálne služby pre svojich obyvateľov. V obci funguje materská a základná škola, v ktorých každý rok stúpa počet detí. Materská aj Základná škola sú komplexne vybavené, čo sa týka interiérov ako aj exteriérov. Žiakom je k dispozícii komplexne vybavený športový areál s multifunkčnými hriskami, detskými ihriskami a dopravným ihriskom.

Poslanie

Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát obce Nižný Hrabovec. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie obce Nižný Hrabovec a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom obce, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Tieto zahŕňajú celú škálu aktivít počnúc obstarávaniami tovarov, služieb a prác, cez interné právne poradenstvo a zastupovanie obce pri súdnych sporoch až po udržiavanie počítačovej siete, zálohovanie dát či aktualizovanie a zverejňovanie informácií, ktoré slúžia aj obyvateľom obce. Samospráva obce Nižný Hrabovec disponuje aj nemalým majetkom – budovami, pozemkami, bytovými a nebytovými priestormi. Efektívne spravovanie aktív takéhoto rozsahu a zabezpečovanie jeho maximálnej výnosnosti je možné len za predpokladu existencie prehľadnej a aktuálnej evidencie, ktorá slúži vedeniu obce a poslancom obecného zastupiteľstva. Významnú úlohu zohráva aj odborné vzdelávanie zamestnancov úradu s cieľom zabezpečiť ich ďalší profesionálny rast, vedúci k zvýšeniu kvality samosprávou poskytovaných služieb. Medzi významné činnosti - a to najmä z pohľadu obyvateľov obce – patrí administrovanie zasadnutí orgánov obce. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení.

Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, ale aj životného prostredia. V súlade s poslaním obce Nižný Hrabovec všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečnú obec - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky obce je aj výkon ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany obyvateľov.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj existujúcich priemyselných zón. Obec Nižný Hrabovec v súlade s touto filozofiou skvalitňuje zóny, ktoré poskytujú kapacitu pre podnikateľské subjekty. Ich rozlohu plánuje rozširovať v obmedzenej miere. Rozvojové aktivity budú pokračovať hlavne v časti intravilánu obce, kde sa rozprestiera objekt poľnohospodárskeho podniku.

2. Doprava a komunikácie

Príprava Projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií.

3. Technická infraštruktúra

Významným prvkom kvality života v obci je funkčný systém verejného osvetlenia. Hlavnou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia novej výstavby verejného osvetlenia, prevádzkovanie už vybudovaného verejného osvetlenia a samozrejme priebežné opravy a údržba existujúcich svetelných

bodov, prípadne ich prestavba na LED. Okrem toho zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytne zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

3. Odpadové hospodárstvo

Obec vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia obce odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Obec zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečuje výstavbu a údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

4. Životné prostredie

Udržiavanie a zveľádovanie obce neznamená len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území obce, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou obec každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestie, ktoré je obcou pravidelne čistené, ale aj športové ihriská obce – Nižný Hrabovec so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorínov.

5. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre občanov v hmotnej núdzi obec poskytuje jednorazové dávky v hmotnej núdzi a sociálnu pôžičku. Pre zdravotne ťažko postihnutých a seniorov obec poskytuje sociálne služby, medzi ktoré patrí opatrovateľská služba, prepravná služba a organizovanie spoločného stravovania. Obec podporuje nešťátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov obec zabezpečuje prenos štátnych dotácií (na stravu, motivačný príspevok a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Nástrojom pre podporu demografie v obci je jednorazový finančný príspevok pre každé novonarodené dieťa s trvalým pobytom na území obce. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky. Pôsobnosť z orgánov štátnej správy na mestá a na vyššie územné celky na úseku sociálnej pomoci prešla zákonom č. 416/2001 Z. z. hlavne v oblasti poskytovania opatrovateľskej služby a starostlivosti o seniorov, v oblasti vzdelávania, športu a ostatných verejných služieb. Obec sa v oblasti sociálnej pomoci do 31.12.2008 riadila nasledovnými zákonmi: Zákon č.369/90 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení, Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov, Zákon č. 599/2003 Z.z. o hmotnej núdzi, Zákon č. 601/2003 Z.z. o životnom minime, Zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine a Zákon č.305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Dňom 1.1.2009 vstúpil do platnosti nový Zákon č.448/2008 Z.z. o sociálnych službách a novela zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Tieto dva kľúčové zákony vymedzujú povinnosti obce pri svojej samosprávnej pôsobnosti v oblasti sociálnej starostlivosti o svojich občanov.

V zmysle zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení podľa § 3 obyvatelia obce majú právo požadovať súčinnosť obce pri ochrane osoby, rodiny a majetku v obci, pomoci v čase náhlej núdze (toto právo občana má i ústavnú oporu - čl. 16, 18 a 21 Ústavy SR) a podľa § 4 ods. 3 písm. j) má obec povinnosť vypracovať koncepcie rozvoja v jednotlivých oblastiach života.

Obec Nižný Hrabovec považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorít.

6. Školstvo a šport

Školstvo

Obec Nižný Hrabovec v súčasnosti je zriaďovateľom plnoorganizovanej základnej školy a materskej školy.

Šport

Obec vytvára podmienky na zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a obyvateľov obce, ako najvhodnejšiu prevenciu proti drogám a civilizačným chorobám. V rámci tejto filozofie samospráva organizuje alebo podporuje celý rad rekreačných a športových aktivít. Súčasťou politiky obce je subvencovanie športových klubov a telovýchovných organizácií prostredníctvom dotácií z rozpočtu obce. Mandát na podporu rekreačného a výkonnostného športu v obci vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, Všeobecne záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce Nižný Hrabovec či koncepčných a strategických dokumentov prijatých mestským zastupiteľstvom. Vytváranie vhodného prostredia pre rekreačný a výkonnostný šport z peňazí daňovníkov, je jednou z ciest tvorby a prezentácie dobrého mena obce. Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miest o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území obce sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v obci, v náraste členských základní podporovaných športov.

7. Kultúra

Obec Nižný Hrabovec v súlade so svojim zámerom každoročne organizuje kultúrne podujatia, a prevádzkuje obecnú knižnicu. Obec zabezpečuje opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na území obce. Súčasťou kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Snahou obce je udržiavať kultúru v obci. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy obce je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

8. Propagácia a cestovný ruch

V oblasti cestovného ruchu plní najmä úlohy: spolupracuje s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a okolitými obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracuje s príslušnou komisiou, pripravuje analýzy turistickej aktivity obce a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre obec, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracuje pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v obci, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, rieši podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolárom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečuje styk samosprávy s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území obce, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou obce v spolupráci s partnerskými obcami.

9. Administratíva a bezpečnosť

Obec vytvára podmienky na efektívnu prácu obecného úradu, vytvára vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na obecnom úrade. Vytvára podmienky na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

10. Informatizácia obce

Zabezpečuje technické podmienky pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvára vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožňuje obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

STRATEGICKÝ CIEĽ

Strategický cieľ PHRSR ako aj dlhodobé ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunít, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzisústnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne,) zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Nižný Hrabovec nasledovný strategický cieľ:

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Nižný Hrabovec, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej a environmentálnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do nežiadavej výroby a poľnohospodárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci a v jej blízkom okolí. Obec bude podporovať výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Vytvorí podmienky na výstavbu a rozšírenie existujúcich poľnohospodárskych zón za účelom zlepšenia situácie na trhu práce. Systematickými opatreniami pre podporu malého podnikania sa bude snažiť znižovať vysokú nezamestnanosť. V oblasti cestovného ruchu vytvorí podmienky pre šírenie tradičných kultúrnych hodnôt – organizovaním folklórnej slávnosti, rekonštrukciou tradičných stavieb, ale aj ostatných historických pamiatok. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby“.

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových Projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spoluprácou verejného a súkromného sektora a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR Prešovského samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajú z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom 416/2001 o prechode..., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja: Pre obec Nižný Hrabovec je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2020 naplnila tri kľúčové priority rastu: inteligentný rast ktorý je založený na efektívnych investíciách do vzdelávania, výskumu a inovácií, udržateľný rast, vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a zameranie sa na konkurencieschopné odvetvia priemyslu a inkluzívny rast, s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby.

K základným predpokladom realizácie stratégie programu patrí:

- integrovaný prístup (kombinovanie investícií, prierezové riešenie problémov)
- majetkové vysporiadanie vlastníckych vzťahov
- dostatočné financovanie prenesených kompetencií štátnej správy na samosprávu zo štátneho rozpočtu

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec na roky 2015 – 2024 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30.

Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia obce Nižný Hrabovec. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú mať aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativnosť a ktoré by boli zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Nižný Hrabovec, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti cestovného ruchu, priemyslu, poľnohospodárstva a potravinárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci.

Prioritná os. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.
 Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.
 Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.
 Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Prioritná os. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie
 Podprogram 2.2. Doprava

Prioritná os. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Prioritná os. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Prioritná os. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo
 Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
 Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia
 Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Prioritná os. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby
 Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby
 Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Prioritná os. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie
 Podprogram 7.2. Šport

Prioritná os. PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra
 Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie
 Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Prioritná os. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce
 Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.
 Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Prioritná os. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva
 Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Prioritná os. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.
 Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v obci, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Cieľ 1.1

Opatrenie 1.1.1

Opatrenie 1.1.2

Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.

Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.

Podprogram 1.2.

Cieľ 1.2

Opatrenie 1.2.1

Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.

Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.

Rekonštrukcia budov a hál v areáli hospodárskych dvorov PD.

Podprogram 1.3.

Cieľ 1.3

Opatrenie 1.3.1

Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

Podprogram 1.4.

Cieľ 1.4

Opatrenie 1.4.1

Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

PO 2. Doprava a komunikácie

Výstavba a údržba miestnych komunikácií v správe obce ako aj riešenie technického stavu štátnych komunikácií v správe vyššieho územného celku. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov obce s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy.

Podprogram 2.1.

Cieľ 2.1

Opatrenie 2.1.1

Opatrenie 2.1.2

Opatrenie 2.1.3

Opatrenie 2.1.4

Opatrenie 2.1.5

Opatrenie 2.1.6

Komunikácie

Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.

Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.

Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.

Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.

Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.

Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.

Podprogram 2.2.

Cieľ 2.2

Opatrenie 2.2.1

Doprava

Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržiavania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj obce.

Cieľ 3

Opatrenie 3.1

Opatrenie 3.2

Opatrenie 3.3

Opatrenie 3.4

Opatrenie 3.5

Opatrenie 3.6

Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.

Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.

Revitalizácia pietnych miest v obci.

Rekonštrukcia a rozšírenie verejného vodovodu.

Zvýšenie kapacity rozvodnej siete plynu.

Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Údržba kanalizačnej siete, výstavba a prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj obecného kompostoviska.

Cieľ 4

Opatrenie 4.1

Opatrenie 4.2

Opatrenie 4.3

Opatrenie 4.4

Opatrenie 4.5

Opatrenie 4.6

Opatrenie 4.7

Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.

Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.

Rekultivácia čiernych skládok.

Výstavba obecného zberného dvora a kompostoviska.

Výbudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.

Dostavba splaškovej kanalizačnej siete.

Dostavba dažďovej kanalizačnej siete.

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov obce. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1.

Cieľ 5.1

Opatrenie 5.1.1

Informovanosť a poradenstvo

Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.

Podprogram 5.2.

Cieľ 5.2

Opatrenie 5.2.1

Opatrenie 5.2.2

Opatrenie 5.2.3

Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.

Revitalizácia protizáplavových opatrení.

Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov.

Podprogram 5.3.

Cieľ 5.3

Opatrenie 5.3..1

Ochrana ovzdušia

Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.

Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.

Podprogram 5.4.

Cieľ 5.4

Opatrenie 5.4.1

Opatrenie 5.4.2

Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Realizácia protieróznych opatrení.

Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.

PO 6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1.

Cieľ 6.1

Opatrenie 6.1.1

Opatrenie 6.1.2

Opatrenie 6.1.3

Opatrenie 6.1.4

Sociálne služby

Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Obyvatelia v dôchodkovom veku.

Mladé rodiny s deťmi.

Marginalizované skupiny.

Nájomná bytová výstavba.

Podprogram 6.2.

Cieľ 6.2

Opatrenie 6.2.1

Opatrenie 6.2.2

Zdravotnícke služby

Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Podpora poradenskej činnosti.

Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.

Podprogram 6.3.

Cieľ 6.3

Opatrenie 6.3.1

Opatrenie 6.3.2

Opatrenie 6.3.3

Služby zamestnanosti

Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.

Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.

Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

PO 7. Školstvo a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v obci. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.

Cieľ 7.1

Opatrenie 7.1.1

Opatrenie 7.1.2

Vzdelávanie

Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Modernizácia zariadení predškolskej výchovy.

Modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.

Podprogram 7.2.

Cieľ 7.2.

Opatrenie 7.2.1

Opatrenie 7.2.2

Šport

Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.

Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na

imidž obce a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce s Poľskou republikou.

Podprogram 8.1.

Cieľ 8.1

Opatrenie 8.1.1

Opatrenie 8.1.2

Opatrenie 8.1.3

Kultúrna infraštruktúra

Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.

Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok a historických stavieb.

Podpora kultúrnych podujatí v obci.

Podprogram 8.2.

Cieľ 8.2

Opatrenie 8.2.1

Organizačné zabezpečenie

Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.

Podprogram 8.3.

Cieľ 8.3

Opatrenie 8.3.1

Opatrenie 8.3.2

Propagácia v oblasti kultúry

Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.

Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kancelárkami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia obce a to najmä prostredníctvom www - stránky. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu hlavne podujatí, atď..

Podprogram 9.1.

Cieľ 9.1

Opatrenie 9.1.1

Opatrenie 9.1.2

Propagácia obce

Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Aktualizácia www stránky obce.

Podpora budovania informačných tabúlí v obci.

Podprogram 9.2.

Cieľ 9.2

Opatrenie 9.2.1

Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Podpora vytvárania nových atraktivít v obce.

Podprogram 9.3.

Cieľ 9.3

Opatrenie 9.3.1

Opatrenie 9.3.2

Cestovný ruch.

Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.

Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samosprávy vytvárať vhodné podmienky na efektívnych chod úradu. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.

Cieľ 10.1

Opatrenie 10.1.1

Administratíva

Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Komplexná rekonštrukcia budovy Obecného úradu.

Podprogram 10.2.

Cieľ 10.2

Opatrenie 10.2.1

Bezpečnosť

Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Bezpečnosť.

PO 11. Informatizácia obce

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.

Cieľ 11.1

Opatrenie 11.1.1

Opatrenie 11.1.2

Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.

Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.

Podprogram 11.2.

Cieľ 11.2

Opatrenie 11.2.1

Opatrenie 11.2.2

Opatrenie 11.2.3

Počítačová gramotnosť.

Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.

Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

Programová časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec
2015 - 2024

5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje výstavba priemyselných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v obci.

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.1.1 Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.
Aktivita Tvorba podmienok.

Opatrenie 1.1.2 Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.
Aktivita Rozšírenie siete obchodných prevádzok potravinárskeho tovaru.
Podpora zriaďovania prevádzok komerčných služieb.
Podpora zriaďovania prevádzok servisných a opravárenských služieb.
Výstavba obecnej tržnice.

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.2.1 Rekonštrukcia areálov hospodárskych dvorov PD.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia hál a budov.
Modernizácia technologického vybavenia PD.
Zabezpečiť obmedzenie znečisťovania ovzdušia z výrobného areálu PD.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.3.1 Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.
Aktivita Výstavba priestorov pre prevádzku ekologickej výroby.
Obnova technológií v podnikoch.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.4.1 Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.
Inštalácia slnečných kolektorov na budovu obecného úradu.
Inštalácia slnečných kolektorov na budovu materskej a základnej školy.

5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer

Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I., II. triedy a miestnych komunikácií) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť obce Nižný Hrabovec. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.1.1 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia miestnych komunikácií v centrálnej časti obce v dĺžke cca. 1,1 km.

	Rekonštrukcia miestnej komunikácie v smere na „Kučin“. Rekonštrukcia komunikácie od starého kostola smerom k rod. Šoltésovej. Rekonštrukcia miestnej komunikácie smerom k Novej ulici.
Opatrenie 2.1.2 Aktivity	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci. Rekonštrukcia povrchu vozovky štátnej cesty II. tr. č.554. Rekonštrukcia povrchu vozovky štátnej cesty I./18 tr..
Opatrenie 2.1.3 Aktivity	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba cyklotrasy pozdĺž vodného toku Ondava (mimo ochranné pásmo).
Opatrenie 2.1.4 Aktivity	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia a rozšírenie parkoviska pri zdravotnom stredisku. Výstavba parkovacích plôch pri športovom areáli. Výstavba parkovacích plôch pri kostoloch. Dostavba parkovacích plôch pre potreby domu kultúry.
Opatrenie 2.1.5 Aktivity	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia chodníkov pre peších pozdĺž cesty I/18. Rekonštrukcia chodníkov pozdĺž cesty II/554. Výstavba jednostranného chodníka v smere ku kostolu (cerkvi). Dostavba a rekonštrukcia chodníkov na Novej ul. Dostavba a rekonštrukcia chodníkov na Mlynskej ul. Rekonštrukcia a revitalizácia lesných chodníkov a ciest. Rekonštrukcia chodníka od základnej školy smerom na obec Poša. Výstavba jednostranného chodníka od cesty I/18 po železničnú stanicu. Rekonštrukcia a obnova povrchu chodníka na novom cintoríne.
Opatrenie 2.1.6 Aktivity	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok. Rekonštrukcia premostení na cestách I. a II. triedy. Rekonštrukcia premostené na miestnych komunikáciách.
Opatrenie 2.1.7 Aktivity	Úprava dopravnej infraštruktúry. Rekonštrukcia prechodov pre chodcov. Osadenie osvetlenia prechodov pre chodcov. Osadenie spomaľovačov pri základnej a materskej škole.

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Zrekonštruovať autobusové zastávky so samostatnými pruhmi a nástupnými plochami v zmysle platnej STN 736425.

5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 3.1 Aktivity	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV. Vypracovanie technickej dokumentácie. Dostavba plôch IBV v lokalite medzi potokom a starým Ondavským mostom. Dostavba plôch IBV v lokalite Osiče. Dostavba plôch HBV v lokalite pri kultúrnom dome. Dostavba plôch IBV pri obecnom úrade. Dostavba plôch IBV v lokalite Družstevnej ulice.
Opatrenie 3.2 Aktivity	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia. Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu. Rekonštrukcia verejného osvetlenia – LED osvetlenie. Rekonštrukcia a intenzifikácia svetelných bodov v blízkosti cintorína. Rekonštrukcia a intenzifikácia svetelných bodov pozdĺž cesty I/18.
Opatrenie 3.3 Aktivity	Revitalizácia pietnych miest v obci. Spracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia areálu cintorína.

	Rekonštrukcia budovy domu smútku. Rekonštrukcia oplatenia cintorína. Rekultivácia židovského cintorína.
Opatrenie 3.4 Aktivity	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného vodovodu. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia vodovodnej siete.
Opatrenie 3.5 Aktivity	Zvýšenie kapacity rozvodnej siete plynu. Výstavba rozvodnej siete plynu v nových lokalitách.
Opatrenie 3.6 Aktivity	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete. Rekonštrukcia transformátorových staníc. Rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete.

5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 4.1 Aktivity	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbory textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov. Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí. Zabezpečenie zberného kontajneru. Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2 Aktivity	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci. Ekonomicky motivovať obyvateľstvo. Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu. Zabezpečenie nádob pre separovaný zber. Obstaranie kompostérov pre domáce kompostovanie.
Opatrenie 4.3 Aktivity	Rekultivácia čiernych skládok. Vyčistenie znečisteného koryta rieky Ondava pri firme Plastimex. Revitalizácia skládky odpadu na okraji obce. Revitalizácia čiernej skládky odpadov v blízkosti cintorína.
Opatrenie 4.4 Aktivity	Výstavba a dovybavenie obecného kompostoviska a zberného dvora. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba komunitnej kompostárne (do 5 ton). Výstavba zberného dvora pre separovaný zber (bez zberu kovov). Obstaranie mechanizácie pre obecné kompostovisko (traktor, vlečka, štiepkovač). Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.
Opatrenie 4.5 Aktivity	Dostavba splaškovej kanalizačnej siete. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia kanalizačnej siete. Rekonštrukcia prečerpávacích staníc kanalizačnej siete. Dostavba kanalizačnej siete a napojenie na samostatnú ČOV. Výstavba ČOV (do 2000 EO).
Opatrenie 4.6 Aktivity	Dostavba dažďovej kanalizačnej siete. Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia odvodňovacích kanálov na zber povrchovej vody. Revitalizácia opatrení na odvod odtokovej vody v časti Osiče. Revitalizácia odtokových jarkov na Mlynskej ulici.

5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer

Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva
--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
Aktivita	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci. Prezentácia a šírenie osvedy v oblasti životného prostredia.

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.
Aktivita	Údržba a dostavba existujúcej vodovodnej siete.
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia protizáplavových opatrení na rieke Ondava. Revitalizácia odvodňovacích rigolov povrchovej vody z okolitých poľnohospodárskych pozemkov.
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov.
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia koryta rieky Ondava. Zabránenie vypúšťania chemických zlúčenín do vodných tokov. Podpora obmedzenia externých vplyvov výroby – zápach z výroby celulózy. Podpora obmedzenia externých vplyvov výroby – spád popolčeka. Revitalizácia potoka v lokalite základnej školy. Revitalizácia potoka v lokalite nového kostola.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – Bukóza a domácnosti.
Aktivita	Obmedziť spaľovanie fosílnych palív. Prechod na alternatívne zdroje vykurovania. Podpora obmedzenia negatívnych vplyvov výroby v Hencovciach.

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Realizovať technické opatrenia, prípadne úplne odstrániť erózne procesy na toku Ondavy a na jej prítokoch.
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia priestorov v okolí bytových domov. Revitalizácia priestranstva v areáli futbalového ihriska. Revitalizácia okolia železničnej trate. Revitalizácia priestranstva pri starom cintoríne. Revitalizácia obecného parku s osadením mobiliáru.

5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer

Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.1.1	Obyvatelia v dôchodkovom veku.
Aktivita	Výstavba denného stacionára. Poskytovanie služieb stravovania pre obyvateľov v dôchodkovom veku. Elektronický strážca – GPS monitoring. Zabezpečenie služby donášky nákupov starším obyvateľom obce.
Opatrenie 6.1.2	Mladé rodiny s deťmi.
Aktivita	Výber vhodnej alternatívny zariadenia zariadenia. Podpora mladých rodín s deťmi. Zriadenie priestorov na stretávanie sa mladých obyvateľov.

- Opatrenie 6.1.3 Marginalizované skupiny.
Aktivita Výstavba obecnej pracovne.
 Výstavba strediska osobnej hygieny.
 Výstavba núdzového bývania v nevyužívaných priestoroch školy.
 Výstavba bezbariérového prístupu do zdravotného strediska.
- Opatrenie 6.1.4 Nájomná bytová výstavba.
 Spracovanie technickej dokumentácie.
 Výstavba nájomných bytov 2 x 6 b.j..

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

- Opatrenia podprogramu:
Opatrenie 6.2.1 Podpora poradenskej činnosti.
Aktivita Zabezpečenie personálnych kapacít.
 Zabezpečenie priestorov.
- Opatrenie 6.2.2 Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.
Aktivita Podpora zriadenia kožnej ambulancie.
 Podpora zriadenia gynekologickej ambulancie.
 Podpora zriadenia neurologickej ambulancie.

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

- Opatrenia podprogramu:
Opatrenie 6.3.1 Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.
Aktivita Finančné a personálne zabezpečenie.
- Opatrenie 6.3.2 Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie
 individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.
Aktivita Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
 Personálne zabezpečenie poradenstva.
- Opatrenie 6.3.3 Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a
 komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.
Aktivita Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
 Personálne zabezpečenie poradenstva.

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materskej a základnej školy. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

- Opatrenia podprogramu:
Opatrenie 7.1.1 Modernizácia zariadení predškolskej výchovy.
Aktivita Modernizácia vybavenia MŠ.
 Revitalizácia areálu materskej školy.
 Zníženie energetickej náročnosti a obnova fasády budovy materskej školy.
 Rekonštrukcia a revitalizácia športových ihrísk pri materskej škole.
- Opatrenie 7.1.2 Modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.
Aktivita Modernizácia vybavenia základnej školy.
 Revitalizácia areálu základnej školy.
 Zriadenie školského klubu detí.

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

- Opatrenia podprogramu:
Opatrenie 7.2.1 Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.
Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.
 Výstavba tribúny pre potreby futbalového ihriska.
 Rekonštrukcia povrchu hokejbalového ihriska.

Rekonštrukcia objektu šatní futbalového ihriska.
Výstavba detského ihriska.
Výstavba dopravného ihriska.
Výstavba klziska pri futbalovom areáli.

Opatrenie 7.2.2 Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.
Aktivity Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.

5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.1.1 Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia pivničných priestorov domu kultúry.
Rekonštrukcia sociálnych zariadení domu kultúry.
Rekonštrukcia elektrických rozvodov a ostatných sietí v objekte.
Modernizácia vykurovacieho systému budovy.
Modernizácia kuchyne kultúrneho domu.
Modernizácia a obnova obecného kina.

Opatrenie 8.1.2 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok a historických stavieb.
Aktivity Rekonštrukcia objektu kaštieľa a úprava okolia (pri škole).
Rekonštrukcia objektu kaštieľa a úprava okolia (v parku).
Rekonštrukcia objektu kúrie a úprava okolia.
Rekonštrukcia budovy gréckokatolíckeho kostola.

Opatrenie 8.1.3 Podpora kultúrnych podujatí v obci.
Aktivity Podpora kultúrnych podujatí.
Výstavba amfiteátra, prekrytého pódia a prístrešku.

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.2.1 Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.
Aktivity Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.3.1 Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.
Aktivity Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.
Opatrenie 8.3.2 Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.
Aktivity Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky.
Priebežná aktualizácia www stránky.

5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer

Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa obec stala vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.
Aktivita	Finančné zabezpečenie. Obsahová analýza www stránky. Pribežná aktualizácia www stránky.
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v obci.
Aktivita	Budovanie a inštalácia tabúlí informujúcich o atrakciách obce. Budovanie a inštalácia tabúlí propagujúcich kultúrne hodnoty obce.

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obce.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba náučného, dobrodružného chodníka.

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.
Aktivita	Zabezpečenie personálnych kapacít.
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.
Aktivita	Zabezpečenie personálnych kapacít.

5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer

Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestských úradoch. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 10.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy Obecného úradu.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia a zateplenie budovy OcÚ. Výstavba bezbariérového prístupu do obecného úradu. Rekonštrukcia obecného rozhlasu. Aktualizácia Územného plánu obce.

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 10.2.1	Bezpečnosť.
Aktivita	Inštalácia kamerového systému v priestore cintorína. Inštalácia kamerového systému v priestore centra obce. Inštalácia kamerového systému v priestore športového areálu. Inštalácia kamerového systému v priestore ZŠ a MŠ. Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice.

5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services,...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.1.1 Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.
Aktivita Technické zabezpečenie IS.
Tvorba základného SW na komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty.

Opatrenie 11.1.2 Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.
Aktivita Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci.
Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.
Zriadenie voľnej WiFi zóny v centre obce.

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.2.1 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.
Aktivita Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.

Opatrenie 11.2.2 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.
Aktivita Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.
Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.

Opatrenie 11.2.3 Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.
Aktivita Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.

6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.1.1	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	25
		Počet revitalizovaných podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	5
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
Opatrenie 1.1.2	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	25
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	7
		Celková predajná plocha	výsledok	m ²	podn. subjekt	0	400

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.2.1	Rekonštrukcia areálov hospodárskych dvorov PD.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	10
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	10
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	2
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn.	0	1 mil.

					subjekt		
--	--	--	--	--	---------	--	--

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	10
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	0,5 mil.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.	Objem preinvestovaných prostriedkov	výsledok	€	obec Nižný Hrabovec	0	50 tis.
		Objem vyprodukovanej elektrickej energie	výsledok	kW	obec Nižný Hrabovec	0	200
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0

6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest II. a III. Triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest II. a III. triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	4
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	-	-
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2500
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných parkovacích miest	výstup	počet	obec Nižný Hrabovec	0	50
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628

		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.	Dĺžka rekonštruovaných chodníkov	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	3
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.	Počet zrekonštruovaných/vybudovaných mostov	výstup	počet	obec Nižný Hrabovec	0	4
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných dopravných technických zariadení	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Dĺžka novovybudovaných komunikácií	výstup	km	obec Nižný Hrabovec	0	0

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).	Počet zrekonštruovaných a novovybudovaných zastávok SAD	výstup	počet	obec Nižný Hrabovec	0	4
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0

6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách.	Celková nová plocha pre IBV	výsledok	ha	obec Nižný Hrabovec	0	3
		Počet nových obyvateľov obce	dopad	osoby	obec Nižný Hrabovec	0	70
Opatrenie 3.2	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.	Počet inštalovaných svietidiel	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	250
		Zvýšenie pokrytia územia verejným osvetlením	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	85	100
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
Opatrenie 3.3	Rozšírenie kapacity a revitalizácia pietnych miest v obci.	Plocha zrekonštruovaného cintorína	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	3000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	200
Opatrenie 3.4	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného vodovodu.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	obec Nižný Hrabovec	95	99
		Dĺžka zrekonštruovanej / vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	obec Nižný Hrabovec	0	15
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628
Opatrenie 3.5	Zvýšenie kapacity rozvodnej siete plynu.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	100
Opatrenie 3.6	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	100

6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.	Produkcia komunálneho odpadu	ŠÚ SR	tony	obec Nižný Hrabovec	0	45
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	tony	obec Nižný Hrabovec	0	36
		Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	obec Nižný Hrabovec	0	9
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	5
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	obec Nižný Hrabovec	0	9
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	tony	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	kontextový	obec Nižný Hrabovec	0	36
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.	Plocha rekultivovanej skládky KO, čiernych skládok.	výsledok	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	1500
Opatrenie 4.4	Výstavba a dovybavenie obecného kompostoviska a zberného dvora.	Objem uskladneného odpadu v tonách,	dopad	tony	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet vybudovaných kompostovísk a zberných dvorov	Výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2
Opatrenie 4.5	Dostavba splaškovej kanalizačnej siete.	Dĺžka novovybudovanej splaškovej kanalizácie	výsledok	km	obec Nižný Hrabovec	0	10
Opatrenie 4.6	Dostavba dažďovej kanalizačnej siete.	Dĺžka novovybudovanej dažďovej kanalizácie	výsledok	km	obec Nižný Hrabovec	0	5

6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.	Počet vypracovaných koncepcií	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitatívnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	obec Nižný Hrabovec	90	99
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.	Dĺžka upravených korýt	výsledok	km	obec Nižný Hrabovec	0	3
		Počet vytvorených poldrov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Počet vytvorených protizáplavových hrádí	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov.	Dĺžka zrekonštruovaných korýt tokov	výsledok	km	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Zvýšenie prietoku korýt vodných tokov	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	20

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce							
---	--	--	--	--	--	--	--

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.	Počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie	výsledok	%	obec Nižný Hrabovec	0	20

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.	Celková plocha s realizovanými opatreniami	výstup	ha	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628
		Počet vysadených nových krovin a stromov,	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	150
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.	Plocha zrekonštruovaných OZ	výsledok	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	5000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	200

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1	Obyvatelia v dôchodkovom veku.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	50
		Počet podporených Projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
Opatrenie 6.1.2	Mladé rodiny s deťmi.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	80
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
Opatrenie 6.1.3	Marginalizované skupiny.	Počet podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	250
Opatrenie 6.1.4	Nájomná bytová výstavba.	Počet podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	50

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.2.1	Podpora poradenskej činnosti.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
Opatrenie 6.2.2	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.	počet úspešných absolventov programov CZV podporených z projektov OPV	výstup	absolútny počet	obec Nižný Hrabovec	0	20
		produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	obec Nižný Hrabovec	20	75
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	20
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	20
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Zníženie nezamestnanosti	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet novozaložených podnikateľských subjektov	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	5

6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.1.1	Modernizácia zariadení predškolskej výchovy.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Výmera zrevitalizovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	35
Opatrenie 7.1.2	Modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	200
		Výmera zrevitalizovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	500
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	210

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.	Počet vybudovaných ihrísk	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	300
Opatrenie 7.2.2	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	50

6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.1.1	Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.	Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	500

		Zníženie koeficientu prestupu tepla,	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	30
		Plocha zrekonštruovanej strešnej krytiny,	výstup	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	200
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok a historických stavieb.	Počet vybudovaných/zrekonštruovaných kultúrnych objektov	výstup	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet užívateľov	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1628
Opatrenie 8.1.3	Podpora kultúrnych podujatí v obci.	Počet vybudovaných objektov	výstup	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet organizovaných podujatí	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	20

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1500

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov, multimediálnych prezentácií	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1500
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	800
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1500
		Počet propagovaných kultúrnych podujatí	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1

6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	1900	1500
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v obci.	Počet nových inštalovaných tabúlí	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2500

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0

	Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2000
	Tržby z predaja služieb	dopad	€	obec Nižný Hrabovec	0	0

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.	Počet uzatvorených dohôd	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet nových atrakcií obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2
		Počet nových propagačných materiálov	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	500
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.	Počet nových atrakcií obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	2
		Objem získaných prostriedkov	výstup	mil. €	obec Nižný Hrabovec	0	-
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	500
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	500

6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet zrekonštruovaných miestností	dopadu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	0
		Celková zateplená plocha	výsledok	m ²	obec Nižný Hrabovec	0	500

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.2.1	Bezpečnosť.	Počet nainštalovaných kamier	výsledok	počet	obec Nižný Hrabovec	0	10
		Zníženie kriminality	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	40
		Pokrytie územia	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	0	50

6.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.	% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	20	40
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.	on-line dostupnosť 20 základných verejných služieb	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	5	30
		Počet potrebných dokumentov pri vybavení agendy spojenej s vybranou životnou udalosťou	výsledok	Počet	obec Nižný Hrabovec	3	1
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	5	30
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	20	40

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.	Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	3
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	1
		% pracovníkov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	50	100
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Nižný Hrabovec	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Nižný Hrabovec	0	5
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	5	30
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	20	40
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Nižný Hrabovec	10	20

Realizačná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný Hrabovec
2015 - 2024

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE NIŽNÝ HRABOVEC

Obecný úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PHRSR a Akčných plánov. Obecný úrad v súčinnosti s poslancami OZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHRSR obce bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií OZ.

Obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PHRSR obce Nižný Hrabovec. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PHRSR. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHRSR obce a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PHRSR a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Nižný Hrabovec, v súlade s opatreniami a aktivitami PHRSR obce Nižný Hrabovec, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia mesta. Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúcich sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PHRSR obce Nižný Hrabovec na roky 2015 – 2024.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov obce Nižný Hrabovec

Implementácia PHRSR obce Nižný Hrabovec sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PHRSR by mali byť priamo napojené na rozpočet mesta a zároveň reflektujú kompetencie mesta.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PHRSR obce Nižný Hrabovec je nasledovný:

- Obecné zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov obce Nižný Hrabovec. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu obce Nižný Hrabovec budú zabezpečovať pracovníci úradu a starosta obce.
- Kontrolným orgánom budú poverené jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce Nižný Hrabovec.

Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa doporučuje zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

Výbor pre PHRSR

Poradný orgán zložený zo starostu a poslancov obecného zastupiteľstva. Úlohou výboru bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHRSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHRSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHRSR.

Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHRSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať Opatrenia, koordinovať Opatrenia, monitorovať realizáciu Projektov, vypracovávať dopadové analýzy Projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii Projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHRSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním Projektových prostriedkov, zbierať podklady o Projektoch v rámci PHRSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík obce, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v obci, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHRSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHRSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území obce, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj obce, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj obce.

Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHRSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2015 – 2024 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorít a prioritných osí PHRSR. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHRSR obce Nižný Hrabovec je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území obce. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR obce Nižný Hrabovec. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec Nižný Hrabovec vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie obecného zastupiteľstva obce

Nižný Hrabovec (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR obce Nižný Hrabovec). V súvislosti s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažérmi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať OcÚ Nižný Hrabovec. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ Nižný Hrabovec a Obecného zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR obce Nižný Hrabovec. Napĺňanie zadefinovaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR obce Nižný Hrabovec na roky 2015 - 2024. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2015 – 2024) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenie predkladá OcÚ obecnému zastupiteľstvu obce Nižný Hrabovec najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce Nižný Hrabovec. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ a Obecné zastupiteľstvo obce Nižný Hrabovec pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR obce Nižný Hrabovec. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2024. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí OcÚ Nižný Hrabovec, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá obecnému zastupiteľstvu.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2015 - 2024		
Typ hodnotenia	Vykonat' prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2020	podľa rozhodnutia obce/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHRSR	v roku 2016, 2018, 2020, 2022	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programovacieho obdobia	na základe rozhodnutia starostu/primátora, kontrolného orgánu obce/mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN

Obec bude priebežne informovať o realizácii PHRSR prostredníctvom verejných zasadnutí OZ, ako aj prostredníctvom vlastnej www stránky. Na stránke sa budú priebežne publikovať schválené monitorovacie správy, ktoré boli schválené obecným zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude OcÚ Nižný Hrabovec.

Formulár č. R 1 - Komunikačný plán pre fázu realizácie PHRSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	01/2016	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
2.	01/2017	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
3.	01/2018	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
4.	01/2019	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
5.	01/2020	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
6.	01/2021	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
7.	01/2022	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
8.	01/2023	OcÚ	poslanci,	verejné	Prepojenie PHRSR a	Hodnotiaca	Monitorovacia

			obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	prerokovanie	rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	správa, Uznesenie OZ
9.	01/2024	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ, Záverečná hodnotiaca správa

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

8 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v **tis. €**.

8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer						
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí.						
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.						
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.					
Opatrenie 1.1.1	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba podmienok.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný	podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 1.1.2	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rozšírenie siete obchodných prevádzok potravinárskeho tovaru.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriaďovania prevádzok komerčných služieb.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriaďovania prevádzok servisných a opravárenských služieb.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Výstavba obecnej tržnice.	80	rozpočet obce, SF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.						
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.					
Opatrenie 1.2.1	Rekonštrukcia areálov hospodárskych dvorov PD.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Rekonštrukcia hál a budov.	1 500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Modernizácia technologického vybavenia PD.	1 000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

	Zabezpečiť obmedzenie znečisťovania ovzdušia z výrobného areálu PD.	100	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
--	---	-----	--	-----------------	--------	------------------------

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.					
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba priestorov pre prevádzku ekologickej výroby.	1 000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Obnova technológií v podnikoch.	300	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.					
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Inštalácia slnečných kolektorov na budovu obecného úradu.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Inštalácia slnečných kolektorov na budovu materskej a základnej školy.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.										
Cieľ 1.1										
Opatrenie 1.1.1										
Opatrenie 1.1.2										
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.										
Cieľ 1.2										
Opatrenie 1.2.1										
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.										
Cieľ 1.3										
Opatrenie 1.3.1										
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.										
Cieľ 1.4										
Opatrenie 1.4.1										

8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer						
Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I. a III. triedy) zaist'ujúcich dopravnú obsluhu obce N. Hrabovec. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných sústáv zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.						
Podprogram 2.1. Komunikácie						
Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.					
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec

	Rekonštrukcia miestnych komunikácií v centrálnej časti obce v dĺžke cca. 1,1 km.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie v smere na „Kučín“.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia komunikácie od starého kostola smerom k rod. Šoltésovej.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie smerom k Novej ulici.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia povrchu vozovky štátnej cesty II. tr. č.554.	podľa potreby	VÚC POSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC POSK,
	Rekonštrukcia povrchu vozovky štátnej cesty I./18 tr..	podľa potreby	VÚC POSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC POSK,
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Výstavba cyklotrasy pozdĺž vodného toku Ondava (mimo ochranné pásmo).	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia a rozšírenie parkoviska pri zdravotnom stredisku.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba parkovacích plôch pri športovom areáli.	25	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba parkovacích plôch pri kostoloch.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Dostavba parkovacích plôch pre potreby domu kultúry.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia chodníkov pre peších pozdĺž cesty I/18.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia chodníkov pozdĺž cesty II/554.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba jednostranného chodníka v smere ku kostolu (cerkvi).	15	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov na Novej ul.	25	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov na Mlynskej ul.	25	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia a revitalizácia lesných chodníkov a ciest.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia chodníka od základnej školy smerom na obec Poša.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba jednostranného chodníka od cesty I/18 po železničnú stanicu.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia a obnova povrchu chodníka na novom cintoríne.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia premostení na cestách I. a II. triedy.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia premostení na miestnych	podľa potreby	rozpočet obce,	verejný sektor	vysoký	obec N.

	komunikáciách.		ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy			Hrabovec
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia prechodov pre chodcov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Osadenie osvetlenia prechodov pre chodcov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Osadenie spomaľovačov pri základnej a materskej škole.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec

Podprogram 2.2. Doprava						
Cieľ 2.1	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.					
Opatrenie 2.1.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Zrekonštruovať autobusové zastávky so samostatnými pruhmi a nástupnými plochami v zmysle platnej STN 736425.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 2.1. Komunikácie										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										
Opatrenie 2.1.2										
Opatrenie 2.1.3										
Opatrenie 2.1.4										
Opatrenie 2.1.5										
Opatrenie 2.1.6										
Opatrenie 2.1.7										
Podprogram 2.2. Doprava										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										

8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický záměr						
Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.						
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.					
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba plôch IBV v lokalite medzi potokom a starým Ondavským mostom.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba plôch IBV v lokalite Osiče.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba plôch HBV v lokalite pri kultúrnom dome.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba plôch IBV pri obecnom úrade.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba plôch IBV v lokalite Družstevnej ulice.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
Opatrenie 3.2	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec

	Rekonštrukcia verejného osvetlenia – LED osvetlenie.	400	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia a intenzifikácia svetelných bodov v blízkosti cintorína.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia a intenzifikácia svetelných bodov pozdĺž cesty I/18.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 3.3	Revitalizácia pietnych miest v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia areálu cintorína.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia budovy domu smútku.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia oplotenia cintorína.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekultivácia židovského cintorína.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 3.4	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného vodovodu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný	VVS, a.s., obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia vodovodnej siete.	500	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec N. Hrabovec
Opatrenie 3.5	Zvýšenie kapacity rozvodnej siete plynu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba rozvodnej siete plynu v nových lokalitách.	podľa potreby	rozpočet SPP,a.s., ŠF EÚ,	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SPP,a.s.,
Opatrenie 3.6	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia transformátorových staníc.	podľa potreby	rozpočet VSE,a.s., ŠF EÚ,	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	VSE,a.s.,
	Rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete.	podľa potreby	rozpočet VSE,a.s., ŠF EÚ,	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	VSE,a.s.,

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Cieľ 3										
Opatrenie 3.1										
Opatrenie 3.2										
Opatrenie 3.3										
Opatrenie 3.4										
Opatrenie 3.5										
Opatrenie 3.6										

8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer						
Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.						
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom					
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšiť enviromentálne povedomie ľudí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec N. Hrabovec

	Zabezpečenie zberného kontajneru.	1/rok	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Zabezpečenie nádob pre separovaný zber.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Obstaranie kompostérov pre domáce kompostovanie.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výčistenie znečisteného koryta rieky Ondava pri firme Plastimex.	80	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia skládky odpadu na okraji obce.	20	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia čiernej skládky odpadov v blízkosti cintorína.	20	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
Opatrenie 4.4	Výstavba a dovybavenie obecného kompostoviska a zberného dvora.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Výstavba komunitnej kompostárne (do 5 ton).	450	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba zberného dvora pre separovaný zber (bez zberu kovov).	550	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Obstaranie mechanizácie pre obecné kompostovisko (traktor, vlečka, štiepkovač).	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 4.5	Dostavba splaškovej kanalizačnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia kanalizačnej siete.	1 000	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia prečerpávacích staníc kanalizačnej siete.	100	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec N. Hrabovec
	Dostavba kanalizačnej siete a napojenie na samostatnú ČOV.	500	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec N. Hrabovec
	Výstavba ČOV (do 2000 EO).	1 500	VVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VVS, a.s., obec N. Hrabovec
Opatrenie 4.6	Dostavba dažďovej kanalizačnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia odvodňovacích kanálov na zber povrchovej vody.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia opatrení na odvod odtokovej vody v časti Osiče.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia odtokových jarkov na	50	rozpočet obce,	verejný sektor	vysoký	obec N.

	Mlynskej ulici.		ŠF EÚ,		Hrabovec
--	-----------------	--	--------	--	----------

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Cieľ 4										
Opatrenie 4.1										
Opatrenie 4.2										
Opatrenie 4.3										
Opatrenie 4.4										
Opatrenie 4.5										
Opatrenie 4.6										

8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer						
Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.						
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo						
Cieľ 5.1.	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva					
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami						
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.					
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Údržba a rekonštrukcia existujúcej vodovodnej siete.	podľa potreby	VpVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VpVS, a.s., obec N. Hrabovec
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia protizáplavových opatrení na rieke Ondava.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia odvodňovacích rigolov povrchovej vody z okolitých poľnohospodárskych pozemkov.	250	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia koryta rieky Ondava.	350	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Zabránenie vypúšťania chemických zlučenin do vodných tokov.	podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery,	verejný a súkromný	žiadny	podnikateľské subjekty

			iné grantové schémy	sektor		
	Podpora obmedzenia externých vplyvov výroby – zápach z výroby celulózy.	podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora obmedzenia externých vplyvov výroby – spád populčeka.	podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Revitalizácia potoka v lokalite základnej školy.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia potoka v lokalite nového kostola.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.					
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – Bukóza a domácnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Obmedziť spaľovaniu fosílnych palív.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia
	Podpora obmedzenia negatívnych vplyvov výroby v Hencovciach.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4.	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.					
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Realizovať technické opatrenia, prípadne úplne odstrániť erózne procesy na toku Ondavy a na jej prítokoch.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia priestorov v okolí bytových domov.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia priestranstva v areáli futbalového ihriska.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia okolia železničnej trate.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia priestranstva pri starom cintoríne.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia obecného parku s osadením mobiliáru.	250	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo										
Cieľ 5.1.										
Opatrenie 5.1.1										
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami										
Cieľ 5.2										
Opatrenie 5.2.1										
Opatrenie 5.2.2										
Opatrenie 5.2.3										
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia										
Cieľ 5.3.										
Opatrenie										

5.3.1										
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia										
Cieľ 5.4.										
Opatrenie 5.4.1										
Opatrenie 5.4.2										

8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer						
Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.						
Podprogram 6.1. Sociálne služby						
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.1.1	Obyvatelia v dôchodkovom veku.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba denného stacionára.	350	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Poskytovanie služieb stravovania pre obyvateľov v dôchodkovom veku.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Elektronický strážca – GPS monitoring.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Zabezpečenie služby donášky nákupov starším obyvateľom obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
Opatrenie 6.1.2	Mladé rodiny s deťmi.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výber vhodnej alternatívy zariadenia zariadenia.	podľa potreby	-	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Podpora mladých rodín s deťmi.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Zriadenie priestorov na stretávanie sa mladých obyvateľov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 6.1.3	Marginalizované skupiny.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba obecnej práčovne.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba strediska osobnej hygieny.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba núdzového bývania v nevyužívaných priestoroch školy.	250	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba bezbariérového prístupu do zdravotného strediska.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 6.1.4	Nájomná bytová výstavba.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Výstavba nájomných bytov 2 x 6 b.j..	1 600	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby						
Cieľ 6.2.	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru zdravotníckych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.2.1	Podpora poradenskej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Zabezpečenie priestorov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec

Opatrenie 6.2.2	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora zriadenia kožnej ambulancie.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Podpora zriadenia gynekologickej ambulancie.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Podpora zriadenia neurologickej ambulancie.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti						
Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.					
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné a personálne zabezpečenie.	podľa potreby	-	verejný, tretí sektor	nízky	obec N. Hrabovec
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 6.1. Sociálne služby										
Cieľ 6.1										
Opatrenie 6.1.1										
Opatrenie 6.1.2										
Opatrenie 6.1.3										
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby										
Cieľ 6.2.										
Opatrenie 6.2.1										
Opatrenie 6.2.2										
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti										
Cieľ 6.3										
Opatrenie 6.3.1										
Opatrenie 6.3.2										
Opatrenie 6.3.3										

8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer						
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materskej a základnej školy. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.						
Podprogram 7.1. Vzdelávanie						
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.					
Opatrenie 7.1.1	Modernizácia zariadení predškolskej výchovy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Modernizácia vybavenia MŠ.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia areálu materskej školy.	100	rozpočet obce,	verejný sektor	vysoký	obec N.

			ŠF EÚ, MŠ SR			Hrabovec
	Zníženie energetickej náročnosti a obnova fasády budovy materskej školy.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia a revitalizácia športových ihrísk pri materskej škole.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 7.1.2	Modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Modernizácia vybavenia základnej školy.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Revitalizácia areálu základnej školy.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Zriadenie školského klubu detí.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec

Podprogram 7.2. Šport						
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.					
Opatrenie 7.2.1	Výstavba športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Výstavba tribúny pre potreby futbalového ihriska.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia povrchu hokejbalového ihriska.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia objektu šatní futbalového ihriska.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba detského ihriska.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba dopravného ihriska.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba klziska pri futbalovom areáli.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	stredný	obec N. Hrabovec

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 7.1. Vzdelávanie										
Cieľ 7.1.										
Opatrenie 7.1.1										
Opatrenie 7.1.2										
Podprogram 7.2. Šport										
Cieľ 7.2.										
Opatrenie 7.2.1										
Opatrenie 7.2.2										

8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer						
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce aj na cestovný ruch.						
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra						
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrne-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.					
Opatrenie 8.1.1	Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia pivničných priestorov domu kultúry.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia sociálnych zariadení	10	rozpočet obce,	verejný sektor	vysoký	obec N.

	domu kultúry.		ŠF EÚ			Hrabovec
	Rekonštrukcia elektrických rozvodov a ostatných sietí v objekte.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Modernizácia vykurovacieho systému budovy.	12	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Modernizácia kuchyne kultúrneho domu.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Modernizácia a obnova obecného kina.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok a historických stavieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia objektu kaštieľa a úprava okolia (pri škole).	350	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia objektu kaštieľa a úprava okolia (v parku).	350	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia objektu kúrie a úprava okolia.	250	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia budovy gréckokatolíckeho kostola.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
Opatrenie 8.1.3	Podpora kultúrnych podujatí v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora kultúrnych podujatí.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Výstavba amfiteátra, prekrytého pódia a prístrešku.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie						
Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.					
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry						
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.					
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra										
Cieľ 8.1										
Opatrenie 8.1.1										
Opatrenie 8.1.2										
Opatrenie 8.1.3										
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie										
Cieľ 8.2										
Opatrenie 8.2.1										
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry										
Cieľ 8.3										

Opatrenie 8.3.1										
Opatrenie 8.3.2										

8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer						
Budovať goodwill obce dosiahnuť, aby sa stala strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky.						
Podprogram 9.1. Propagácia obce						
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.					
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce,	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie a inštalácia tabúlí informujúcich o atrakciách obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
	Budovanie a inštalácia tabúlí propagujúcich kultúrne hodnoty obce.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.						
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.					
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Výstavba náučného, dobrodružného chodníka.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.						
Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.					
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 9.1. Propagácia obce										
Cieľ 9.1										
Opatrenie 9.1.1										
Opatrenie 9.1.2										
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.										
Cieľ 9.2										
Opatrenie 9.2.1										
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.										
Cieľ 9.3										
Opatrenie 9.3.1										

Opatrenie 9.3.2										
-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický záměr						
Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestskom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.						
Podprogram 10.1. Administratíva						
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci					
Opatrenie 10.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia a zateplenie budovy OcÚ.	250	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Výstavba bezbariérového prístupu do obecného úradu.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Rekonštrukcia obecného rozhlasu.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec
	Aktualizácia Územného plánu obce.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec N. Hrabovec

Podprogram 10.2. Bezpečnosť						
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.					
Opatrenie 10.2.1	Zriadenie kamerového systému.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Inštalácia kamerového systému v priestore cintorínov.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Inštalácia kamerového systému v priestore centra obce.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Inštalácia kamerového systému v priestore športového areálu.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Inštalácia kamerového systému v priestore ZŠ a MŠ.	6	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný	obec N. Hrabovec

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 10.1. Administratíva										
Cieľ 10.1.										
Opatrenie 10.1.1										
Podprogram 10.2. Bezpečnosť										
Cieľ 10.2.										
Opatrenie 10.2.1										

8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický záměr	
Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.	
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.	
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Technické zabezpečenie IS.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec N. Hrabovec
	Tvorba základného SW na komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Zriadenie Wi-Fi na Námestí slobody.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec
	Zriadenie voľnej WiFi zóny v centre obce.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec N. Hrabovec

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.						
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.					
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na získanie ECDL spôsobilosti pre pracovníkov miestnej samosprávy.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	žiadny	obec N. Hrabovec
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.
	Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a elektronických službách.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.										
Cieľ 11.1										
Opatrenie 11.1.1										
Opatrenie 11.1.2										
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.										
Cieľ 11.2										
Opatrenie 11.2.1										
Opatrenie 11.2.2										
Opatrenie 11.2.3										

**Finančná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nižný
Hrabovec**

2015 - 2024

9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu atď..

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

tis. €	Rok										
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Spolu
I. Hospodárska politika	264,2	1121,7	1565,0	1659,0	1435,7	578,2	127,0	33,0	0,1	0,1	6784,0
PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO.....	0,0	677,8	1002,8	1002,8	1022,8	345,0	20,0	20,0	0,0	0,0	4091,0
PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	139,9	139,9	139,9	221,1	94,1	94,1	94,1	12,9	0,0	0,0	936,0
PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	116,3	201,8	328,0	328,0	211,8	126,3	0,0	0,0	0,0	0,0	1312,0
PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	0,6	0,6	0,1	12,9	12,9	12,9	12,9	0,1	0,1	0,1	53,0
PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	7,5	98,8	91,3	91,3	91,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	380,0
PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	0,0	3,0	3,0	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12,0
II. Sociálna politika	111,9	399,4	514,4	537,6	513,4	225,9	110,9	87,6	0,1	0,1	2501,0
PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTN.	0,0	0,0	115,0	115,0	202,5	202,5	87,5	87,5	0,0	0,0	810,0
PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	85,0	122,5	122,5	145,8	60,8	23,3	23,3	0,0	0,0	0,0	583,0
PROGRAM 8. KULTÚRA	26,9	276,9	276,9	276,9	250,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1108,0
III. Environmentálna politika	1131,3	1491,5	1605,3	1605,3	474,0	196,3	82,5	0,0	0,0	0,0	6586,0
PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	1131,3	1131,3	1245,0	1245,0	113,8	113,8	0,0	0,0	0,0	0,0	4980,0
PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	0,0	360,3	360,3	360,3	360,3	82,5	82,5	0,0	0,0	0,0	1606,0
Zdroj: vlastné spracovanie											

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných Projektových zámerov v rézii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zámery realizovať, kto by mal byť žiadateľov, určuje predpokladané časové rámce v **tis. €**.

9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.								
Opatrenie 1.1.2	80	80	60	20	16	0	4	0	0
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.								
Opatrenie 1.2.1	2 620	1 703	1 277	426	426	0	0	917	0
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.								
Opatrenie 1.3.1	1 300	650	488	163	163	0	0	650	0
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.								

Opatrenie 1.4.1	91	91	68	23	18	0	5	0	0
Spolu	4 091,00	2 524	1 893	631	622	0	9	1 567	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2015	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	677,75	449	336	112	111	0	1	229	0
2017	1002,75	611	458	153	152	0	1	392	0
2018	1002,75	611	458	153	152	0	1	392	0
2019	1022,75	631	473	158	156	0	2	392	0
2020	345,00	183	137	46	45	0	1	163	0
2021	20,00	20	15	5	4	0	1	0	0
2022	20,00	20	15	5	4	0	1	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4091,00	2524	1893	631	622	0	9	1567	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komún a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

OP Výskum a inovácie

PRIORITNÁ OS 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Podpora investovania do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, zoskupení (klastrov) a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných Projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.3: Vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.4: Podpora tvorby a rozšírenia pokročilých kapacít pre rozvoj výrobkov a služieb

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.5: Podpora kapacity MSP a cieľom zapojenia do rastu a inovácií

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.6: Podpora výskumu, vývoja a osvojenia nízkouhlíkových technológií

TECHNICKÁ POMOC

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Obnova poľnohospodárskeho potenciálu – prevencia (čl. 19)
- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch (čl. 25)
- Investície do nových lesných technológií (čl. 27)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 2.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry								
Opatrenie 2.1.1	325	325	244	81	65	0	16	0	0
Opatrenie 2.1.3	103	103	77	26	21	0	5	0	0
Opatrenie 2.1.4	103	103	77	26	21	0	5	0	0
Opatrenie 2.1.5	385	385	289	96	77	0	19	0	0
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.								
Opatrenie 2.2.1	20	20	15	5	4	0	1	0	0
Spolu	936,00	936	702	234	187	0	47	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2015	139,88	140	105	35	28	0	7	0	0
2016	139,88	140	105	35	28	0	7	0	0
2017	139,88	140	105	35	28	0	7	0	0
2018	221,13	221	166	55	44	0	11	0	0
2019	94,13	94	71	24	19	0	5	0	0
2020	94,13	94	71	24	19	0	5	0	0
2021	94,13	94	71	24	19	0	5	0	0
2022	12,88	13	10	3	3	0	1	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	936,00	936	702	234	187	0	47	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Rozvoj ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.								
Opatrenie 3.2	465	465	349	116	93	0	23	0	0
Opatrenie 3.3	342	342	257	86	68	0	17	0	0
Opatrenie 3.4	505	505	379	126	101	0	25	0	0
Spolu	1 312.00	1 312	984	328	262	0	66	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G			
2015	116,25	116	87	29	23	0	6	0	0
2016	201,75	202	151	50	40	0	10	0	0
2017	328,00	328	246	82	66	0	16	0	0
2018	328,00	328	246	82	66	0	16	0	0
2019	211,75	212	159	53	42	0	11	0	0
2020	126,25	126	95	32	25	0	6	0	0
2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1312,00	1312	984	328	262	0	66	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

IROP je realizovaný prostredníctvom integrovaných územných stratégií, ktoré na úrovni NUTS2 zadefinujú prioritné Projektové zámery v regióne. Cieľom je dosiahnutie čo najväčších synergických efektov preinvestovaných finančných prostriedkov a predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania v ohraničenom území.

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 4.3	120	120	90	30	24	0	6	0	0
Opatrenie 4.4	1 305	1 305	979	326	261	0	65	0	0
Opatrenie 4.5	3 100	3 100	2 325	775	620	0	155	0	0
Opatrenie 4.6	455	455	341	114	91	0	23	0	0
Spolu	4 980,00	4 980	3 735	1 245	996	0	249	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH

2015	1131,25	1131	848	283	226	0	57	0	0
2016	1131,25	1131	848	283	226	0	57	0	0
2017	1245,00	1245	934	311	249	0	62	0	0
2018	1245,00	1245	934	311	249	0	62	0	0
2019	113,75	114	85	28	23	0	6	0	0
2020	113,75	114	85	28	23	0	6	0	0
2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4980,00	4980	3735	1245	996	0	249	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôbenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

a) Ochrana a manažment životného prostredia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR
EKO FOND
ENVIRONMENTÁLNY FOND
RECYKLAČNÝ FOND
NADÁCIA SPP
NADÁCIA ORANGE
NADÁCIA EKOPOLIS
GREENWAYS
PRIESTORY
POHODA ZA MESTOM
ZELENÉ OÁZY
GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 5.2	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 5.2.2	455	455	341	114	91	0	23	0	0
Opatrenie 5.2.3	455	455	341	114	91	0	23	0	0
Cieľ 5.4.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.								
Opatrenie 5.4.1	201	201	151	50	40	0	10	0	0
Opatrenie 5.4.2	495	495	371	124	99	0	25	0	0
Spolu	1 606.00	1 606	1 205	402	321	0	80	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2015	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	360,25	360	270	90	72	0	18	0	0
2017	360,25	360	270	90	72	0	18	0	0
2018	360,25	360	270	90	72	0	18	0	0
2019	360,25	360	270	90	72	0	18	0	0
2020	82,50	83	62	21	17	0	4	0	0
2021	82,50	83	62	21	17	0	4	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1606,00	1606	1205	402	321	0	80	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôbenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

- a) Ochrana a manažment životného prostredia
- b) Klimatické zmeny a obnoviteľná energia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKOFOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

RECYKLAČNÝ FOND

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

POHODA ZA MESTOM

ZELENÉ OÁZY

GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)

Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.								
Opatrenie 6.1.1	350,00	350	263	88	70	0	18	0	0
Opatrenie 6.1.3	460,00	460	345	115	92	0	23	0	0
Spolu	810,00	810	608	203	162	0	41	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	115,00	115	86	29	23	0	6	0	0
2018	115,00	115	86	29	23	0	6	0	0
2019	202,50	203	152	51	41	0	10	0	0
2020	202,50	203	152	51	41	0	10	0	0
2021	87,50	88	66	22	18	0	4	0	0
2022	87,50	88	66	22	18	0	4	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	810,00	810	608	203	162	0	41	0	0

Zdroje financovania EÚ

Európsky sociálny fond 2014 – 2020

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

c) Občianska spoločnosť

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR
ŠTÁTNY FOND ROZVOJA BÝVANIA

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS NADÁCIA PONTIS

9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.								
Opatrenie 7.1.1	340	340	255	85	68	0	17	0	0
Opatrenie 7.1.2	150	150	113	38	30	0	8	0	0
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.								
Opatrenie 7.2.1	93	93	70	23	19	0	5	0	0
Spolu	583,00	583	437	146	117	0	29	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2015	85,00	85	64	21	17	0	4	0	0
2016	122,50	123	92	31	25	0	6	0	0
2017	122,50	123	92	31	25	0	6	0	0
2018	145,75	146	109	36	29	0	7	0	0
2019	60,75	61	46	15	12	0	3	0	0
2020	23,25	23	17	6	5	0	1	0	0
2021	23,25	23	17	6	5	0	1	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	583,00	583	437	146	117	0	29	0	0

Zdroje financovania EÚ

Európsky sociálny fond 2014 – 2020

Integrovaný regionálny operačný program

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach: d) Rozvoj ľudských zdrojov

DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR

Podprogramy Comenius, Leonardo da Vinci a sektorový program Grundtvig

PROGRAM CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA 2007 - 2013

s dôrazom na možnosti pre mestá a obce

9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.								
Opatrenie 8.1.1	57	57	43	14	11	0	3	0	0
Opatrenie 8.1.2	1 000	1 000	750	250	200	0	50	0	0
Opatrenie 8.1.3	50	50	38	13	10	0	3	0	0
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.								
Opatrenie 8.3.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Spolu	1 108,00	1 108	830	278	221	0	56	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	26,85	27	20	7	5	0	1	0	0
2016	276,85	277	208	69	55	0	14	0	0
2017	276,85	277	208	69	55	0	14	0	0
2018	276,85	277	208	69	55	0	14	0	0
2019	250,10	250	188	63	50	0	13	0	0
2020	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0

Spolu	1108,00	1108	830	278	221	0	56	0	0
-------	---------	------	-----	-----	-----	---	----	---	---

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

e) Zachovanie kultúrneho dedičstva.

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR

PROGRAM 1 - OBNOVME SI SVOJ DOM

PROGRAM 2 - KULTÚRNE AKTIVITY V OBLASTI PAMÄŤOVÝCH INŠTITÚCIÍ

PROGRAM 4 – UMENIE

PROGRAM 5 - PRO SLOVAKIA

PROGRAM 6 - KULTÚRA ZNEVÝHODNENÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA

PROGRAM 7 - NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO A KULTÚRNO-OSVETOVÁ ČINNOSŤ

PROGRAM 8 - KULTÚRNE POUKAZY

WORLD MONUMENTS FUND (SVETOVÝ PAMIAŤKOVÝ FOND)

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.								
Opatrenie 9.1.1	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Opatrenie 9.1.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.								
Opatrenie 9.2.1	51	51	38	13	10	0	3	0	0
Spolu	53,00	53	38	15	10	0	5	0	

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)

Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	0,60	1	0	1	0	0	1	0	0
2016	0,60	1	0	1	0	0	1	0	0
2017	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	12,85	13	10	3	3	0	1	0	0
2019	12,85	13	10	3	3	0	1	0	0
2020	12,85	13	10	3	3	0	1	0	0
2021	12,85	13	10	3	3	0	1	0	0
2022	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	53,00	53	38	15	10	0	5	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci								
Opatrenie 10.1.1	365	365	274	91	73	0	18	0	0
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľ/ov a ostatných subjektov v obci.								
Opatrenie 10.2.1	15	15	11	4	3	0	1	0	0
Spolu	380,00	380	285	95	76	0	19	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)

Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	7,50	8	6	2	2	0	0	0	0
2016	98,75	99	74	25	20	0	5	0	0
2017	91,25	91	68	23	18	0	5	0	0
2018	91,25	91	68	23	18	0	5	0	0
2019	91,25	91	68	23	18	0	5	0	0
2020	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	380,00	380	285	95	76	0	19	0	0

Zdroje financovania EÚ

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)

OP Efektívna verejná správa (EVS)

9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.								
Opatrenie 11.1.1	8	8	6	2	2	0	0	0	0
Opatrenie 11.1.2	4	4	3	1	1	0	0	0	0
Spolu	12,00	12	9	3	2	0	1	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	3,00	3	2	1	1	0	0	0	0

2017	3,00	3	2	1	1	0	0	0	0
2018	3,00	3	2	1	1	0	0	0	0
2019	3,00	3	2	1	1	0	0	0	0
2020	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	12,00	12	9	3	2	0	1	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Efektívna verejná správa (EVS)

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)

PRAVIDLÁ STRATÉGIE FINANCOVANIA ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOV A KOHÉZNEHO FONDU PRE PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2014 – 2020

V nadväznosti na základné legislatívne východiská pre určenie stratégie financovania 2014 – 2020 sa stanovujú nasledovné pravidlá stratégie financovania 2014 – 2020:

- výška pomoci z EÚ sa pre všetky operačné programy vyjadruje k celkovým oprávneným výdavkom v zmysle čl. 110, ods. 2, písm. a) návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – KF – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci menej rozvinutých regiónov – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci viac rozvinutého regiónu² – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Európska územná spolupráca – programy cezhraničnej spolupráce, v ktorých SR plní úlohu riadiaceho orgánu – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % (EFRR) z celkových oprávnených výdavkov pre celé územie Slovenska, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- maximálna intenzita štátnej pomoci sa stanovuje v súlade so schémami štátnej pomoci, resp. príslušnou legislatívou EÚ;
- v prípade realizácie partnerských Projektov sa na jednotlivých partnerov vzťahujú pravidlá financovania individuálne v závislosti od typu prijímateľa, t. j. pre partnerov sa neuplatňujú pravidlá financovania platné pre vedúceho partnera;
- možnosť dobrovoľného zvýšenia podielu prijímateľa na financovaní maximálne však do výšky národných zdrojov v závislosti od kategórie regiónu. Zvýšenie miery financovania prijímateľa nad stanovenú výšku závisí len od rozhodnutia samotného prijímateľa;
- v rámci jedného Opatrenia sa počas celej doby implementácie uplatňuje jeden pomer financovania za jednotlivé zdroje

Pravidlá financovania pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov, cieľa Európska územná spolupráca – cezhraničnej spolupráce a pre prijímateľov z Kohézneho fondu

Financovanie Projektov prijímateľa – organizácia štátnej správy

Pre prijímateľa – organizáciu štátnej správy: ústredné orgány štátnej správy, štátne rozpočtové organizácie, štátne príspevkové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1 písm. a)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – organizácia štátnej správy			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	15,0 %	0,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom organizácia štátnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. a)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 % a príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 15,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – ostatné subjekty verejnej správy

Pre prijímateľa – ostatné subjekty verejnej správy: verejné vysoké školy a ďalšie subjekty, ktoré sú zapísané a zaradené v registri podľa odseku 1 § 3 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, združenia právnických osôb z verejnej správy a verejné zdravotné poisťovne okrem obcí, vyšších územných celkov a organizácií štátnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. b)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – ostatné subjekty verejnej správy			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak sú prijímateľom ostatné subjekty verejnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. b)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – obec / vyšší územný celok

Pre prijímateľa – obec / vyšší územný celok, príp. rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie zriadené obcou / vyšším územným celkom (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – obec / vyšší územný celok			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom obec / vyšší územný celok, **PRÍPADNE ROZPOČTOVÁ ORGANIZÁCIA ALEBO PRÍSPEVKOVÁ ORGANIZÁCIA ZRIADENÁ OBCOU / VYŠším ÚZEMNÝM CELKOM** (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – mimovládna/nezisková organizácia

Pre prijímateľa – mimovládne organizácie/neziskové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – mimovládna/nezisková organizácia			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom mimovládna organizácia, prípadne nezisková organizácia (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)), výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie Projektov prijímateľa zo súkromného sektora mimo schém štátnej pomoci

Pre prijímateľa, na ktorého sa nevzťahujú pravidlá financovania podľa časti 3.2.1.1, 3.2.1.2, 3.2.1.3, 3.2.1.4, 3.2.1.6 a 3.1.2.7 (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. f)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – súkromný sektor mimo schém štátnej pomoci			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	5,0 %	10,0 %	100,0 %

V danom prípade platí, že výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 5,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 10,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie Projektov prijímateľa v rámci schém štátnej pomoci

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status, v rámci schém štátnej pomoci (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. h)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém štátnej pomoci ⁸			
Celkové oprávnené výdavky			

Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	0,0 %	y,y %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom podnik vykonávajúci hospodársku činnosť podľa čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. h)), podiel prijímateľa sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou v príslušnej schéme štátnej pomoci.

Financovanie Projektov prijímateľa v rámci schém pomoci de minimis

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém pomoci de minimis			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	y,y %	z,z %	100,0 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou riadiacim orgánom v príslušnej schéme pomoci de minimis. V prípade, ak intenzita pomoci de minimis stanovená riadiacim orgánom presahuje maximálnu výšku finančnej pomoci z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Pravidlá financovania pri implementácii finančných nástrojov

Európska komisia v súvislosti so snahou čo najefektívnejšie využívať prostriedky EÚ, odporúča v rámci programového obdobia 2014 – 2020 okrem priamej formy pomoci, využívať predovšetkým finančné nástroje.

Slovenská republika plánuje výraznejšie využívať finančné nástroje v rámci všetkých fondov. Nenávratný finančný príspevok by sa mal používať predovšetkým tam, kde sa vytvára verejný statok a tam, kde z dôvodu vzniku negatívnych externalít a neschopnosti internalizovať celý zisk dochádza k zlyhaniu trhu. Verejné zdroje podporia takéto aktivity tak, aby sa ich úroveň priblížila spoločenskému optimu. Preto by mala byť podpora komerčných Projektov, rizikových Projektov a Projektov generujúcich príjmy zabezpečená formou finančných nástrojov a to v tých oblastiach, ktoré budú určené na základe vykonanej ex-ante analýzy pre finančné nástroje v súlade s čl. 32 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020⁴. Finančné nástroje môžu byť zriadené na úrovni EÚ, riadené priamo alebo nepriamo Európskou komisiou alebo tradičnej báze, teda na národnej, regionálnej, nadnárodnej alebo cezhraničnej úrovni, riadené priamo alebo v rámci zodpovednosti riadiaceho orgánu.

Pre určenie participácie národných zdrojov v prípade subjektu implementujúceho finančný nástroj sa stanovujú nasledovné pravidlá v prípade:

- menej rozvinutých regiónov a Kohézneho fondu:

výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov;
podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 15,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

- viac rozvinutých regiónov:

výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov;
podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

V prípade využitia možnosti vytvorenia samostatnej prioritnej osi na účely implementovania niektorého z finančných nástrojov, sa v závislosti od zapojenia súkromných zdrojov znižuje podiel národných verejných zdrojov na spolufinancovaní.

V rámci národných zdrojov sa v závislosti od výšky zapojenia súkromných zdrojov, či už na úrovni fondu fondov, na úrovni finančného nástroja alebo na úrovni konečných prijímateľov, adekvátne znižuje podiel národných verejných zdrojov.

Stratégia financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

Stratégia financovania stanovuje maximálnu výšku podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a miery národného spolufinancovania v rámci menej rozvinutých regiónov a ostatných regiónov pri financovaní opatrení Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020.

V Slovenskej republike je z EPFRV implementovaný jeden Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 pre celé územie SR.

Pravidlá Stratégie financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

V nadväznosti na vyššie uvedené legislatívne východiská sa pre jednotlivé kategórie prijímateľov stanovujú nasledovné pravidlá financovania:

- výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci menej rozvinutých regiónov a 53 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci ostatných regiónov;
- k podielu EPFRV je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v stanovenom pomere v závislosti od intenzity verejnej pomoci platnej pre príslušné opatrenie;
- uplatňuje sa kombinácia výšky podpory z EPFRV a výšky verejnej pomoci;

- zohľadňujú sa špecifiká pre každé opatrenie individuálne a to vo vzťahu k oprávnenému prijímateľovi, mieram spolufinancovania a kategórii regiónu,

Financovanie operácií prijímateľa v opatrení č. 1, opatrení č. 2, podopatrení č. 3.3, opatrení č. 4, podopatrení č. 5.1, podopatrení č. 5.2, opatrení č. 6, podopatrení č. 7.1, opatrení č. 8, opatrení č. 9, opatrení č. 10, opatrení č. 11, opatrení č. 12, opatrení č. 13, opatrení č. 14 a opatrení č. 15

Pre prijímateľa v rámci:

- opatrenia č. 1: poskytovateľa prenosu vedomostí a zručností;
- opatrenia č. 2: poskytovateľa poradenskej služby - certifikovaného poradcu, poskytovateľa vzdelávania, ktorý musí mať primerané zdroje v podobe kvalifikovaných zamestnancov, ktorí sa pravidelne vzdelávajú v oblastiach poskytujúcich poradenské služby;
- podopatrenia č. 3.3:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a obce (miestna územná samospráva);

- opatrenia č. 4:

skupinu poľnohospodárov v prípade kolektívnych investícií vykonávaných viac ako jedným poľnohospodárom a tieto prinášajú synergický efekt, verejný subjekt, ak preukáže prepojenie medzi realizovanými investíciami a potenciálom poľnohospodárskej výroby;

- podopatrenia č. 5.1: poľnohospodárskeho podnikateľa, tzn. fyzickú alebo právnickú osobu (mikropodniky a malé podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES), ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu ako sústavnú a samostatnú činnosť pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku a spĺňa kritériá stanovené vo vzťahu k veku a profesijnému zameraniu;
- podopatrenia č. 5.2: právnické osoby alebo fyzické osoby (mikropodniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES);
- opatrenia č. 6: obec definovanú v územnej koncentrácii ako vidiecka obec vidiek 1 a vidiek 2 s výnimkou obcí so štatútom mesta; združenia obcí;
- podopatrenia č. 7.1: obhospodarovateľa lesa v zmysle zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch – súkromní a verejní správcovia lesov a iné subjekty súkromného práva a verejné subjekty a ich združenia;
- opatrenia č. 8, 9, 10, 11, 12: fyzickú a právnickú osobu podnikajúcu v poľnohospodárskej prvovýrobe;
- opatrenia č. 10: súkromných vlastníkov lesa a ich združení s právnou subjektivitou;
- opatrenia č. 13: najmenej dva subjekty, ktorých spolupráca je: medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci a v lesnom hospodárstve na území EÚ a medzi inými aktérmi, ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorit politiky rozvoja vidieka vrátane medziodvetvových organizácií, zameraná na zriadenie a prevádzku operačných skupín EIP pre produktivitu a udržateľnosť poľnohospodárstva uvedených v čl. 62 návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV;

- opatrenia č. 14:

verejno-súkromné partnerstvá v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov;

MAS (verejno-súkromné partnerstvá v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov schválené riadiacim orgánom, t. j. ktorým riadiaci orgán udelil štatút MAS)

- opatrenia č. 15:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,

Pôdohospodársku platobnú agentúru,

Národnú sieť rozvoja vidieka

sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
75,0 %	25,0 %	0,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daných opatrení a podopatrení, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených verejných výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75,0 % a príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 25,0 %.

Financovanie operácií prijímateľa v podopatrení č. 3.1, 3.2 a podopatrení 5.3

Pre prijímateľa v rámci:

- podopatrenia č. 3.1: fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe;
- podopatrenia č. 3.2: fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby (okrem rybných produktov), resp. v prípade investícií do využívania obnoviteľných zdrojov energie sú prijímateľmi fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby;
- podopatrenia 5.3:

poľnohospodárov alebo členov poľnohospodárskej domácnosti podnikajúcich v oblasti poľnohospodárstva, ktorých podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej výroby na celkových tržbách/príjmoch predstavuje minimálne 30 % (činnosť č. 1) a fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním (činnosť č. 2) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
37,5 %	12,5 %	50,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daných podopatrení, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 37,5 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 12,5 % a príspevok prijímateľa vo výške 50,0 %.

V uvedenom prípade platia výnimky pre zvýšenie intenzity verejnej pomoci podľa časti 6.1.

Financovanie operácií prijímateľa v opatrení č. 4

Pre prijímateľa v rámci opatrenia č. 4: poľnohospodára: právnickú alebo fyzickú osobu podnikajúcu v poľnohospodárskej prvovýrobe sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
60,0 %	20,0 %	20,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daného opatrenia, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 60,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 20,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 20,0 %.

Financovanie operácií prijímateľa v podopatrení č. 7.2

Pre prijímateľa v rámci:

– podopatrenia č. 7.2:

fyzické a právnické osoby (obce, mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním, fyzické a právnické osoby (mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) poskytujúce služby v lesníctve a ťažbe dreva za predpokladu poskytnutia týchto služieb subjektom uvedeným predchádzajúcej odrážke sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
48,75 %	16,25 %	35,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedené prijímateľov v rámci daného podopatrenia, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 48,75 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 16,25 % a príspevok prijímateľa vo výške 35,0 %.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHRSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHRSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

10 ZÁVER

PHRSR obce Nižný Hrabovec je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce.

PHRSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby.

Predmetný PHRSR obce Nižný Hrabovec bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa:

..... VZN/UMZ č.

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

11 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Partnerská dohoda
2. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
3. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
4. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
5. RIÚS POSK 2014-2020
6. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR POSK),
7. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
8. Národný program reforiem, máj 2012,
9. Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
10. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
11. Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
12. Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
13. Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
14. 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015
15. Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania
16. Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
17. Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
18. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
19. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
20. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
21. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
22. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
23. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
24. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
25. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
26. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
27. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ Národný strategický referenčný rámec 2007-2013.
28. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
29. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
30. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
31. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
32. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
33. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
34. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
35. VEDA. Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.
10. JAROŠ, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodních věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.
11. LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.
12. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.
13. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004.
14. Interné materiály obce Nižný Hrabovec.
15. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Faltán, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.
16. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
17. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník IV. Bratislava. 1961.
18. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník XI. Bratislava. 1972.
19. BIELY, A. et al. Geologická stavba. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
20. LUKNIŠ, M. Reliéf. In LUKNIŠ, M. et al. Slovensko 2 : Príroda. 1972.
21. HRAŠŇA, M., KLUKANOVÁ, A. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
22. MAZÚR, E., LUKNIŠ, M.. Geomorfologické jednotky. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
23. MAZÚR, E., ČINČURA, J., KVITKOVIČ, J. Geomorfológia. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
24. <http://www.statistics.sk/mosmis/run.html>
25. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
26. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIEFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH
27. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/cernozem.htm>
28. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/fluvizem.htm>
29. <http://web.tuke.sk/fberg-kgp/spis/geologia.htm>
30. <http://oldwww.fns.uniba.sk/~krg/prilohy/kgamr/2004/podnedruhy1.htm>
31. Nábělek, F. (1979): Encyklopédia Slovenska, SAV, Bratislava
32. Kolektív, 2000: Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. VÚPOP, Societas
33. Pedologica Slovaca, Bratislava, s. 74
34. Mazúr, E. (1980): Atlas SSR, SAV, Bratislava - kapitola pôdy
35. Minár, J. a kolektív (2001): Geografické spektrum 3. PRIF UK Bratislava
36. <http://www.minerality.sk/files/hor/spras.htm>

37. Bizudová, M. 1993. Geomorfológia. 1. vyd. Bratislava: UK Bratislava, 1993. 228 s. -
38. Lukniš, M. 1972. Slovensko príroda. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1972. 920 s. -
39. Ciesarik, M. 1994. Geológia. Vysokoškolské skriptá. 1. vyd. Ž. n. Hronom: LF: Katedra prírodného prostredia, 1994. 255 s. ISBN 80-228-0345-6 -
40. Čerman, R. 2003. Zemepisný atlas SR. 1. vyd. Bratislava: Mapa Slovakia Bratislava, s.r.o. , 2003. 96 s. ISBN 80-8067-006-4 -
41. Kolník P., 2001, Cestovný lexikón Slovenskej republiky, Bratislava, Vydavateľstvo Astor Slovakia, 212,
42. Plesník P., a kol. 1989, Malá slovenská vlastiveda, Bratislava, Vydavateľstvo Obzor, 91, 135, 222, 223,
43. www.statistics.sk
44. Jurko, A., 1958: Pôdne ekologické pomery a lesné spoločenstvá Podunajskej nížiny. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 264 s.
45. Lukniš, M. (ed.), Bako, J., Berta, J., Ferianc, O., Feriancová-Masárová, Z., Fusán, O., Futák, J., Hejný, S., Jurko, A., Kurpelová, M., Mičian, Ľ., Michalko, J., Petrovič, Š., Schmidt, Z., Šimo, E., Vilček, F., Zaťko, M., 1972: Slovensko 2. Príroda. Obzor, Bratislava, 920 s.
46. Lukniš, M., Plesník, P., 1961: Nížiny, kotliny a pohoria Slovenska. Osveta, Bratislava, s. 7-50.
47. Mazúr, E., Lukniš, M., 1980: Geomorfologické jednotky. In: Mazúr, E. et al., 1980: Atlas SSR. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, s. 55.
48. Michalko, J., Magic, D., Berta, J., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, textová časť. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 160 s.
49. Plesník, P. et al., 1989: Malá slovenská vlastiveda. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava, s. 296-297.
50. Ružičková, H., Halada, Ľ., Jedlička L., Kalivodová, E., 1996: Biotopy Slovenska. Ústav krajinej ekológie Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 104 - 109.
51. Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
52. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
53. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
54. Slovensko II. (Príroda), kol. autorov, Obzor Bratislava, 1972
55. 20.5.2010, www.krasy-slovenska.sk
56. Alojz Čaputa, Juraj Holčík a kol., 1982, www.szap.sk, 21.6.2010
57. <http://svosmo.edupage.org/about/?subpage=1&>
58. http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
59. <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>
60. <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>
61. <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>
62. NSRR, 2011
63. POH Nižný Hrabovec 2011 – 2015
64. ŠÚ SR, DataCubes
65. <https://sk.wikipedia.org/>
66. ORSR
67. <http://www.sopsr.sk/>
68. ÚPD Nižný Hrabovec,
69. <http://www.zemplin.eu/niznyhrabovec/>
70. <http://www.niznyhrabovec.sk/>
71. <https://sk.wikipedia.org/wiki>
72. EIA, ŽSR, 2015
73. PHSR 2007-2013

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Obce Nižný Hrabovec
Programovacie obdobie 2015 – 2024
2015**

SCARABEO-SK, s.r.o., Povstalecká cesta 16, 974 09 Banská Bystrica

e-mail: hronec.scarabeus@gmail.com
tel.: 0907 439 224
0911 439 224